

อุดมการณ์

แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

นโยบายและแนวการปฏิบัติ

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง : นโยบายและแนวการปฏิบัติ

ศูนย์ส่งเสริมและประสานการเผยแพร่
อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง
จัดพิมพ์เผยแพร่
พุทธศักราช ๒๕๖๙

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง : นโยบายและแนวการปฏิบัติ
ISBN 974-7773-00-7

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙

จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์และเผยแพร่ โดย

ศูนย์ส่งเสริมและประสานการเผยแพร่

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง (ศธท.)

ตึกไทยคู่ฟ้า

ทำเนียบรัฐบาล

กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๒๕๒๒๖๖๓

**โครงการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่อุดมการณ์แผ่นดินธรรม
แผ่นดินทอง เล่มที่ ๑**

คณะผู้จัดทำ

นายกระมล ทองธรรมชาติ	ที่ปรึกษา
พลเอกเทียนชัย สิริสัมพันธ์	ที่ปรึกษา
พลเรือตรีประจวบ วะสีนนท์	ที่ปรึกษา
นาวาอากาศตรีถาวร ชนะภัย	ประธานคณะทำงาน
นายกำพล แก้วทองงค์	คณะทำงาน
ดร.พลศักดิ์ จิรไกรศิริ	คณะทำงาน
นางจิรวรรณ จิรไกรศิริ	คณะทำงาน

พิมพ์ที่ : บริษัท วิคตอรี เพาเวอร์พอยท์ จำกัด

440/17-19 ซอยชัยสมรภูมิ ถนนราชวิถี กรุงเทพฯ 10400

โทร. 2454427 นางพนิดา ปทุมรักษ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๒๙

คำนำ

คนไทยและประเทศไทยอยู่รอดมาได้ และมีความก้าวหน้าพัฒนาไปพอสมควรจนกระทั่งทุกวันนี้ ก็เพราะความมีจิตใจดีเป็นพื้นฐานมั่นคงของคนไทยที่มีพื้นฐานธรรมะอยู่ในจิตใจและมีจุดรวมใจอยู่ที่สถาบันพระมหากษัตริย์

ด้วยความรักชาติ รักผืนแผ่นดินไทย และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงคุณธรรมอันประเสริฐที่ทรงเอื้ออาทรและมีพระเมตตาต่ออาณาประชาราษฎร์ ทรงประกอบพระราชภารกิจอันหนักยิ่งนับแต่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นเวลายาวนานถึง ๔๐ ปีแล้ว ทรงจำริญตามแนวแห่งพระราชปณิธานที่ปรากฏอยู่ในพระปฐมบรมราชโองการ “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” โดยสม่ำเสมอตลอดมา

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต จัดพิธีถวายอาศิรวาทนวมินทรมหาราชาธิราชราชสฤติ เมื่อวโรกาสวันฉัตรมงคล ๕ พฤษภาคม ๒๕๒๘ ขึ้น เพื่อน้อมนำแนวแห่งพระบรมราชปณิธานนี้มากำหนดเป็นอุดมการณ์สร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็น “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” โดยได้เชิญชวนพี่น้องไทยร่วมกันปฏิบัติตามอุดมการณ์นี้ แต่ให้ทำด้วยความสมัครใจ เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว หมู่บ้าน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ตามแนวอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง พร้อมทั้งได้แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและประสานการเผยแพร่ “อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” ขึ้น ให้ทำหน้าที่ประสาน ส่งเสริมและเผยแพร่อุดมการณ์นี้

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง นี้ เป็นเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคน พัฒนาคุณภาพของชีวิต โดยเน้นที่การพัฒนาจิตใจซึ่งเป็นเรื่องภายในของแต่ละคนก่อน เพราะใจเป็นพื้นฐาน ใจเป็นประธาน ใจเป็นใหญ่

ให้มีจิตใจดี ยึดมั่นในคุณธรรม ละลดอบายมุข ให้มีจิตใจใฝ่พัฒนา ใฝ่หาความรู้และใฝ่รักษาสาธารณสมบัติ พัฒนาสังคมตามวิถีทางประชาธิปไตย และพัฒนาเศรษฐกิจด้วยการพึ่งตนเอง ช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการพัฒนา ๓ ด้านอย่างสมดุลกัน

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ถือได้ว่าเป็นอุดมการณ์ชีวิต และอุดมการณ์ของชาติที่ทุกคนควรยึดถือ

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นอุดมการณ์ชีวิต เพราะการพัฒนาตามแนวอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง นี้ จะต้องเริ่มจากการพัฒนาตนเองและครอบครัว โดยเน้นที่การพัฒนาจิตใจ ให้เป็นผู้มีศีลธรรม และวัฒนธรรมอันดี ไม่เป็นทาสอบายมุข มีคุณธรรมแห่งการเสียสละเพื่อผู้อื่น และส่วนรวม มีสามัคคีธรรมและรู้จักรับผิดชอบ

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นอุดมการณ์ของชาติ เพราะเป็นเป้าหมายร่วมกันของคนไทยทั้งชาติที่จะร่วมกันสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาแผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่อถวายเป็นราชสักการะ และปฏิบัติบูชาแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสกษัตริย์สมัยที่จะทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบใน พ.ศ. ๒๕๓๐ นี้ และเป็นเป้าหมายที่ทุกคน ทุกครอบครัว ทุกหมู่บ้าน จะได้ยึดถือพัฒนาตามแนวอุดมการณ์นี้ตลอดไป

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานการเผยแพร่
อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

๑ พฤษภาคม ๒๕๒๗

สารบัญ

ภาคที่ ๑ อุดมการณ์

อุดมการณ์ของชาติ : หลักการและแนวความคิด.....	๒
อุดมการณ์สร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง.....	๑๒
การพัฒนาจิตใจและการพัฒนาสังคม.....	๒๕
คำตอบอยู่ที่หมู่บ้าน.....	๔๖

ภาคที่ ๒ นโยบาย

คำถวายอาศิรวาทนามินทรมหाराชาธิราช ราชสดุดี เนื่องในวันฉัตรมงคล ๕ พฤษภาคม ๒๕๒๘.....	๕๒
คำกล่าว ในพิธีเปิดการสัมมนาเยาวชนเรื่อง “การมีส่วนร่วมของเยาวชนใน การพัฒนาประเทศ” ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๘ ณ ดิกลันตีโมตรี ทำเนียบ รัฐบาล.....	๕๕
คำปราศรัย ในพิธีเปิดป้ายบ้านนาได้หมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ต.โคกกลอย จ.พังงา ๑๔ มิถุนายน ๒๕๒๘.....	๕๘
คำกราบบังคมทูลถวายชัยมงคล เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ พระ- ที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ๕ ธันวาคม ๒๕๒๘.....	๖๑
คำกล่าว ในพิธีเปิดศูนย์ฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ณ วิทยาลัยครูสงขลา ๕ มกราคม ๒๕๒๙.....	๖๔
คำกล่าว ในพิธีเปิดหมู่บ้านอาสาพัฒนาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง หมู่บ้าน ควนมิต ต.คลองเปี้ยะ จ.สงขลา ๔ มกราคม ๒๕๒๙.....	๗๐
สรุปย่อคำปราศรัย และคำกล่าวรายงาน ในพิธีเปิดหมู่บ้านอาสาพัฒนาแผ่นดิน ธรรม แผ่นดินทอง ที่บ้านไทรครอบ จ.สงขลา ๑๔ เมษายน ๒๕๒๙.....	๗๔
คำถวายอาศิรวาทนามินทรมหाराชาธิราช ราชสดุดี เนื่องในวันฉัตรมงคล ๕ พฤษภาคม ๒๕๒๙.....	๗๖

ภาคที่ ๓ การสนองนโยบาย

แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง โดยพระครูพรหมญาณวิกรม เจ้าอาวาสวัด ศิริวงศ์ จังหวัดนครสวรรค์.....	๘๐
คำปราศรัยเปิดการประชุม ของ ฯพณฯ ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ในพิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำหมู่บ้าน และผู้นำชุมชนแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จ.นนทบุรี ๔ พฤษภาคม ๒๕๒๘.....	๙๖
คำกล่าว ของ พลเอกประจวบ สุนทรางกูร รองนายกรัฐมนตรี ในพิธีเปิด นิทรรศการ “ลัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒” ณ อาคารชั้น ๓ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว กรุงเทพฯ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๘.....	๑๐๒
คำปราศรัย ของ พลเรือเอก สนิธิ บุญยะชัย รองนายกรัฐมนตรี ในพิธีเปิด งานลัปดาห์พัฒนาชุมชนแออัด ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๘.....	๑๐๗
สรุปคำบรรยาย โดย นายมีชัย ฤชุพันธุ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำหมู่บ้านและผู้นำชุมชนแผ่นดินธรรม แผ่นดิน ทอง ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จ.นนทบุรี ๔ พฤษภาคม ๒๕๒๘.....	๑๑๑
คำสัมภาษณ์ของ นายกระมล ทองธรรมชาติ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกร รัฐมนตรี ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ๖ มีนาคม ๒๕๒๘.....	๑๑๕
คำกล่าวรายงาน ของ นายกระมล ทองธรรมชาติ รัฐมนตรีประจำสำนัก นายกรัฐมนตรี เสนอต่อ พลเอกประจวบ สุนทรางกูร รองนายกรัฐมนตรี ณ อาคารชั้น ๓ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๘.....	๑๒๕
คำกล่าว ของนายกระมล ทองธรรมชาติ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในพิธีปิดนิทรรศการ “ลัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒” ณ คอนเวนชันเซ็นเตอร์ ชั้น ๔ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า ๗ พฤษภาคม ๒๕๒๘.....	๑๓๐
คำปราศรัย ของ นายวิระ มุสิกพงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ในพิธีเปิดการสัมมนาเรื่อง “การพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดิน ทอง” ณ โรงเรียนควนขนุน จ.พัทลุง ๒๓ มิถุนายน ๒๕๒๘.....	๑๓๓

คำปราศรัย และการบรรยายพิเศษ โดย พลเอกเทียนชัย สิริสัมพันธ์ เรื่อง
อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง กับความมั่นคงของชาติ ณ ศาลาประ-
ชาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๒๘..... ๑๓๙

ภาคที่ ๔ แนวทางส่งเสริมและเผยแพร่อุดมการณ์

แนวทางส่งเสริมและเผยแพร่อุดมการณ์ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง..... ๑๕๒
คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๙๑/๒๕๒๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริม
และประสานการเผยแพร่อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง..... ๑๕๙

ภาคที่ ๑

อุดมการณ์

อุดมการณ์ของชาติ : หลักการและแนวความคิด

ความหมายทั่วไป

อุดมการณ์เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางมาก ได้ถูกนำมาใช้เพื่อกล่าวถึงความเชื่อ ความคิด หรือแม้แต่ทัศนคติของคนกลุ่มหนึ่งหรือชุมชนหนึ่ง ความเชื่อและความคิดดังกล่าวนี้ อาจจะมีจำกัดอยู่แต่เฉพาะคนเพียงไม่กี่คนหรือคนจำนวนมากก็ได้ หรือเป็นความเชื่อที่มีคนยึดถืออยู่ในสมัยหนึ่ง แต่ไม่มีอิทธิพลในเวลาต่อมาก็ได้^๑ อุดมการณ์ในลักษณะแบบนี้มีอยู่มากมาย คือ มีความหมายต่าง ๆ ดังนี้

๑. อุดมการณ์หมายถึงระบบความคิดที่อธิบายถึงความเป็นมาของสภาพทางสังคม ในอดีตและปัจจุบัน โดยเสนอวิธีการที่จะทำให้มนุษย์ในสังคมหลุดพ้นจากสภาวะที่ไม่พึงปรารถนาในปัจจุบัน เพื่อไปสู่สภาวะที่ดีเลิศในอนาคต^๒

๒. อุดมการณ์หมายถึงแนวความคิดที่อธิบายถึงความเป็นมาของระบบสังคมมนุษย์ในอดีต สภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันและแนวโน้มใน

---

^๑ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, อุดมการณ์ทางการเมือง (กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, ๒๕๑๗), หน้า ๒.

^๒ กระมล ทองธรรมชาติ, การเมืองและประชาธิปไตยของไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, ๒๕๑๙), หน้า ๑๔๔.

บทความนี้รวบรวมจากการศึกษา วิเคราะห์ ในเรื่องอุดมการณ์ของชาติของสภาความมั่นคงแห่งชาติ และจากการศึกษาค้นคว้าของนายกระมล ทองธรรมชาติ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ประธานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานการเผยแพร่อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง, สำนักนายกรัฐมนตรี.

อนาคต วางแนวทางประพจน์ปฏิบัติสำหรับสมาชิกในปัจจุบันและสำหรับบรรลู่ถึงความมุ่งหวังในอนาคต พร้อมทั้งให้ความหมายแก่ชีวิต แก่ความประพจน์และความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อสิ่งแวดล้อมและระบบสังคมทั้งหมด^๓

๓. อุดมการณ์หมายถึงทฤษฎีที่แจ่มแจ้งแยกแยะแนวความคิด ความเชื่ออันมีแบบแผน ซึ่งมุ่งอธิบายสถานการณ์ในสังคม ทั้งที่เป็นมาแล้วในอดีตที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบันและที่จะเป็นไปในอนาคต^๔

๔. อุดมการณ์หมายถึงเครื่องมือของการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลสองฝ่ายที่มุ่งโต้แย้งหลักการของศัตรูฝ่ายตรงข้าม โดยเชื่อว่าอุดมการณ์อีกฝ่ายหนึ่งนั้นมีรากฐานมาจากผลประโยชน์ทางสังคมของชนกลุ่มนั้น^๕

๕. อุดมการณ์หมายถึงแนวความคิดที่มีความคงเส้นคงวา อันเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติว่าทำอย่างไรจึงจะเปลี่ยนแปลงและปฏิรูปสังคมขึ้นใหม่ โดยมีการวิจารณ์สังคมที่กำลังเป็นอยู่ หรือที่เป็นมาแล้วในอดีตว่ามีความผิดพลาดไม่ดีอย่างไรโดยละเอียด^๖

จากการศึกษาความหมายของนักวิชาการต่าง ๆ พอที่จะสรุปได้ว่า **อุดมการณ์** หมายถึงระบบความคิดและความเชื่อถือที่มีแบบแผน มีเหตุผลเป็นหลักเป็นฐานและเป็นวิถีชีวิต สามารถก่อให้เกิดแรงดลใจและสามารถถ่ายทอดได้ โดยการสั่งสอนหรือการชักจูงใจ ให้กระทำหรืองดเว้นการกระทำในอันที่จะให้บรรลู่ถึงสภาวะดีเลิศ โดยการแยกแยะและอธิบายสภาพทางสังคม

^๓ ลิขิต อีรวาดิน, "อุดมการณ์ทางการเมืองและการพัฒนาประเทศ" ใน **อุดมการณ์กับสังคมไทย** (นครหลวง : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕), หน้า ๑๒๐.

^๔ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, "อุดมการณ์ทางการเมืองของไทย", ใน **อุดมการณ์กับสังคมไทย**, หน้า ๑๓.

^๕ Karl Mannheim, **Ideology and Utopia**, translated by Louis Wirth and Edward Shils (New York : Hartcourt, Brace & World, Inc., 1939), pp.55-87.

^๖ Carl J. Friederich and Z.K. Brezezinski, **Totalitarian Dictatorship and Autocracy** (Cambridge : Harvard University Press, 1956), p.74.

เศรษฐกิจและการเมืองที่ดีเลิศไว้อย่างละเอียด จนมวลชนยอมรับและเข้าพิทักษ์รักษาไว้ อย่างมีการจัดองค์การ อย่างมีระบบและมีขบวนการที่จะนำอุดมการณ์นั้น ๆ ไปปฏิบัติเป็นผลออกมา อุดมการณ์ในความหมายนี้มีเป็นต้นว่าอุดมการณ์ประชาธิปไตยของบรรพบุรุษชาวอเมริกันที่ก่อตั้งประเทศสหรัฐอเมริกา หรืออุดมการณ์คอมมิวนิสต์ของบุคคลในพรรคบอลเชวิกผู้ก่อตั้งสหภาพโซเวียต

คุณลักษณะของอุดมการณ์

อุดมการณ์เป็นระบบความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตและสังคม อุดมการณ์ที่เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชนจะช่วยผนึกประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และวางแบบแผนความประพฤติปฏิบัติให้แก่ประชาชน ถ้าประชาชนได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติตามอุดมการณ์นั้น อุดมการณ์นั้นจะกลายเป็นอุดมการณ์ของสังคมนั้นในที่สุด อุดมการณ์จึงมีคุณลักษณะหลายประการต่อสังคมดังนี้

๑. อุดมการณ์มีบทบาทในการผูกพันชนในชาติเข้าด้วยกัน ความคิดความเชื่อในรูปของอุดมการณ์เอง อาจเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดการเห็นพ้องต้องกัน ภายในรัฐ ๆ หนึ่งได้

๒. อุดมการณ์ช่วยให้คนในสังคม สำนึกถึงความสัมพันธ์ของเขา ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งกับสภาพแวดล้อม อันจะก่อให้เกิดความมุ่งมาดปรารถนาที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสังคมหรือสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น

๓. อุดมการณ์จะชี้ให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมของสังคมปัจจุบัน และแนะแนวทางสำหรับชีวิตที่ดีกว่าในอนาคต ซึ่งมีลักษณะเป็นอุดมคติ

๔. อุดมการณ์สามารถทำให้สังคมที่เฉื่อยชา พัฒนาเป็นสังคมที่มีพลังผลักดันภายใน สามารถปรับตัวให้เข้ากับกาลเวลา และสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง

๕. อุดมการณ์มีเหตุผลอ้างอิงสำหรับความประพฤติและการปฏิบัติประจำวันของมนุษย์ซึ่งนำไปสู่ความยุติธรรมทางสังคม พร้อมทั้งกำหนดบทบาทและสิทธิของบุคคลในสังคมไว้ด้วย

๖. อุดมการณ์ทำให้มวลสมาชิกยอมรับในระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมภายในประเทศ

๗. อุดมการณ์นำมาซึ่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๘. อุดมการณ์เป็นสิ่งที่มอทธิพลจูงใจให้ผู้ที่เลื่อมใสศรัทธากระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อก้าวไปสู่สภาวะที่ดีเลิศ หรืองดเว้นการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่จะเป็อุปสรรคขัดขวางต่อการไปสู่สภาวะที่ดีเลิศนั้น

โดยสรุปแล้วอุดมการณ์มีลักษณะพิเศษตรงที่เป็นระบบความเชื่อที่ได้รับการยอมรับร่วมกันจากกลุ่มชนในสังคม ซึ่งเป็นความเชื่อที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มชน โดยสามารถเป็นหลักการที่คนหันเข้ามาและอาศัยเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ และดำเนินชีวิตประจำวัน ระบบความเชื่อที่ว่านี้ จึงมีส่วนช่วยในการยึดเหนี่ยวกลุ่มคนเข้าด้วยกันหรือช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้คนนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการทำกิจการต่าง ๆ ได้

การก่อรูปของอุดมการณ์

อุดมการณ์ในฐานะที่เป็นระบบความเชื่อนี้เกิดขึ้นได้ ๓ ทางใหญ่ ๆ คือ

แนวทางแรก อุดมการณ์ที่เกิดจากการได้รับการสั่งสอนอบรม ถ่ายทอดทีละน้อยจากชนกลุ่มหนึ่งไปสู่ชนอีกกลุ่มหนึ่ง การก่อรูปของอุดมการณ์แบบนี้ มีลักษณะเป็นไปโดยธรรมชาติ ไม่มีการชี้แนะที่แน่นอน ปล่อยให้พลังทางสังคมของสถาบันสังคม และการเมืองส่งอิทธิพลต่อสมาชิกในสังคมอย่างค่อยเป็นค่อยไป

แนวทางที่สอง อุดมการณ์เกิดจากการจัดบ่อนความเชื่อขึ้นอย่างมีระบบด้วยการวางแผนและควบคุมการถ่ายทอดระบบความเชื่อขึ้น อุดมการณ์แบบนี้มีลักษณะเป็นไปโดยมีการกำหนดมาตรการควบคุมระบบความเชื่อที่สถาบันสังคมจะถ่ายทอดไปยังสมาชิกของสังคมอย่างเป็นเอกภาพ และมีทิศทางที่แน่นอน

แนวทางที่สาม อุดมการณ์เกิดจากความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุอะไร ก็จะมีคนในระบบสังคมนั้นคิด ที่จะปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น โดยแสวงหาแนวทางใดแนวทางหนึ่งเป็นเส้นทาง แห่งการบรรลุเป้าหมายคือสังคมที่ดี เมื่อมีการสร้างสรรค์ระบบความเชื่อแล้ว บุคคลกลุ่มดังกล่าวจะมีการเผยแพร่ออกไปให้สมาชิกของสังคมได้ยอมรับไว้ เพื่อที่จะได้อุทิศแรงกายและแรงใจในการพัฒนาประเทศต่อไป เพราะในสภาพ สังคมที่เสื่อมโทรม สมาชิกของสังคมต่างเอาตัวรอด และไม่ค่อยจะคิดถึงผู้อื่น การเผยแพร่อุดมการณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะอุดมการณ์มีบทบาทสำคัญ หรือมีอิทธิพลในการชักจูงใจให้ประชาชนชนึกกำลังกันเข้าต่อสู้กับอุปสรรค ทั้งปวงของสังคม เพื่อก้าวไปสู่สังคมที่เท่าเทียมกันและที่เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวม

อุดมการณ์ของชาติไทย

ความหมายของอุดมการณ์ของชาติไทยที่สภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้เคยพิจารณาเสนอแนะไว้ในคณะกรรมการร้อยกรองงานโดยประสานงาน อย่างใกล้ชิดกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้แก่ “การพิทักษ์ชาติ ปกป้องเอกราช และประชาธิปไตย ค้ำครองศาสนา เทิดทูนรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสังคม บำบัดทุกข์บำรุงสุข ประชาชนประโยชน์ ทุกถ้วนหน้า รักษาสิทธิเสรีภาพ สร้างความสามัคคีและมีคุณธรรม ชำรง ไว้ซึ่งเอกลักษณ์และส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามของคนไทย”

อุดมการณ์ของชาติดังกล่าว แยกออกได้เป็น ๒ ชั้น คือ อุดมการณ์ ของชาติทางการเมืองและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์ทาง การเมือง

๑. อุดมการณ์ทางการเมือง เป็นแนวความคิดที่น่าพึงปรารถนา ทางการเมืองของคนไทย ดังนั้นจึงเป็นแรงผลักดัน เป็นศรัทธา และเป็นจุด มุ่งหมายที่ยึดถือร่วมกัน อุดมการณ์ทางการเมืองที่เข้มแข็ง จะเป็นเครื่อง

ต่อต้านสะกัดกันอุดมการณ์ทางการเมืองที่ไม่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และนิสัยใจคอของคนไทย

“อุดมการณ์ทางการเมือง ได้แก่ การพิทักษ์รักษาชาติ อันมีพระมหากษัตริย์ ศาสนา และวัฒนธรรมของคนไทยเป็นสัญลักษณ์ของชาติ และได้แก่ประชาธิปไตยทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งยึดถือหลักสำคัญสองประการคือ ผลประโยชน์ชุมชนมาก่อนผลประโยชน์อื่นใด และความร่วมมือของชนในชาติ”

๒. แนวทางปฏิบัติเพื่อให้อุดมการณ์ของชาติทางการเมืองเป็นจริง ได้แก่ การอาศัยวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งก่อปรด้วยสิทธิเสรีภาพภายใต้หลักกฎหมายที่คุ้มครองประโยชน์ของชนส่วนใหญ่ และการใช้วิถีทางระบอบประชาธิปไตย เพื่อจัดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยอาศัยความร่วมมือของชนชั้นที่ประกอบเข้าเป็นสังคม

หน้าที่ของรัฐในการเสริมสร้างอุดมการณ์ของชาติ

อุดมการณ์ของชาติทางการเมืองประการหนึ่ง และแนวทางปฏิบัติอีกประการหนึ่ง ทั้งสองประการนี้ต่างมีความสัมพันธ์แนบแน่นซึ่งกันและกัน อุดมการณ์ทางการเมืองเป็นเพียงนามธรรมในรูปของแนวความคิดที่น่าฟังปรารถนา ซึ่งจะมีความหมายต่อคนไทยก็ต่อเมื่อได้เชื่อมโยงให้เกิดความสัมพันธ์กับการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม คือเชื่อมโยงกับสิ่งที่ประชาชนสามารถสัมผัสได้ ซึ่งได้แก่สภาพและปัญหาของสังคมที่ประชาชนเข้าใจและประสบอยู่ในปัจจุบัน หรือที่คาดหมายว่าจะมีขึ้นหรือเกิดขึ้นในอนาคต

ฉะนั้น อุดมการณ์ของชาติและการมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามอุดมการณ์นั้นจึงเป็นแนวความคิดที่รัฐจะต้องเสริมสร้างควบคู่กันไปและตลอดไป

การเสริมสร้าง เผยแพร่ หรือโฆษณาอุดมการณ์ของชาติแต่เพียงด้านเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเสริมสร้างแต่เฉพาะอุดมการณ์ของชาติในทางการเมืองซึ่งมีลักษณะเป็นเพียงความคิดหรือเป็นคำขวัญที่ไม่มีการปฏิบัติ

อาจจะทำให้ประชาชนทั่ว ๆ ไปขาดความกระตือรือร้นในทางสนับสนุนและ เป็นจุดอ่อนที่ทำให้ฝ่ายตรงข้ามกับระบอบประชาธิปไตย สามารถบิดเบือน และใช้อุดมการณ์ของชาติในทางการเมืองไปในทางเพื่อผลประโยชน์อย่าง อื่นหรือทำให้เกิดความสับสนในความนึกคิดของประชาชนได้ ทั้งนี้เพราะ ประชาชนไม่สามารถมองเห็นวิถีแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจหรือสภาพสังคม ในชีวิตประจำวันด้วยอุดมการณ์ในทางการเมืองของชาติ

การเสริมสร้างอุดมการณ์ของชาติโดยประสานอุดมการณ์ในแง่นามธรรม เข้ากับการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมนี้ จึงมิใช่เป็นเรื่องของรัฐบาลเฉพาะรัฐบาล หนึ่งรัฐบาลใด แต่เป็นเรื่องที่จะต้องกระทำตลอดไป โดยเป็นหน้าที่ของรัฐบาล ทุกรัฐบาลจะต้องกระทำต่อเนื่องติดต่อกันไปในระยะเวลายาวนานไม่มีที่สิ้นสุด รัฐหรือประเทศจะต้องมีการจัดองค์กรและหน่วยงานถาวร โดยมีแบบแผน เพื่อการนี้และมีนโยบายสำหรับสื่อมวลชนต่าง ๆ ในอันที่จะรักษาและส่งเสริม อุดมการณ์ของชาติ ตลอดจนการปฏิบัติงานของคณะรัฐบาลแต่ละชุดจะต้อง แสดงความสามารถในการส่งเสริมอุดมการณ์ของชาติเพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วน ทางสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนให้ได้ ซึ่งจะได้ผลให้กลุ่มชนต่าง ๆ ในสังคมศรัทธาและยอมรับวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย ว่าเป็นวิถีทาง ที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชนทั่วไป

แนวทางปฏิบัติเพื่อเผยแพร่อุดมการณ์ของชาติ

อุดมการณ์ของชาติจะมีความหมายก็ต่อเมื่อรัฐบาลมีศรัทธาและ พร้อมที่จะดำเนินการที่จำเป็น เพื่อให้บรรลุจุดหมาย ความศรัทธาและ การดำเนินการดังกล่าวจะต้องต่อเนื่องกันไป ไม่ว่าผู้ใดจะมาเป็นรัฐบาลก็ตาม

รัฐบาลจะต้องมีความเชื่อมั่นและพร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจที่จำเป็นใน อันที่จะป้องกันรักษา และส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งขอบเขตและแนวทางการปฏิบัติได้มีอยู่แล้ว ในรัฐธรรมนูญ

รัฐบาลจะต้องมีอุดมการณ์ของชาติเป็นเป้าหมาย โดยใช้อุดมการณ์ทางการเมืองเป็นแรงผลักดันในการกำหนดและดำเนินนโยบาย ถ้ารัฐบาลมีความเชื่อดังกล่าวย่างจริงจัง มีความสุจริตใจ และมีสมรรถภาพในการปฏิบัติแล้ว ก็น่าเชื่อได้ว่าอุดมการณ์ของชาติจะไม่เป็นเพียงนามธรรม เป็นคำขวัญที่ไม่มีผล แต่จะเป็นหลักการที่มีความหมายในการปฏิบัติ

ความศรัทธา ความมั่นใจ และความสามารถของรัฐบาลในการมีบทบาทที่กล่าวมาแล้วจะเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อผลของการเผยแพร่อุดมการณ์ของชาติสู่ประชาชน ความพร้อมของรัฐบาลที่จะดำเนินบทบาทในลักษณะดังกล่าว จะทำให้อุดมการณ์ของชาติมีผลทั้งในแง่เป็นนามธรรมและในแง่การปฏิบัติ อุดมการณ์ของชาติก็จะมีค่าควรแก่การรักษาและส่งเสริม โดยตรงกันข้าม ถ้ารัฐบาลไม่พร้อมก็ควรรอการเผยแพร่อุดมการณ์ของชาติไว้ก่อน ถ้ารัฐบาลจะดำเนินการเรื่องนี้ในสภาพการณ์ที่ยังไม่แน่ใจในบทบาทของรัฐบาลเองแล้ว อุดมการณ์ของชาติก็คงจะมีผลไม่เกินกว่าเป็นเพียงคำขวัญที่ไร้ค่า เป็นอุดมการณ์ที่ปราศจากการปฏิบัติ จึงไม่น่าจะต้องกำหนดอุดมการณ์ของชาติขึ้น

กล่าวโดยสรุป เงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้อุดมการณ์ของชาติมีผลในทางปฏิบัติ ได้แก่

๑. อุดมการณ์ทางการเมืองในหมู่ผู้นำของรัฐบาลจะต้องมีเอกภาพ

๒. อุดมการณ์ทางการเมืองนั้น จะต้องถูกนำมาแปรเปลี่ยนเป็น

นโยบายด้านสังคม เศรษฐกิจ และ การเมือง ที่เป็นเอกภาพ

๓. กลไกสำคัญของรัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง

สัมพันธ์กับประชาชนจะต้องได้รับการชี้แนะและปฏิบัติตามนโยบายด้านต่าง ๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากอุดมการณ์ที่กำหนดไว้อย่างมีเอกภาพ

ถ้ารัฐบาลพร้อมที่จะดำเนินการ ขอเสนอแนวทางต่อไปนี้เพื่อเผยแพร่อุดมการณ์ของชาติ

๑. เผยแพร่อุดมการณ์ของชาติเป็นคำขวัญ เพื่อให้รู้จักกันแพร่หลาย ในหมู่ประชาชน โดยจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาและภาษาเป็นผู้รับผิดชอบในการคิดสร้างคำขวัญต่าง ๆ ตามสาระของอุดมการณ์ของชาติที่ได้กำหนดขึ้น ให้สื่อมวลชนร่วมมือในการเผยแพร่

๒. กำหนดนโยบายประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชน โดยยึดหลักบริการต่อมวลชนและความเป็นกลางเป็นสำคัญ รัฐบาลจะต้องควบคุมสื่อมวลชนของรัฐให้ปฏิบัติตามนโยบายประชาสัมพันธ์อย่างเคร่งครัด ส่วนสื่อมวลชนที่อยู่นอกเหนือจากการควบคุมของรัฐบาล แม้มีเสรีภาพก็ต้องไม่ขัดกับหลักการดังกล่าว รัฐบาลอาจกระทำโดยปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับสื่อมวลชนและสนับสนุนให้สื่อมวลชนสร้างมาตรการขึ้นควบคุมพฤติกรรมของตนเอง

๓. สร้างนักอุดมการณ์เป็นกลุ่มนำในการให้ความเข้าใจและถ่ายทอดอุดมการณ์ของชาติ การสร้างนักอุดมการณ์ในระยะสั้นอาจกระทำโดยการสร้างศรัทธาในอุดมการณ์ของชาติให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้นำสังคมทุกระดับ และทุกอาชีพซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดอุดมการณ์ของชาติไปสู่ประชาชน ส่วนในระยะยาวนั้น ควรสร้างนักอุดมการณ์เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการให้ความรู้แก่ประชาชน

๔. รัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการสร้างศรัทธาและความเข้าใจในอุดมการณ์ของชาติ ให้เกิดขึ้นในหมู่นักการเมืองและข้าราชการ มิฉะนั้นก็จะหวังได้ยากที่จะทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาและเข้าใจในอุดมการณ์ของชาติ

๕. การกำหนดและดำเนินนโยบายของรัฐบาล โดยยึดอุดมการณ์ของชาติเป็นเป้าหมาย ย่อมเป็นการส่งเสริมให้เกิดความศรัทธาในอุดมการณ์ของชาติโดยการปฏิบัติซึ่งเป็นวิธีการที่ดีที่สุด เพราะเป็นการแสดงให้เห็นว่าอุดมการณ์ของชาติเกิดผลได้ในการกระทำ มิใช่เป็นเพียงหลักการที่ปฏิบัติไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ประสิทธิภาพของรัฐบาลในเรื่องนี้จึงจะส่งผลสำคัญต่อการเผยแพร่อุดมการณ์ของชาติ

๖. เนื่องจากการเผยแพร่อุดมการณ์ของชาติเป็น**เรื่องใหญ่ที่มีความสำคัญและต้องกระทำต่อเนื่องกัน** รัฐบาลในฐานะผู้รับผิดชอบควรแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาให้ทำหน้าที่เสนอวิธีการ รวมทั้งรายละเอียดการดำเนินงาน เพื่อเผยแพร่อุดมการณ์ของชาติให้เป็นผล

คณะที่ปรึกษาดังกล่าวควรประกอบด้วยบุคคลที่มีศรัทธาในอุดมการณ์ของชาติเป็นผู้มีความสุจริตใจ ความเป็นกลางทางการเมือง และมีความสามารถเป็นที่นับถือในหมู่ประชาชน

ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะที่ปรึกษา อาจให้คำปรึกษาผ่านสภาความมั่นคงแห่งชาติก็ได้ โดยร่วมกับสภาความมั่นคงแห่งชาติ ทำการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ คอยแนะนำข้อบกพร่อง จุดช่องโหว่ สำนวณพฤติกรรมของหน่วยงานของรัฐที่เบี่ยงเบนออกไปและประมวลสรุปความเห็นเสนอต่อรัฐบาลแล้วพิจารณาดำเนินการต่อไป

อุดมการณ์สร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็น แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ตั้งแต่ประเทศไทยมีแผนพัฒนาประเทศมา ๒ ทศวรรษ การพัฒนาชนบทได้มีความเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ เพราะได้มีการเพียรพยายามแก้ไขจุดบกพร่องของการพัฒนาชนบทอย่างต่อเนื่องตลอดมา ผลจากความพยายามดังกล่าวได้ก่อให้เกิดแนวความคิดแห่งการพัฒนาชนบทอย่างหลากหลาย และมีการจัดทำโครงการพัฒนาหมู่บ้านไปตามแนวความคิดนั้นอย่างกว้างขวาง เป็นต้นว่า จังหวัดนครราชสีมา มีโครงการโคราชพัฒนา จังหวัดเลย มีโครงการแผ่นดินทอง จังหวัดอุดรธานี มีโครงการหมู่บ้านพัฒนาชนบท จังหวัดจันทบุรี มีโครงการหมู่บ้านศีลธรรม จังหวัดอุทัยธานี มีโครงการหมู่บ้านพึ่งตนเอง และจังหวัดขอนแก่น มีโครงการหมู่บ้านบวร แม้ว่าโครงการพัฒนาหมู่บ้านต่าง ๆ จะมีชื่อแตกต่างกัน แต่เมื่อประมวลแนวความคิดของการพัฒนาหมู่บ้านเหล่านี้แล้ว จะมีอยู่ ๓ แนว คือ แนวการพัฒนาเศรษฐกิจ แนวการพัฒนาสังคม และแนวการพัฒนาจิตใจ ซึ่งทั้ง ๓ แนวทางนี้ ได้รับการสังเคราะห์เข้าด้วยกัน เรียกว่า “อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” โดยมีจุดกำเนิด ความหมาย ความมุ่งหมาย เป้าหมาย สาระสำคัญและขอบเขต แนวทาง วิธีการและขั้นตอนการพัฒนา จุดเน้น ตลอดจนจนความเป็นไปได้ของอุดมการณ์ โดยละเอียด ตามลำดับต่อไปนี้

จุดกำเนิดของอุดมการณ์

ท่ามกลางพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ณ วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มี

พระปฐมบรมราชโองการอันศักดิ์สิทธิ์ที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” พระปฐมบรมราชโองการที่อัญเชิญมานี้ เป็นพระราชประกาศสำคัญยิ่งที่แสดงถึงพระบรมราชปณิธานแห่งพระมหากษัตริยาธิราชพระองค์นี้ว่า จะทรงปกครองมหาชนชาวไทยให้ร่มเย็น และจะทรงสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้สมบูรณ์พูนสุข ให้เป็นทั้งแผ่นดินธรรม และแผ่นดินทองของคนไทย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระมหากรุณาธิคุณแก่ปวงชนชาวไทยล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้ นับแต่วันที่เสด็จเถลิงถวัลราชสมบัติมานั้น ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ และพระราชภารกิจเพื่อความร่มเย็นเป็นสุขแก่ชาติบ้านเมืองของไทยเป็นเอนกประการ ทรงพระราชอุตสาหะตรากตรำพระวรกาย เสด็จพระราชดำเนินบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่พลสกนิกรทั่วทุกภูมิภาค โดยมีได้ทรงคำนึงถึงความเหนื่อยยากหรือภัยอันตรายใด ๆ ทรงเป็นมหาธรรมิกราชผู้ถึงพร้อมด้วยพระทศพิธราชธรรม และพระจักรวรรดิวัตรทุกประการ ทรงเจริญรอยตามพระราชจริยาวัตรอันงดงามแห่งสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าอย่างสมบูรณ์ พระเกียรติคุณจึงขจรขยายไปทั้งแผ่นดินไทยและนานาประเทศทั่วโลก

พระคุณวิเศษประการสำคัญที่จะเว้นกล่าวเสียมิได้คือ ทรงเป็นแบบอย่าง และทรงเป็นผู้นำทางความคิดในการพัฒนาผู้คนและบ้านเมือง พระราชดำริต่าง ๆ ที่ทรงกำหนดขึ้นด้วยพระปัญญาและพระราชวิจรรณญาณอันประณีตสุขุมกิติ พระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสที่ทรงพระมหากรุณาพระราชทานในโอกาสต่าง ๆ กิติ ล้วนทรงคุณค่าเลิศล้ำ มีสารัตถประโยชน์สูงยิ่ง พระราชทานแนวทางแนวคิดและวิธีการในการทำงาน และการครองชีวิตเพื่อความเจริญแก่คนไทยทุกคนและแก่ส่วนรวม จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่เราชาวไทยทั้งหลายจะยึดถือเป็นแบบอย่างและเป็นหลักไว้ปฏิบัติเพื่อความเจริญสุขตลอดไป พระราชภารกิจน้อยใหญ่ที่ได้ทรงบำเพ็ญตลอดมานั้น ได้อำนวยประโยชน์สุขแก่อาณาประชาราษฎร์สมดังพระปฐมบรมราชโองการ

นานัปการ ที่จะให้แผ่นดินไทยเป็นทั้งแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองโดยแท้จริง ดังประจักษ์ชัดแก่คนไทยทุกผู้อยู่ในปัจจุบัน

ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองจึงถือกำเนิดขึ้น เพื่อเป็นอุดมการณ์รวมของแนวความคิด แห่งการพัฒนาชนบททั้งหมด รัฐและราษฎรจักได้ร่วมกันทั้งกำลังกายและ กำลังใจ ปฏิบัติงานสนองพระมหากรุณาธิคุณ ตามแนวพระบรมราชปณิธาน ซึ่งทรงมีพระราชวาจาประกาศไว้เป็นพระปฐมบรมราชโองการ

ความหมายของอุดมการณ์

อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง หมายถึงระบบความเชื่อที่ชี้ให้เห็นว่าสภาพการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน มีความบกพร่อง เพราะเป็นการพัฒนาที่เน้นเศรษฐกิจมุ่งด้านวัตถุนำหน้าจิตใจ ทำให้การพัฒนาประเทศ ประสบความสำเร็จเฉพาะด้านเศรษฐกิจอย่างชั่วคราว ถ้าการพัฒนาประเทศ ใช้หลักดุลยภาพ จะทำให้มีการพัฒนาทางจิตใจ สังคม และเศรษฐกิจควบคู่กันไป โดยมีจิตใจนำหน้าเศรษฐกิจ การพัฒนาประเทศในลักษณะนี้จะ ประสบความสำเร็จทุกด้านอย่างถาวร คือจะสร้างสรรคีย์ให้แผ่นดินไทย เจริญรุ่งเรืองทั้งทางโลกและทางธรรม หรือทางวัตถุและจิตใจ เป็นแผ่นดินที่ประชาชนอยู่ในศีลธรรมมีความร่มเย็นเป็นสุข สังคมมีความสงบเรียบร้อย ประชาชนมีเสรีภาพ ประเทศชาติมีความสมบูรณ์พูนสุข เจริญมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ อุดมการณ์นี้ จึงมุ่งเพื่อต้องการทำให้คนไทยพัฒนาจิตใจควบคู่ไปกับการพัฒนาวัตถุ

ความมุ่งหมายของอุดมการณ์

ประเทศไทยได้เริ่มการพัฒนาประเทศอย่างมีแผน และปฏิบัติงานนี้อย่างเป็นระบบมาแล้ว หลังจากได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ เมื่อพ.ศ. ๒๕๐๔ อันเป็นเวลากว่า ๒๐ ปี ผลของการพัฒนาประเทศด้วยวิธีการดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า

ทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นอันมาก แต่การพัฒนาจิตใจและคุณภาพของประชากรในระดับบุคคลและชุมชน ยังไม่เป็นไปตามความคาดหวังเท่าที่ควร เพราะยังมีได้มีการดำเนินงานทางด้านนี้อย่างต่อเนื่อง·จริงจังและเป็นระบบแบบแผน ด้วยเหตุนี้อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง อันเป็นเป้าหมายร่วมกันของการพัฒนาชนบท จึงมุ่งหมายที่จะเสริมในส่วนที่บกพร่องอยู่นี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

เป้าหมายของอุดมการณ์

อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง มีเป้าหมายในการพัฒนาคน พัฒนาหมู่บ้านและชุมชน เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อน้อมเกล้าถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในมหาามงคลสมัยที่จะทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา ณ พุทธศักราช ๒๕๓๐

สาระสำคัญและขอบเขตของอุดมการณ์

การสร้างสรรค์แผ่นดินไทยตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง มีสาระสำคัญและขอบเขตดังนี้

การพัฒนาคน หมายถึงการพัฒนาจิตใจของข้าราชการและประชาชน รวมทั้งการพัฒนาคอร์ปครัวให้มีคุณภาพและคุณธรรม

การพัฒนาหมู่บ้านชนบท หมายถึงการพัฒนาให้ชาวชนบทมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยให้หลุดพ้นจากปัญหาพื้นฐาน ๓ ประการ คือ ความขาดแคลน ความไม่รู้และความเจ็บป่วย เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านได้ด้วยตนเอง

การพัฒนาชุมชน หมายถึงการพัฒนาชุมชนให้มีความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยเฉพาะเน้นการพัฒนาชุมชนแออัด ให้ประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ร่วมมือกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเอง

การพัฒนาสังคม หมายถึงการแก้ปัญหาสังคมที่กระทบต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน ความมั่นคงของชาติ และการส่งเสริมให้สังคมมีความจำริญทางเศรษฐกิจ โดยให้ประชาชนยึดมั่นในศีลธรรม มีคุณธรรม ปราศจากการเบียดเบียนกัน เพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม และความมั่นคงของชาติ

สาระสำคัญของการพัฒนา ๔ ประการดังกล่าว จะเป็นการสนองพระมหากรุณาธิคุณ ตามแนวแห่งพระบรมราชปณิธานในพระปฐมบรมราชโองการที่องค์พระประมุขของชาติได้พระราชทานไว้ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินทองตลอดไป

แนวทางการพัฒนา

การพัฒนาประเทศตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ยึดหลักการใช้ศาสนธรรมของทุกศาสนามาพัฒนาจิตใจ ยึดหลักประชาธิปไตยพื้นฐานมาพัฒนาสังคมและยึดหลักการพึ่งตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือร่วมใจกันในการประกอบกิจกรรมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีแนวทางการพัฒนาในแต่ละด้านดังนี้

๑. การพัฒนาทางจิตใจ มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพของประชาชน ให้ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา และคุณธรรม ๔ ประการตามกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ที่ทำงาน หมู่บ้าน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนี้

การเป็นผู้มีจริยธรรม คือ มีความเมตตา กรุณา มีความสำรวม มีสติรอบคอบ มีความ پاکเพียร อดทนอดกลั้น รู้จักครองตนโดยปราศจากอบายมุข มีความซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจทั้งในทางการพูดและการกระทำ

การเป็นผู้มีวัฒนธรรม คือ มีจรรยาบรรณ รู้จักระเบียบปฏิบัติ ในวันสำคัญของชาติ เข้าร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนา มีความสามัคคี และรู้จักการปรับตัว รวมทั้งมีความเชื่อในค่านิยมไทยที่ดีงาม

การเป็นผู้มีจิตใจใฝ่พัฒนา คือ มีจิตใจใฝ่ในการพัฒนาตนเองในด้านความสะอาด มีระเบียบวินัย รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีจิตใจใฝ่ในการพัฒนาครอบครัวในด้านขนานทำงานประหยัดและเลี้ยงชีวิตแต่พอดี และมีจิตใจใฝ่ในการพัฒนาสังคม ในด้านมีใจเที่ยงธรรม มีอุดมการณ์ รู้จักสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

การเป็นผู้มีจิตใจใฝ่หาความรู้ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพ ทั้งด้านกฎหมาย สุขภาพอนามัย การศึกษา อาชีพและการผลิต

๒. การพัฒนาทางสังคม มุ่งเน้นพัฒนาสังคมโดยใช้วิถีทางประชาธิปไตยในการแก้ไขปัญหา ประสานประโยชน์ สร้างสังคมที่ใช้เหตุผล และเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์โดย

การส่งเสริมให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาครอบครัว ที่ทำงาน หมู่บ้าน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ตามวิถีทางประชาธิปไตยด้วยความสมัครใจ

การมีความริเริ่ม และใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา โดยยึดถือการประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวมเป็นหลัก ให้สามารถพึ่งตนเองได้

การยึดถือหลักสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ เพื่อการอยู่ร่วมกันของสังคมภายใต้กรอบแห่งกฎหมายและระเบียบแบบแผน

การยึดมั่นในสถาบันการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

การร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาสิ่งแวดล้อม รักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดี สร้างสรรค์สังคมที่มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และขจัดปัญหาของท้องถิ่นและสังคมให้หมดสิ้นไป

๓. การพัฒนาทางเศรษฐกิจ มุ่งเน้นการพัฒนาทางวัตถุหรือปัจจัย

ในการดำรงชีพของบุคคลอย่างเหมาะสม โดยเน้นการใช้หลักการช่วยเหลือและพึ่งตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลโดย

การประกอบอาชีพสุจริต มีรายได้ตามสมควรแก่อัตตภาพ และช่วยตนเองไม่เอาแต่รอคอยความช่วยเหลือจากผู้อื่น

การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการประกอบสัมมาอาชีพ เช่น การลงแขก

การร่วมมือร่วมใจกันในการสร้างฐานะเศรษฐกิจของตนเองและส่วนรวม โดยรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมเศรษฐกิจ เช่น มีกลุ่มสหกรณ์ ธนาคารข้าว กองทุนยา กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ และศูนย์สาธิตการตลาด

วิธีการและขั้นตอนของการพัฒนา

การพัฒนาประเทศตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เป็นการพัฒนาสังคมไทยที่มีขอบเขตกว้างขวางและลึกซึ้ง จึงได้มีการประชุมปรึกษาหารือ แสวงหาวิธีการและขั้นตอนของการพัฒนาโดยสังเขป ดังนี้

การประชุมชี้แจงให้ข้าราชการทุกระดับมีความเข้าใจในอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง รวมทั้งประเพณีปฏิบัติเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน

การประชุมชี้แจงให้ประชาชนในระดับหมู่บ้านและชุมชนมีความเข้าใจในอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง และชักชวนให้เข้าร่วมการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน ตามแนวทางอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ด้วยความสมัครใจ

การสนับสนุนและเสริมสร้างบทบาทขององค์กรประชาชน ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน และสภาตำบล ให้เป็นผู้นำในการพัฒนาจิตใจ สังคมและเศรษฐกิจของหมู่บ้านและชุมชน

การส่งเสริมให้สถาบันทางศาสนามีบทบาทยิ่งขึ้น ในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาทางด้านจิตใจ

การส่งเสริมให้องค์การเอกชนมีบทบาทยิ่งขึ้นในการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน โดยให้การสนับสนุนและช่วยเหลือทั้งในด้านวิชาการ บุคคล การเงิน และวัสดุอุปกรณ์

การมีการประสานกิจกรรมและทรัพยากร ในการพัฒนาของส่วนราชการ องค์กรเอกชน และประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน ให้มีความสอดคล้อง โดยยึดองค์กรประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก เพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามความมุ่งหมายของอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

การประเมินผลการพัฒนา

ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนทำการประเมินผลด้วยตนเอง โดยพิจารณาจากพฤติกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นผลของการพัฒนาตนเอง ครอบครัวหมู่บ้านและชุมชนตามแนวอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่เน้นการพัฒนาทั้งในด้านจิตใจ สังคมและเศรษฐกิจแบบดุลยภาพดังกล่าวแล้วข้างต้น

จุดเน้นของอุดมการณ์

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง มีจุดเน้นในการประสานงานเพื่อเผยแพร่แนวความคิดอันจะนำไปปฏิบัติ ในการพัฒนาชนบทและการพัฒนาชุมชนในเมือง ซึ่งขณะนี้กำลังดำเนินการโดยหน่วยงานต่าง ๆ อยู่แล้วทางภาครัฐบาล คือส่วนราชการจังหวัด กองทัพบก ได้เป็นผู้ดำเนินงานตามโครงการอยู่แล้วเช่น โครงการอาสาพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเอง โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน โครงการโคราชพัฒนา โครงการหมู่บ้านแผ่นดินทอง โครงการศูนย์สาธิตการตลาด โครงการศาลาประชาธิปไตย ฯลฯ ตลอดจนโครงการพัฒนาชนบท และชุมชนเมืองของภาคเอกชน ซึ่งโครงการ

เหล่านี้สามารถนำความมุ่งหมายของอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ไปผสมผสานเป็นแนวทางในการพัฒนาร่วมกันได้ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมาย สูงสุดในการพัฒนาประเทศ

สำหรับการพัฒนาชนบท ซึ่งเป็นกิจกรรมของการพัฒนาประเทศที่สำคัญ ที่สุด เพราะชนบทครอบคลุมพื้นที่ของประเทศมากกว่าร้อยละ ๘๐ อุดมการณ์ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง มีจุดเน้นที่จะประสานให้มีการพัฒนาแบบดุลยภาพ คือพัฒนาทางจิตใจ สังคมและเศรษฐกิจไปพร้อมกัน โดยอาศัยผู้นำท้องถิ่น ในหมู่บ้าน ทั้งที่เป็นผู้นำแบบธรรมชาติ และผู้นำแบบจัดตั้ง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำเยาวชน ผู้นำสตรี เจ้าอาวาส หรือ ครูใหญ่ ถ้าผู้นำของหมู่บ้านเหล่านี้สามารถประนีประนอมสามัคคีกัน ได้ การพัฒนาตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองก็มีโอกาสสำเร็จได้ ใน พื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ

ความเป็นไปได้ของอุดมการณ์ : ข้อสังเกตเบื้องต้น

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นอุดมการณ์ที่ประสานแนว ความคิดแห่งการพัฒนาชนบทหลายแนวเข้าด้วยกัน เพื่อให้การพัฒนาหมู่บ้าน มีรากฐานที่มั่นคง เพราะจากการศึกษาสังเกตของผู้มีประสบการณ์ในการ พัฒนาชนบท ของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานการเผยแพร่อุดมการณ์ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ได้พบว่า หมู่บ้านที่มีระดับความเจริญก้าวหน้า มากเกือบทั้งหมด เป็นหมู่บ้านที่มีการพัฒนาแบบดุลยภาพ คือ มีการพัฒนา ทางจิตใจ สังคม และเศรษฐกิจไปพร้อมกัน โดยมีสาระสังเขปดังนี้

๑. การพัฒนาทางจิตใจ ในโครงการพัฒนาหมู่บ้านของแต่ละจังหวัด จะมีหลักการพัฒนาทางจิตใจผสมผสานอยู่ด้วยเสมอ โดยเฉพาะในหมู่บ้านที่ พัฒนามาก ชาวบ้านจะมีระดับของการพัฒนาทางจิตใจที่สูงพอสมควร กล่าวคือ

ในด้านจริยธรรม ชาวบ้านมีการลดละอบายมุข เมื่อชาวบ้านมีสติไม่ หลงอยู่ในการพนันหรือสุราเมรัย การทะเลาะวิวาท การประทุษร้ายต่อกัน

การข่มขืน การลักขโมย หรือการก่ออาชญากรรมอื่น ๆ ก็แทบจะไม่มี ผู้นำทางศาสนา มีบทบาทในการชักชวนให้ชาวบ้านอยู่ในศีลธรรม มีความเพียร และรู้จักเสียสละเพื่อหมู่บ้าน

ในด้านวัฒนธรรม ชาวบ้านส่วนใหญ่มีจรรยาบรรณที่ดี ใครมาที่ خانเรือนก็ต้อนรับ เจรจาด้วยไมตรีจิตและยกน้ำมาให้ดื่ม การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีการคงไว้ซึ่งประเพณีอันดีงามในวันสำคัญของชาติ หรือยังเคร่งครัดในการร่วมประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนาของแต่ละกลุ่มชน นอกจากนี้ชาวบ้านยังมีความเชื่อในการช่วยเหลือตนเอง การปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นระยะ การรับใช้ชาติด้วยการเข้ารับเกณฑ์ทหาร ความอดทนต่ออาชีพการงาน การเสียสละแรงกายและทรัพย์สินในการพัฒนาหมู่บ้าน

ในด้านการมีจิตใจใฝ่พัฒนา ชาวบ้านส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีระเบียบและรักความสะอาด ดังจะสังเกตได้จากถนนหนทาง บริเวณสนามหน้าบ้าน และได้ดูบ้าน ตลอดจนภายในบ้าน ครุฑและส้วม มีการเก็บเครื่องมือเครื่องใช้ ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงและวัชพืชอย่างปลอดภัยจากเด็กเล็ก มีการกำจัดขยะและมูลสัตว์อย่างถูกวิธี ภาชนะใส่น้ำมีฝาปิดมิดชิด มีการใช้สอยทรัพย์สินและสิ่งของอย่างประหยัด ถนอมใช้ ดูแลรักษา ซ่อมแซมอยู่เสมอ และมีการเข้าร่วมกลุ่มประกอบกิจกรรมกับชาวบ้านเป็นประจำ

ในด้านการมีจิตใจใฝ่หาความรู้ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะอ่านออกเขียนได้ มีความสนใจในการศึกษาของบุตรหลาน ติดตามข่าวเกี่ยวกับการเกษตร การใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง การปกครอง ตลอดจนอาชีพการงานอื่น ๆ ที่พอจะเป็นรายได้ให้แก่ครอบครัว ชาวบ้านมีความเข้าใจในหลักโภชนาการ และการรักษาสุขภาพอนามัยพอสมควร

๒. การพัฒนาทางสังคม ในหมู่บ้านที่มีการพัฒนามาก การพัฒนาทางสังคมของชาวบ้านมีความก้าวหน้ามาก โดยเฉพาะการรวมกลุ่มสตรีแม่บ้าน เยาวชนและผู้สูงอายุ เพื่อประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น กลุ่ม

สตรีมีการทำหัตถกรรมจำพวกทอผ้า ทอเสื่อ ทำตุ๊กตา หรือภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ กลุ่มผู้สูงอายุ มีการร่วมกันฟังเทศน์ฟังธรรม หรือการฝึกวิปัสสนา เป็นต้น ส่วนผู้นำของหมู่บ้านยังมีการรวมกลุ่มกันประชุมปรึกษาหารือกันในการพัฒนาหมู่บ้านประเภท ซ่อมและสร้างสะพาน ถนน ฝายกั้นน้ำ ลอกคูคลอง โรงเรียน และศาลาวัด กรรมการของหมู่บ้านได้ช่วยดูแล เอาใจใส่ลูกบ้านในเรื่องการศึกษาของเด็กก่อนวัยเรียน การทำรั้วกินได้ เช่น รั้วชะอม การให้ข่าวสารทางราชการแก่ชาวบ้าน และชักชวนให้ชาวบ้านเข้าวัดทำบุญทำทาน ถือศีลฟังธรรม ยิ่งกว่านั้นชาวบ้านยังมีความสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในประเด็นที่ชาวบ้านมีความรู้สึกเป็นพลเมืองดี เป็นสิ่งที่มีคุณค่า การมีความรับผิดชอบต่อหมู่บ้าน การมีความคิดริเริ่ม การตัดสินใจปัญหาท้องถิ่นที่กระทบวิถีชีวิตด้วยสมาชิกในชุมชนเอง และการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างตั้งใจ และอย่างเสรี การปกครองภายในหมู่บ้านที่มีการพัฒนามากจะมีระเบียบวินัยสูง และจะมีการประชุมกลุ่มผู้นำและหัวหน้ากลุ่มต่าง ๆ เป็นประจำทำให้มีพลังของกลุ่มสูงมาก ซึ่งเป็นพลังสำคัญในการระดมชาวบ้านมาพัฒนาหมู่บ้าน

๓. การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ในหมู่บ้านที่พัฒนามาก โครงสร้างของหมู่บ้านจะได้รับการพัฒนาไปมากพอสมควรแล้ว เป็นต้นว่า มีถนนที่แข็งแรงและกว้างขวางเหมาะแก่การขนถ่ายสินค้าทางการเกษตร มีไฟฟ้าและน้ำประปา มีน้ำพอเพียงแก่การเกษตร เพราะมีการปฏิรูปที่ดิน อยู่ในเขตชลประทาน หรืออยู่ในภูมิภาคที่มีน้ำบริบูรณ์ มีกองทุนหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือผู้ยากจน และมีที่ดินของตนเองเป็นส่วนใหญ่ เมื่อชาวบ้านมีสิ่งเหล่านี้ครบถ้วน จึงมีโอกาสของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีความขยันขันแข็ง นอกจากจะทำนาทำไร่แล้ว ยังมีอาชีพพิเศษต่าง ๆ เพื่อหารายได้มาเสริมแก่ครอบครัว เช่น การเลี้ยงผึ้ง การสานตระกร้า การทอผ้า การเลี้ยงสัตว์ และการค้าขายในตลาด เป็นต้น ที่สำคัญคือ ชาวบ้านรู้จักการบำรุงดิน การใช้ปุ๋ยหมักผสมกับปุ๋ยวิทยาศาสตร์

การป้องกันโรคพืช รวมทั้งรู้จักการทำสวนผลไม้ และสวนผักขนาดเล็ก ซึ่งทำให้มีรายได้ตลอดปี

เมื่อหมู่บ้านที่พัฒนามากส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านที่พัฒนาไปตามหลักคุณลักษณะของอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้านที่เป็นชาวไทยพุทธ หรือชาวไทยอิสลาม การพัฒนาหมู่บ้านตามหลักคุณลักษณะจึงน่าจะสามารภใช้ยกระดับการพัฒนาของหมู่บ้านยากจนและล้าหลังให้เจริญก้าวหน้าและมั่นคงได้ ในขณะนี้ กระทรวงทบวงกรมต่างๆ ก็พยายามพัฒนาหมู่บ้านยากจน โดยเฉพาะการใช้แผนพัฒนาชนบทยากจน ปรับปรุงกิจกรรมระดับหมู่บ้าน บริการขั้นพื้นฐานและการผลิต ซึ่งประกอบด้วยโครงการต่างๆ รวม ๑๕ โครงการ ในปี ๒๕๒๕ รวม ๒๖ โครงการ ในปี ๒๕๒๖ และ ๓๒ โครงการ ในปี ๒๕๒๗ โดยใช้งบประมาณ ปีละ ๖๒๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๒๕ ๑,๑๖๕ ล้านบาท ในปี ๒๕๒๖ และ ๑,๔๐๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๒๗ จากรายงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และการสำรวจภาคสนามของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตหมู่บ้านเป้าหมายทั้ง ๑๒,๕๕๕ หมู่บ้าน เริ่มได้รับผลประโยชน์ จากแผนพัฒนาชนบทยากจนมากขึ้น และได้พบว่าความเข้าใจของข้าราชการในระดับพื้นที่ ตลอดจนการเข้าร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการพัฒนาชนบทยากจน มีมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ อย่างไรก็ตาม ถ้าโครงการพัฒนากิจกรรมระดับหมู่บ้านจะได้มีการส่งเสริมให้ชาวบ้านสามารถพัฒนาจิตใจ การพัฒนาชนบทยากจน ก็สามารถบรรลุอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองได้โดยง่าย รวมทั้งโครงการพัฒนาหมู่บ้านแบบผสมผสานอื่น ๆ อีกด้วย

สรุป

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นอุดมการณ์ตามแนวพระราชปณิธานซึ่งปรากฏอยู่ในพระปฐมมราชโองการที่เน้นการพัฒนาประเทศในแนวดุลยภาพ และจากการเผยแพร่ของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานการเผยแพร่อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ได้ทำให้อุดมการณ์นี้เป็นความเชื่อที่ฝังาม เป็นศรัทธาและเป็นเจตนาอันแน่วแน่สูงสุด ร่วมกันของประชาชนในอันที่จะพร้อมใจกันธำรง และมุ่งมั่นปฏิบัติ เพื่อพัฒนาตนเอง หมู่บ้าน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองทางจิตใจ โดยยึดหลักปฏิบัติทางศาสนธรรม เพื่อความเจริญทางสังคม โดยอาศัยวิถีทางประชาธิปไตย ส่วนความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจนั้น จะเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน ถ้าหากคนไทยร่วมมือร่วมใจกันช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยวิธีการเช่นนี้ ความเจริญทั้งทางวัตถุและจิตใจ คือความเจริญทางโลกและทางธรรมจึงจะดำเนินไปอย่างสมดุลง สมดังพระบรมราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นที่รักและเทิดทูนยิ่งของเราชาวไทยทุกคน

การพัฒนาจิตใจและการพัฒนาสังคม

ความหมายของคำ “พัฒนา”

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ คำว่า “พัฒนา” หมายถึง “ทำให้เจริญ”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ผู้นำเยาวชนและเจ้าหน้าที่ ในโอกาสที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐานในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๒ มีข้อความตอนหนึ่งว่า “คำว่าพัฒนาคืออย่างไร ก่อนอื่นเราต้องทราบว่า “พัฒนา” คือมุ่งให้เกิดความเจริญก้าวหน้า คือมุ่งให้คนมีความสุขสบาย ดังนั้นทุกคนจึงมุ่งที่จะพัฒนา”

จากพระบรมราโชวาทที่อัญเชิญมาแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคือการทำให้ทุกคนมีความสุขก้าวหน้า มีความสุขสบาย และการพัฒนานั้นเป็นหน้าที่ของทุกคน

ในเอกสารเรื่อง “การพัฒนาตน” ของพระราชวรมุณีได้อธิบายคำว่า “พัฒนา” แปลว่า เจริญหรือทำให้เจริญ ซึ่งตรงกับศัพท์ในพระพุทธศาสนาว่า “ภาวนา” คำว่าภาวนานอกจากแปลว่าเจริญแล้ว ยังแปลว่า ทำให้เกิดมีขึ้น ทำให้เป็นขึ้น อะไรที่ยังไม่มีก็ทำให้มีขึ้น อะไรที่ยังไม่เป็น ก็ทำให้เป็นขึ้น เช่น เมตตาภาวนา ทำให้เกิดมีความเมตตา สมถภาวนา ทำให้เกิดความสงบทางใจ วิปัสสนาภาวนา ทำให้เกิดปัญญาอรอบรู้ คำว่า ภาวนาใน

บทความนี้รวบรวมจากคำบรรยายของ นายสมพร เทพสิทธา รองประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในการสัมมนาเรื่องการพัฒนาจิตใจ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๒๘ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

พระพุทธศาสนายังหมายถึง “การฝึกอบรม” การฝึกอบรม จึงมีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับการพัฒนา พระพุทธศาสนาถือว่าผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมดีแล้ว เรียกว่า อุตตทนต์ คือผู้ที่ฝึกตนแล้ว พระบรมศาสดาได้ยกย่องผู้ที่ฝึกอบรมตนว่า “ในบรรดามนุษย์ทั้งหลาย ผู้ที่ฝึกอบรมตนแล้วเป็นผู้ประเสริฐสุด”

ในปัจจุบัน ในการประชุมระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม (Social Development) มักจะย้ำ ๓ เรื่องด้วยกันคือ

๑. Human development การพัฒนาคน
๒. People participation การมีส่วนร่วมของประชาชน
๓. Grass root level ระดับรากฐานหรือระดับหมู่บ้าน

ในการพัฒนาสังคมจึงต้องพัฒนาคน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย และจะต้องพัฒนาในระดับรากฐานหรือระดับหมู่บ้าน

การพัฒนาจิตใจ

ยังมีคนไทยจำนวนไม่น้อยที่มีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจ หลายคนเข้าใจว่าการพัฒนาจิตใจเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนาเท่านั้น คือเป็นเรื่องการถือศีลฟังธรรม เจริญสมาธิและวิปัสสนากรรมฐาน และจะต้องไปทำที่วัด บางคนก็กลัวคำว่าพัฒนาจิตใจ เห็นเรื่องการพัฒนาจิตใจเป็นเรื่องของคนที่จิตไม่ปกติ ถ้าใช้ชื่อการอบรมว่า การอบรมเพื่อพัฒนาจิตใจ จะไม่ยอมเข้ารับการอบรม เกรงถูกหาว่าเป็นผู้มีจิตใจด้อยพัฒนา ต้องใช้ชื่อการอบรมว่าการอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพจิตหรือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาตนเองจึงจะยอมเข้าอบรม ความจริงการส่งเสริมสมรรถภาพจิตหรือการพัฒนาตน ก็คือการพัฒนาจิตใจนั่นเอง เพราะคนเราประกอบด้วย ๒ สิ่ง คือ กาย และใจ ใน ๒ สิ่งนี้ ใจย่อมสำคัญกว่ากาย ถ้าเราจะพัฒนาตนโดยไม่พัฒนาใจย่อมไม่เกิดผล

ในสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งมีการเสนอจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาจิตใจสำหรับอาจารย์และนักศึกษา ปรากฏว่ามีการโต้เถียงเรื่องชื่อของ

คณะกรรมการอยู่หลายชั่วโมงก็ตกลงกันไม่ได้ เพราะเกรงว่าถ้าใช้ชื่อนี้จะเป็นการแสดงว่าอาจารย์และนักศึกษาของสถาบันแห่งนี้ ยังมีใจด้อยพัฒนา จึงต้องมีการตั้งคณะกรรมการพัฒนาจิตใจ

ความจริงการพัฒนาจิตใจเป็นกระบวนการของชีวิตที่จะต้องทำอยู่เสมอ และตลอดไป เช่นเดียวกับการศึกษาซึ่งจะต้องทำตลอดชีวิต ที่เรียกว่า life time education

ความหมายของการพัฒนาจิตใจ

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ เรื่องการพัฒนากำลังคนด้านจิตใจ ได้อธิบายคำ “การพัฒนาด้านจิตใจ” ว่าหมายถึง “กระบวนการปลูกฝังสร้างเสริมความรู้สึกรู้จักคิด ความยึดมั่นที่จะนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องดีงาม”

ในเอกสารเรื่อง “พัฒนาตน” ของพระราชวรมุนีได้อธิบายว่า การพัฒนาจิตใจเป็นเรื่องของการพัฒนาตน เป็นเรื่องที่คุณคนแต่ละคนต้องทำด้วยตนเอง บุคคลอื่นจะช่วยให้บ้างในการช่วยแนะนำ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เกื้อกูลให้ แต่ทุกคนต้องมีการพัฒนาตนเอง พระพุทธศาสนาเรียกว่า เป็นศาสนาแห่งการพัฒนาตนเอง หรือจะเรียกว่าเป็น ศาสนาแห่งการฝึกอบรมตน ก็ได้

พระราชวรมุนีได้อธิบายเพิ่มเติมว่าการพัฒนาจิตใจหมายถึงกระบวนการให้การศึกษอบรมและส่งเสริมเพื่อให้เกิดสุขภาพจิต สมรรถภาพจิต และคุณภาพจิตที่ดีงาม

การพัฒนาจิตใจกล่าวโดยผล เป็นการยกระดับจิตใจของคนให้สูงขึ้น จากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่งที่สูงขึ้น มีความหมายคล้ายกันกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการยกระดับความเป็นอยู่หรือมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้น ความแตกต่างกันก็คือการพัฒนาจิตใจเป็นเรื่องของนามธรรมที่มองเห็นยาก ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเรื่องของรูปธรรมซึ่งมองเห็นได้ง่าย

มีการแบ่งระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศออกเป็น ๓ ระดับ คือ ประเทศด้อยพัฒนา (under-developed country) ประเทศกำลังพัฒนา (developing country) และประเทศพัฒนาแล้ว (developed country)

เราอาจจะแบ่งระดับการพัฒนาจิตใจของคนออกเป็น ๓ ระดับเช่นเดียวกันคือ **จิตใจด้อยพัฒนา (under developed mind) จิตใจที่กำลังพัฒนา (developing mind) และจิตใจที่พัฒนาแล้ว (developed mind)** การพัฒนาจิตใจจึงเป็นการยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นจากระดับด้อยพัฒนาไปสู่ระดับกำลังพัฒนา จากระดับกำลังพัฒนาเป็นระดับพัฒนาแล้ว

พระพุทธเจ้าได้เปรียบบุคคลเหมือนบัว ๔ เหล่า จิตใจที่ด้อยพัฒนา อาจจะเป็นจิตใจของคนประเภทบัวใต้น้ำ ซึ่งยังติดโคลนตม อาจจะเป็นอาหารของเต่าปลา จิตใจที่กำลังพัฒนาอาจจะเป็นจิตใจของคนประเภทบัวที่ปริ่มน้ำหรือกำลังจะพ้นน้ำ ส่วนจิตใจที่พัฒนาแล้ว อาจจะเป็นจิตใจของคนประเภทบัวพ้นน้ำ

จิตใจที่ด้อยพัฒนาอาจจะเป็นจิตใจที่ต่ำทราม ตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า “จิตใจที่ต่ำทรามเป็นจิตใจที่อ่อนแอ ไม่กล้าและไม่อดทนที่จะเพียรพยายามสร้างสมความดีงาม ความเจริญความสำเร็จในทางที่ถูกต้องเป็นธรรม ดีแต่คิดจะให้ได้มาโดยสะดวกง่ายดายโดยไม่คำนึงถึงผิดชอบชั่วดี จิตใจดังนี้ถ้าปล่อยให้มันขึ้นจนเคยชิน อย่างน้อยที่สุดก็ทำให้เป็นคนมักง่ายทำงานบกพร่องเสียหาย อย่างมากก็จะทำให้เป็นคนด้านหนาไร้ความอาย หยาบคาย ละโมภ ทำอะไรที่ไหนก็เกิดอันตรายที่นั่น”

ตามโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้อธิบายคำ “การพัฒนาจิตใจ” ไว้ว่า หมายถึงการพัฒนาความคิดจิตใจของประชาชนให้มีความคิดที่ถูกต้อง มีจิตใจใฝ่พัฒนา ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา มีวัฒนธรรมอันดีงาม ยึดมั่นในคุณธรรม ๔ ประการตามพระบรมราโชวาท

การพัฒนาจิตใจตามโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง จึงต้องการให้เกิดผล ๕ ประการ คือ

๑. มีความคิดที่ดี
๒. มีใจใฝ่พัฒนา
๓. ยึดศาสนาเป็นหลัก
๔. รักษาวัฒนธรรมอันดีงาม
๕. ปฏิบัติตามคุณธรรม ๔ ประการ

ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจ

การพัฒนาจิตใจเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ลึกซึ้ง เป็นนามธรรม ไม่เหมือนกับการพัฒนาทางวัตถุหรือการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งทำได้ง่ายกว่า เพราะเป็นเรื่องรูปธรรมที่จับต้องได้ วัดผลได้ การพัฒนาจิตใจยังเป็นเรื่องทวนกระแสกิเลสและความต้องการของคน เพราะจิตใจของคนห่อหุ้มด้วยกิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ติดในทางเสเพลจากรูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส คนส่วนมากมักจะชอบทำอะไรตามใจตัว และมักจะทำตามอำนาจของกิเลส ไม่ค่อยจะข่มใจ และฝึกใจสนใจแต่ในการบำรุงบำเรอร่างกาย คิดว่ามีเงินอย่างไรก็หาความสุขได้

ในปัจจุบัน ปัญหาสังคมที่น่าเป็นห่วงที่สุดปัญหาหนึ่งคือปัญหาศีลธรรม วัฒนธรรมและจิตใจ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราโชวาท มีข้อความตอนหนึ่งว่า “ระยะนี้บ้านเมืองของเรามีพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งมีสัญญาณบางอย่างเกิดขึ้นด้วยว่า พลเมืองของเราบางส่วนเสื่อมทรามไปในความประพฤติและจิตใจ ซึ่งเป็นอาการที่น่าวิตกว่า ถ้าหากยังคงเป็นอยู่ต่อไป เราอาจเอาตัวไม่รอด”

ในแผนพัฒนากำลังคนด้านจิตใจ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ มีข้อความตอนหนึ่งว่า “แม้ว่าเครื่องชี้วัดภาวะสังคมที่มีอยู่ไม่สามารถแสดงให้เห็นเด่นชัดว่า สังคมไทยกำลังเสื่อมลง แต่จากสภาพสังคมในปัจจุบัน

ก็สามารถให้เห็นสภาพความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมและคุณธรรมทั่วไปในสังคมได้อย่างชัดเจน”

ความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม วัฒนธรรมและจิตใจจะเห็นได้จากการที่ค่านิยมของสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปก่อนนี้สังคมเคยยกย่องคนที่มีคุณธรรมคนที่ประพฤติผิดศีลธรรมทุจริตคดโกง จะถูกประณามไม่มีใครอยากคบหาสมาคมด้วย แต่ในปัจจุบันนี้ สังคมกลับยกย่องคนที่มีเงินคนที่มีอำนาจวาสนา แม้ว่าคนเหล่านั้นจะประพฤติผิดศีลธรรม ได้เงินมาโดยทางทุจริตเมื่อสังคมยกย่องคนที่มีเงิน จึงทำให้คนเห็นเงินสำคัญว่าคุณธรรม ไม่เห็นประโยชน์ของศีลธรรมและการพัฒนาจิตใจ มุ่งแต่หาเงิน โดยไม่คำนึงว่าจะได้เงินมาโดยถูกศีลธรรมหรือเหมาะสมหรือไม่ เป็นเหตุให้มีการทำผิดกฎหมายและการฉ้อราษฎร์บังหลวงเพิ่มมากขึ้น

ตามหลักพระพุทธศาสนา เราเคารพผู้มีวิมุติ ๓ อย่างคือ **วิยวุติ** **ขาทิวุติ** และ **คุณวุติ** แต่ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่เคารพผู้มี **ธนวุติ** คือคนที่มีเงินและมี **ศักดิ์วุติ** คนมียศศักดิ์มีอำนาจ

ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้ทำให้ประชาชนและเยาวชนเป็นจำนวนไม่น้อยเห็นห่างจากศาสนา ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องศาสนา ไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือหลายคนยังมีทัศนคติที่ผิด และไม่ติดต่อศาสนา เห็นศาสนาเป็นเรื่องคร่ำครึ หลงมกมาย เหลวไหล ไร้สาระ เป็นผู้กลัวธรรม เกียดธรรมและชังธรรม พระพุทธเจ้าได้ตรัสว่า “**ผู้ใคร่ธรรมเป็นผู้เจริญ ผู้ชังธรรม เป็นผู้เสื่อม**” เมื่อคนในสังคมเป็นจำนวนมากเป็นผู้ชังธรรม จึงไม่ต้องสงสัยว่าเหตุใดสังคมในปัจจุบันจึงได้เสื่อมลง ในหน้าหนังสือพิมพ์จึงมีแต่ข่าวอาชญากรรม มีแต่ข่าวการฆ่ากันและทำร้ายร่างกายกัน การข่มขืน อนาคต การลักทรัพย์ จี้ทรัพย์ จนประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอาชญากรรมสูงที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง

ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ความเจริญทางวัตถุก้าวหน้าไปมาก แต่การพัฒนาจิตใจไม่ได้ก้าวหน้าไปพร้อมกับความเจริญทางวัตถุ ในทางตรงข้ามศีลธรรมและจิตใจของคนกลับเสื่อมลง จึงทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความเจริญทางวัตถุและความเจริญทางจิตใจ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นและรุนแรงยิ่งขึ้น

การพัฒนาจิตใจในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ แผนฉบับนี้มุ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเรื่องใหญ่ ไม่ได้ให้ความสนใจแก่การพัฒนาจิตใจเท่าใดนัก โดยเข้าใจว่าถ้าเศรษฐกิจของประเทศและประชาชนดีแล้ว สังคมจะสงบเรียบร้อยและจิตใจของประชาชนจะดีไปเอง เป็นการพัฒนาแบบ ศ.ส.จ. (ศ=เศรษฐกิจ ส=สังคม จ=จิตใจ) คือเอาเศรษฐกิจนำหน้า ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องนัก เพราะปรากฏว่าแม้ว่าภาวะเศรษฐกิจของประเทศโดยทั่วไปจะดีขึ้น รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นในอัตราที่น่าพอใจ คือเฉลี่ยปีละกว่า ๗% แต่คนไทยส่วนใหญ่ก็ยังคงยากจน มีชาวชนบทที่ยากจนที่พึ่งตัวเองไม่ได้ถึง ๑๑ ล้านคน สังคมในปัจจุบันต้องประสบปัญหาต่าง ๆ มากยิ่งขึ้นและรุนแรงยิ่งขึ้น แม้แต่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่เศรษฐกิจเจริญรุ่งเรืองที่สุด สังคมก็ไม่ได้มีความสงบเรียบร้อยนัก คดีอาชญากรรมได้เพิ่มมากขึ้นอย่างน่ากลัว และประชาชนก็ไม่ได้มีความสุขความพอใจในชีวิตของตน อัตราคนเป็นโรคจิตโรคประสาทเพิ่มมากขึ้น การฆ่าตัวตายมีอัตราสูงขึ้นแม้ว่าบางคนจะอยู่ดีกินดี แต่ก็ไม่ได้อยู่ดีมีสุข คนอเมริกันโดยเฉพาะหนุ่มสาวได้หันไปหาลัทธิศาสนาตะวันออกเพิ่มมากขึ้น จนมีคำกล่าวที่ว่า Young Americans turn East.

ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๒-๔ ได้เพิ่มคำว่า “สังคม” เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แม้แผนพัฒนาฯ ฉบับดังกล่าวจะมีคำว่าสังคมเพิ่มขึ้น และเริ่มให้ความสำคัญในการพัฒนาคน แต่ก็ยังไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องการพัฒนาจิตใจเท่าใดนัก ดังจะเห็นได้จากข้อความในแผนพัฒนา

กำลังคนด้านจิตใจ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ที่ว่า “การพัฒนากำลังคน โดยสร้างคนให้มีร่างกายแข็งแรง มีสติปัญญาและความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพโดยมิได้คำนึงถึงคุณภาพทางด้านจิตใจนั้นยังไม่เป็นการถูกต้องสมบูรณ์แท้จริง การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจะสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้นั้น จะต้องอาศัยกำลังคนที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยคุณสมบัติทั้งทางร่างกาย สติปัญญา ความรู้และจิตใจ นโยบายพัฒนากำลังคนของประเทศไทย ในเวลาที่ผ่านมา มุ่งพัฒนาด้านร่างกาย และสติปัญญาความรู้อย่างมาก แต่ยังขาดการเสริมสร้างคุณธรรม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาจิตใจ จึงทำให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ดังปรากฏในปัจจุบัน”

การพัฒนาจิตใจเพียงจะได้รับความสนใจในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ โดยได้เขียนไว้ในเรื่องการพัฒนาคุณภาพประชากร และการพัฒนากำลังคนด้านจิตใจ ข้อความบางประการเกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจที่เขียนไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ มีดังนี้

“เร่งให้มีการพัฒนาจิตใจให้เป็นกิจกรรมที่ต้องระดมสรรพกำลังคนจากทุกหน่วยของรัฐ เอกชน สถาบันทางสังคมต่าง ๆ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว ให้ทบทบบทบาทของตน เพื่อจะได้ทำหน้าที่อย่างถูกต้องและเหมาะสม และเป็นการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องตลอดไป”

“ระดมสรรพกำลังคนทุกฝ่าย ทุกหน่วยงานของรัฐและเอกชน โดยเฉพาะสื่อมวลชนทุกประเภท ให้ถือเป็นหน้าที่ของทุกคนในการพัฒนาจิตใจ และให้ดำเนินการพัฒนาต่อเนื่องตลอดไป โดยให้บรรจุไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมทุกหลักสูตร ผู้รับผิดชอบโดยตรง คือสำนักนายกรัฐมนตรี”

“ให้ผู้นำศาสนาเป็นผู้ให้แนวทางรายละเอียดของหลักธรรมในการพัฒนาจิตใจตามนโยบายและเป้าหมายดังระบุไว้แล้วให้แพร่หลายยิ่งขึ้น และให้องค์การศาสนาทุกลัทธินิกาย ร่วมใจกันในการขัดเกลาจิตใจ

ของมวลสมาชิกและประชาชนทั่วไป โดยยึดหลักความรัก ความเมตตา
รักชาติและบำเพ็ญธรรมอย่างจริงจัง ผู้รับผิดชอบคือกระทรวงศึกษา-
ธิการ”

“นโยบาย”

๑. ระดมสรรพกำลังทุกฝ่าย ทุกหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน
พัฒนาคุณภาพจิตใจอย่างต่อเนื่องตลอดไป

๒. ส่งเสริมการรณรงค์พัฒนาคุณภาพจิตใจของประชาชนทั่วประเทศ
ในทุกครอบครัวและชุมชน โดยใช้หลักธรรมทางศาสนา

๓. สนับสนุนสถาบันทางสังคมทั้งหลาย ได้แก่ ครอบครัว การ
ศึกษา การเมือง การปกครอง การศาสนา การเศรษฐกิจ และสื่อมวลชน
ให้ทำหน้าที่อย่างถูกต้องและเหมาะสม”

ตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ซึ่งถือเป็นอุดมการณ์ของชาติ
ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ ๓ ด้าน คือ การพัฒนาทางจิตใจ การ
พัฒนาทางสังคมและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ จึงมีผู้เสนอแนะว่า โดยที่
การพัฒนาจิตใจเป็นรากฐานของการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปัจจุบัน ควรจะเรียกชื่อใหม่ว่า “แผนพัฒนา
จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ” จะเป็นการพัฒนาตามแบบ จ.ส.ศ.
(จ=จิตใจ ส=สังคม ศ=เศรษฐกิจ) เป็นการพัฒนาโดยใช้จิตใจนำหน้า ซึ่ง
สอดคล้องกับหลักพระพุทธศาสนาและอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

การพัฒนาสังคม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ได้กำหนด
จุดประสงค์ในการพัฒนาสังคม ไว้ดังนี้

“มุ่งพัฒนาสังคมไทยให้มีสันติสุข มีความเป็นธรรม และมีความ
เป็นชีวิตและทรัพย์สิน ให้ประชาชนได้มีโอกาสอยู่ดีกินดี มีสุขภาพ

พลาณามัยสมบูรณฺ์ ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และมุ่งพัฒนาสังคมให้สมกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง”

ในคำแถลงนโยบายของรัฐบาล ซึ่ง ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ได้กำหนดนโยบายทางสังคมไว้ดังนี้

“รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะทำให้ประชาชนมีความสุข ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสุขภาพพลาณามัยสมบูรณฺ์และมีคุณภาพสูงขึ้น จะส่งเสริมให้มีการพัฒนาสตรีให้มีคุณภาพและมีบทบาทร่วมในการพัฒนามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ จะวางพื้นฐานการศึกษาให้เด็ก เยาวชน และประชาชน สามารถพัฒนาตนเองและสังคม ยึดมั่นในศาสนาธรรม คุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย รู้จักนำความรู้ ความสามารถไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมโดยส่วนรวม”

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๒๗ แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ โดยมี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน มีหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรการ และแผนดำเนินงานเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน การแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาสังคม โดยมีการประสานงานอย่างสอดคล้องกันระหว่างหน่วยราชการและองค์การเอกชน เพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างใกล้ชิด ประสานนโยบายและแนวปฏิบัติขององค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนและของรัฐบาลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

คณะกรรมการได้จัดให้มีการทำรายงานเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาสังคมในปัจจุบัน ตามรายงานดังกล่าวมีปัญหาสังคมที่ควรให้ความสนใจและน่าเป็นห่วงอยู่ ๙ ปัญหา ได้แก่ ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหายาเสพติด ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาการใช้แรงงานเด็กและแรงงานสตรี ปัญหาคนพิการ ปัญหาความขาดแคลน

บริการสวัสดิการสังคมในชนบท ปัญหาครอบครัว และปัญหาศีลธรรม วัฒนธรรม และจิตใจ

คณะกรรมการได้พิจารณาเห็นว่า ปัญหาครอบครัวและปัญหาศีลธรรม วัฒนธรรม และจิตใจ เป็นปัญหารากฐานที่ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ซึ่งควรจะได้รับ ความสนใจเป็นพิเศษ และควรจะต้องหาทางแก้ไขโดยรีบด่วน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาท เกี่ยวกับเรื่องศีลธรรม วัฒนธรรมและจิตใจ มีข้อความบางประการดังนี้

“ในบ้านเมืองของเราทุกวันนี้ มีเสียงกล่าวกันว่า ความคิดจิตใจของ คนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อม ความประพฤติที่เป็นความทุจริตหลาย อย่าง มีที่ท่าที่จะกลายเป็นสิ่งที่คนทั่วไปพากันยอมรับและสมยอมให้กระทำ ได้เป็นธรรมดา สถานการณ์เช่นนี้ย่อมทำให้วิถีชีวิตของแต่ละคนมีดมัว ลงไป เป็นปัญหาใหญ่ที่เหมือนกระแสดลื่นอันไหลบ่า เข้ามาท่วมทั่วไป หมด จึงจำเป็นต้องแก้ไขด้วยการฝืนคลื่นที่กล่าวนั้น”

“การทำสิ่งที่ดีงามนั้น ไม่ใช่ของที่พ้นสมัยหรือที่นำกระดาษกาย หากเป็นของที่ทุกคนทำได้ไม่ยาก และให้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า เพราะ ความดีนั้นทรงค่าและทรงผลดีอยู่ตลอดกาลมิได้เปลี่ยนแปลง มีแต่ค่านิยมใน ความดีเท่านั้นที่เปลี่ยนแปลง”

“ถึงแม้เราจะอยู่ท่ามกลางความเจริญรุดหน้าแห่งยุคปัจจุบันอย่างไร เราก็ทอดทิ้งการศึกษาทางด้านจิตใจและศีลธรรมจรรยาไม่ได้ ตรงข้ามเรา ควรจะเอาใจใส่สั่งสอนกันให้หนักแน่นทั่วถึงยิ่งขึ้น เพื่อให้ความเข้าใจถูกต้อง สอดคล้องกับสถานการณ์แวดล้อมที่วิวัฒนาการไปไม่หยุดยั้ง”

การแก้ไขปัญหาศีลธรรมและวัฒนธรรม และการพัฒนาจิตใจ จะ ต้องทำอย่างมีแผน ทั้งแผนนโยบาย (policy plan) และแผนปฏิบัติการ (action plan) เพื่อรองรับแผนนโยบาย รวมทั้งมีโครงการและมาตรการใน ด้านต่าง ๆ และจะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง จริงใจและต่อเนื่อง ไม่ใช่ทำ แบบไฟไหม้ฟาง นอกจากนี้จะต้องมีการติดตามและประเมินผลอย่างมีระบบ

และขั้นตอน และมีการประสานงานและร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน สถาบันทางสังคมต่างๆ ไม่ใช่ต่างคนต่างทำเหมือนพายเรือกันคนละที่

การวางแผนควรจะมีทั้งแผนรับ (defensive plan) และแผนรุก (offensive plan) แผนรับเป็นการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่มีอยู่ให้บรรเทาลดน้อยลงหรือหมดไป เป็นการทำให้เป็นศูนย์ ส่วนแผนรุก คือการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น เจริญขึ้นและก้าวหน้าขึ้น เป็นการทำให้ศูนย์ให้เป็นบวก

โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ถือเป็นแผนรุก เพราะเป้าหมายของโครงการนี้ คือการพัฒนาคนหมู่บ้าน ชุมชน สังคม เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง และให้มีการพัฒนาทั้ง ๓ ด้านอย่างสมดุลและผสมผสานกัน คือการพัฒนาด้านจิตใจ การพัฒนาด้านสังคม และการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

มีชาวอเมริกันคนหนึ่งซึ่งเป็นนักเขียน ชื่อ นาย Norman Jacob ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยเล่มหนึ่งมีชื่อว่า *"Modernization Without Development"* แปลเป็นภาษาไทยว่า *"ทันสมัยโดยปราศจากการพัฒนา"* คงจะหมายความว่าประเทศไทยมีความทันสมัย (modernization) แต่ยังไม่พัฒนา (development) ความทันสมัยของวัตถุ เช่น อาคารบ้านเรือน ถนนหนทาง รถยนต์ การแต่งกายจึงอาจไม่ใช่เครื่องชี้วัดการพัฒนาเสมอไป เหมือนคนที่ขับรถยนต์คันหรู ราคาแพง แต่งกายด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์สมัยนิยมจากต่างประเทศ แต่ไม่รักษาสุขภาพและระเบียบวินัย ขาดมรรยาทในการขับรถ พุดจาหยาบคายอาจจะเป็นคนทันสมัยแต่ไม่พัฒนา

ความสำคัญของการพัฒนาจิตใจในการพัฒนาสังคม

สังคมประกอบด้วยคนกับสิ่งแวดล้อม ใน ๒ สิ่งนี้คนสำคัญที่สุด เพราะคนเป็นผู้สร้างสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งแวดล้อมก็มีอิทธิพลต่อคน เช่น คนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี อาจกลายเป็นคนไม่ดี คนกับสิ่งแวดล้อมจึงมีความสัมพันธ์กัน และจำเป็นต้องพัฒนาไปด้วยกัน

มีคำกล่าวของฝรั่งว่า “ในโลกนี้ไม่มีอะไรประเสริฐเท่ามนุษย์ และในมนุษย์ไม่มีอะไรประเสริฐเท่ากับใจ” คนเราประกอบด้วยกายและใจ ใน ๒ สิ่งนี้ พระพุทธศาสนาถือว่าใจสำคัญที่สุด ตามคำกล่าวที่ว่า “ใจเป็นนายกายเป็นบ่าว” และตามพระพุทธวจนะที่ว่า “มโนปุพฺพังคมา ฐัมมา มโนเสฏฺฐา มโนมยา ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐที่สุด สำเร็จด้วยใจ”

การพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าจึงทั้งการพัฒนาจิตใจไม่ได้ แต่ในปัจจุบันสังคมไม่ได้ถือใจเป็นใหญ่ กลับถือเงินเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยเงิน ถึงกับมีคำกล่าวที่ว่า “แข็งเท่าแข็งเงินร่ำ อ่อนได้ตั้งใจ” เมื่อสังคมไม่ได้ตั้งอยู่บนหลักธรรมของศาสนา จึงเป็นเหตุให้สังคมของเราประสบกับความเสื่อม จนมีผู้เรียกภาวะของสังคมในปัจจุบันว่าสังคมพิกการหรือสังคมวิปริต (sick society)

ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีได้กล่าวในสารในโอกาสวันวิสาขบูชา ปี ๒๕๒๔ มีข้อความตอนหนึ่งว่า

“มาตรการใดที่ใช้แก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศ จะประสบอุปสรรคเป็นอันมาก ถ้าหากว่าข้าราชการและประชาชนด้อยคุณภาพ โดยเฉพาะในด้านจิตใจ และศีลธรรม ในทางตรงกันข้าม ถ้าข้าราชการและประชาชนมีคุณภาพสูง จิตใจสูง และมีศีลธรรมอันดีงาม ย่อมสามารถแก้ปัญหาทุกประการได้สำเร็จ และสามารถร่วมกันสร้างสรรค์สังคมซึ่งมีความสุขสมบูรณ์อย่างแท้จริง เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การอบรมจิตใจตามแนวทางของพระพุทธศาสนานั้น ทำให้คนมีคุณภาพดีและจิตใจสูงขึ้น”

มีผู้สงสัยว่าการอบรมตามแนวทางของพระพุทธศาสนาคือการอบรมอย่างไร ในความเข้าใจของผู้บรรยายเข้าใจว่าการอบรมตามแนวทางของพระพุทธศาสนา คือการอบรมตามหลักไตรสิกขา คือ จะต้องให้เกิดศีล มี

กายวาจาเป็นปกติ **สมาธิ** มีจิตใจสงบ และ **ปัญญา** มีความรอบรู้ในสิ่งที่ควร
รู้ เช่น รู้เท่าทันความจริงของชีวิตที่เป็นอนิจจัง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

การฝึกอบรมที่หน่วยราชการต่าง ๆ จัดขึ้น ซึ่งเสียเงินเป็นจำนวนมาก
มายและมักจะจัดในโรงแรมที่ใหญ่โตหรูหรา ไม่ได้ทำให้ผู้เข้ารับการอบรม
เกิดศีล สมาธิ ปัญญา แต่ประการใด จึงไม่ใช่การอบรมตามแนวทางของ
พระพุทธศาสนา และไม่ได้ทำให้คนมีคุณภาพดีขึ้นและจิตใจสูงขึ้น

ในขณะนี้ได้มีหน่วยงานจังหวัด และองค์การบางแห่ง เช่น กองทัพ
ภาคที่ ๓ และสภาสังคมสงเคราะห์ฯ ได้จัดให้มีการอบรมตามแนวทางของ
พระพุทธศาสนา คือจัดให้มีการอบรมในวัดหรือในหมู่บ้าน ผู้เข้ารับการอบรม
มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ละเว้นจากอบายมุข มีการนั่งสมาธิหรือ
บริหารจิต ทำให้สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรม และพัฒนาจิตใจ
ของผู้เข้ารับการอบรมได้เป็นอย่างดี หลายคนเคยดื่มสุราเป็นเวลานานกว่า
๑๐ ปี สามารถเลิกดื่มสุราได้ บางคนเห็นแก่ตัวไม่สนใจในการพัฒนา กลับ
เป็นคนเห็นแก่ส่วนรวม และกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองและหมู่บ้าน
ของตน

ในนโยบายของรัฐบาลที่แถลงเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๒๖ มี
ข้อความเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาจิตใจตอนหนึ่งว่า

“จะส่งเสริมให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติตามครรลองศีลธรรม
จริยธรรมเป็นพิเศษ โดยกวัดขันความประพฤติของข้าราชการ ให้เป็นที่นับ
ถือศรัทธาและเป็นตัวอย่างที่ดีงามของประชาชน ตลอดจนเสริมสร้างให้
เยาวชนสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบ”

ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีได้กล่าวปราศรัย
เนื่องในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๗ เกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจ มีข้อความ
ดังนี้

“นอกจากความเจริญก้าวหน้าในด้านวัตถุที่เราหวังไว้ในปีใหม่
พุทธศักราช ๒๕๒๗ ผมใคร่ขอวิงวอนให้พี่น้องที่รักทั้งหลาย ได้ช่วยกัน

พัฒนาจิตใจตนเองให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับการพัฒนาและความเจริญทางด้านวัตถุ ด้วยการมุ่งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม วัฒนธรรมและวินัยให้แก่ตนเอง กับลูกหลานเยาวชนของเรา เพื่อให้คนในชาติมีคุณภาพและคุณธรรม”

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาของญี่ปุ่นและเกาหลีใต้

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ญี่ปุ่นได้ส่งคนไปศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (Productivity) ของโรงงานอุตสาหกรรมในสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือว่าปัจจัยสำคัญของประสิทธิภาพการผลิตขึ้นอยู่กับ ๕ M ซึ่งได้แก่

๑. Money	เงิน
๒. Material	วัสดุ
๓. Machine	เครื่องจักร
๔. Management	การจัดงาน
๕. Man	คน

ญี่ปุ่นได้พิจารณาเห็นว่าในบรรดา M ทั้ง ๕ ตัวนี้ M ที่สำคัญที่สุดคือ Man แต่ยังมี M ที่สำคัญที่สุดอีกตัวหนึ่งคือ Mind หรือจิตใจ

โรงงานอุตสาหกรรมญี่ปุ่นจึงได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคนและการพัฒนาจิตใจมากที่สุด ทำให้เกิดกระบวนการที่เรียกว่า Q.C. Circles (Q.C. ย่อมาจาก Quality Control) โรงงานอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นได้จัดให้คนงานแบ่งเป็นกลุ่มเพื่อร่วมพิจารณาปัญหาและการแก้ไขปัญหาดัง ๆ ให้คนงานมีความรู้สึกการเป็นเจ้าของโรงงาน (sense of belonging) ทำให้คนงานมีความรักโรงงานของตน การนัดหยุดงานหรือการสไตรค์ ซึ่งก่อนนี้มักเกิดขึ้นเสมอ ก็หมดไป คนงานต่างอุทิศชีวิตจิตใจของตน เพื่อให้โรงงานมีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ญี่ปุ่นสามารถผลิตสินค้าไปสูตลาดของประเทศต่าง ๆ ทั้งยุโรปและอเมริกา ทำให้ประเทศญี่ปุ่นมีดุลการค้าเกินดุลประเทศต่าง ๆ เป็นจำนวนมากมาย ประเทศญี่ปุ่นจึงถูกโจมตีและถูกบีบบังคับให้ซื้อสินค้าจากต่างประเทศให้มากขึ้น รัฐบาลญี่ปุ่นถึงกับต้องทำ

การรณรงค์และขอร้องคนญี่ปุ่นให้ซื้อสินค้าจากต่างประเทศให้มากขึ้น ในขณะที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งประสบดุลการค้าขาดดุล ต่างขอร้องให้คนในประเทศของตนพยายามซื้อสินค้าต่างประเทศให้น้อยลง

มีผู้เล่าว่า จากการที่รถยนต์ญี่ปุ่นได้เข้าไปตีตลาดสหรัฐอเมริกา ทำให้โรงงานผลิตรถยนต์ของสหรัฐอเมริกาต้องกระทบกระเทือน โรงงานผลิตรถยนต์ในอเมริกาจึงได้มอบให้มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งทำการวิจัยว่าเหตุใดญี่ปุ่นจึงสามารถส่งรถยนต์เข้ามาตีตลาดในสหรัฐอเมริกาได้ ผลของการวิจัยปรากฏว่า การที่ญี่ปุ่นสามารถส่งรถยนต์มาขายต่ออาคารรถยนต์อเมริกันได้ ไม่ใช่เรื่องเทคโนโลยีซึ่งอเมริกายังนำหน้าญี่ปุ่น แต่อยู่ที่จิตใจของคนงานญี่ปุ่น เพราะในขณะที่คนงานอเมริกันเรียกร้องค่าจ้างแรงงานให้สูงขึ้น คนงานญี่ปุ่นกลับเรียกร้องให้ลดค่าจ้างแรงงานของตนให้ต่ำลง เพื่อจะได้ส่งรถยนต์ไปขายต่ออาคารรถยนต์อเมริกันได้

อีกประเทศหนึ่งซึ่งในปัจจุบันมีประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทย ส่งคนไปดูงานการพัฒนาอันมากคือเกาหลีใต้ ทั้งที่เกาหลีใต้เป็นประเทศที่ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ มีอากาศหนาวที่โหดร้ายทารุณ บ้านเมืองประสบกับภัยสงคราม ประชาชนได้รับความเดือดร้อนลำเค็ญ แต่ภายในเวลาเกือบ ๒๐ ปี เกาหลีใต้สามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นมากมาย ทำให้เกาหลีใต้มีความเจริญทางอุตสาหกรรมเป็นที่ ๒ ในเอเชียรองจากญี่ปุ่น ประชาชนทั้งที่อยู่ในเมืองและชนบท มีรายได้เพิ่มสูงขึ้นและมีสภาพความเป็นอยู่ดีกว่าเดิมมาก คนไทยบางคนที่เดินทางไปดูงานที่เกาหลีใต้กล่าวว่า เดียวนี้เกาหลีใต้ก้าวหน้ากว่าประเทศไทยไป ๑๐ ปีทั้งที่เมื่อ ๑๐ กว่าปีมาแล้ว เกาหลีใต้ได้ส่งคนมาดูงานการพัฒนาของประเทศไทย

เหตุสำคัญที่ทำให้เกาหลีใต้ได้รับความสำเร็จในการพัฒนาประเทศคือ ขบวนการแชมาอีลุนดง ซึ่งแปลว่าขบวนการชุมชนชีวิตใหม่ ซึ่งริเริ่มโดยประธานาธิบดีปักจุงฮีใน พ.ศ. ๒๕๑๓ การพัฒนาตามขบวนการแช-

มาอีลอุดง ได้กำหนดขั้นตอนไว้ ๒ ขั้น ขั้นแรกตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔ ถึง ๒๕๑๖ เป็นระยะเวลาที่รัฐบาลดำเนินการเพื่อพัฒนาจิตใจ โดยการพัฒนาจิตใจประชาชนให้มีความขยันหมั่นเพียร (Diligence) การร่วมมือกัน (Co-operation) และการพึ่งตนเอง (Self-help) ขั้นที่สองระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๗ ถึง ๒๕๑๙ มุ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ

เกาหลีใต้ได้แบ่งหมู่บ้านเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับด้อยพัฒนา ซึ่งเน้นในการพัฒนาจิตใจ ระดับกำลังพัฒนา ซึ่งเน้นในการพัฒนาสังคม และระดับพัฒนาแล้ว ซึ่งเน้นในการพัฒนาเศรษฐกิจ

ดร. คิม อิมซอล ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาตามขบวนการแซมมาอีลอุดง ได้กล่าวว่า “ในการพัฒนาชนบทนั้น ก่อนอื่นจะต้องมีการพัฒนาจิตใจเสียก่อน ถึงจะทำอะไรได้ ถ้าหากว่าทางรัฐบาลให้ความช่วยเหลือ แต่ประชาชนไม่มีความพร้อมที่จะพัฒนาตัวเองแล้ว ก็เหมือนกับว่าเราเทน้ำลงในโถงรั้ว ให้ความช่วยเหลือเท่าไรก็หมด”

คำบรรยายของ ฯพณฯ นายมีชัย ฤชุพันธ์

ฯพณฯ นายมีชัย ฤชุพันธ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ได้บรรยายเรื่อง “อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง กับการพัฒนาชนบท” ในการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำหมู่บ้านและผู้นำชุมชนแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ในวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๒๔ โดยได้กล่าวถึงปัญหาบางประการเกี่ยวกับโครงการสร้างงานในชนบทหรือโครงการ กสช. ดังนี้

๑. **ปัญหาเกี่ยวกับโครงการ** บางโครงการเป็นประโยชน์ส่วนตน ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมเช่น เป็นประโยชน์แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือญาติพี่น้องของตน

๒. **ปัญหาความไม่ซื่อสัตย์สุจริต** เป็นปัญหาสำคัญที่สุด เช่น มีการทุจริตเกี่ยวกับการซื้อของ ปูน เหล็ก ลูกรัง ในราคาแพงกว่าปกติ

๓. ปัญหาการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่ทำไว้ไม่คุ้มค่า ไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร เช่น สร้างแหล่งเก็บน้ำไว้ แต่ไม่ใช้ให้เป็นประโยชน์ สร้างศูนย์สภาตำบลแต่ใช้ประชุมปีละไม่เกิน ๖ ครั้ง

๔. ปัญหาเรื่องคน ปัญหาสังคมอยู่ที่คน ถึงแม้จะวางระบบไว้ดีเพียงใด ถ้าคนไม่ดีแล้ว ระบบที่ดีก็ช่วยไม่ได้ ความจริงระบบของเราวางไว้ดีพอสมควร บางประเทศยังมาเรียนจากเรา

คนส่วนมากมักจะเรียกร้องแต่สิทธิ แต่ละเลยหน้าที่ชุมชนที่พัฒนา ด้านวัตถุมาก จะรู้เรื่องสิทธิมาก ทำให้ลืมหน้าที่ ยิ่งรู้สิทธิมากเท่าใดก็ลืมหน้าที่มากขึ้น เช่น คนกรุงเทพฯ เรียกร้องสิทธิและเรียกร้องประชาธิปไตยมากที่สุด แต่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนน้อยที่สุด

การที่หมู่บ้านต่าง ๆ สามารถพัฒนา มีความเจริญก้าวหน้า เหตุที่สำคัญ เป็นเพราะมีผู้นำดี

ถ้าคนดีแล้ว ไม่เกิน ๕ ปี เราจะสามารถพัฒนาให้ทุกคนอยู่ดีมีสุข

ท่านรัฐมนตรีมีชัย ฤชุพันธ์ ได้กล่าวว่า อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง มุ่งพัฒนาที่คนและมุ่งพัฒนาจิตใจ จึงสอดคล้องและสนับสนุน การพัฒนาชนบทแนวใหม่ของรัฐบาล ขอให้ช่วยพัฒนาจิตใจในเรื่องต่อไปนี้

ประการที่ ๑ ให้มีใจใฝ่พัฒนาตนเองและครอบครัว

ประการที่ ๒ ต้องพัฒนาให้เกิดความขยันในการทำงาน

ประการที่ ๓ จะต้องไม่ตกเป็นทาสของอบายมุข โดยเฉพาะสุราและการพนัน

ประการที่ ๔ จะต้องให้เกิดความรับผิดชอบต่อหน้าที่

ประการที่ ๕ ขอให้กระตุ้นให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือในการแก้ไข

ปัญหา

การปลูกฝังและเสริมสร้างอุดมการณ์

การพัฒนาจิตใจเป็นกระบวนการที่จะต้องทำอย่างต่อเนื่องตลอดไป และจะต้องทำอย่างมีแผน ในความเห็นของผู้บรรยายเห็นว่า ในการพัฒนาจิตใจ จะต้องปลูกฝังและเสริมสร้างอุดมการณ์ให้เกิดขึ้นในจิตใจของข้าราชการ ประชาชน และเยาวชน หากคนเราไม่มีอุดมการณ์แล้ว ย่อมยากที่จะพัฒนาจิตใจไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน อุดมการณ์หมายถึง “อุดมคติอันสูงส่งที่จูงใจมนุษย์ให้พยายามบรรลุถึง”

อุดมการณ์จึงเป็นเรื่องของความคิดความเชื่อที่สูงส่งที่เป็นเป้าหมายจูงใจมนุษย์ให้พยายามบรรลุถึง

อุดมการณ์อาจจะเป็นอุดมการณ์ชีวิตของแต่ละคน อุดมการณ์ของหมู่คณะ และอุดมการณ์ของชาติ

บางคนอาจจะมีอุดมการณ์ชีวิตในการทำงานเพื่อสังคม และในการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นเช่น อุดมการณ์ที่ว่า “งานคือชีวิต ชีวิตคืองาน บันดาลสุข” และอุดมการณ์ที่ว่า “จงบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น”

ตัวอย่างอุดมการณ์ของหมู่คณะ เช่น อุดมการณ์ของทหารที่ว่า “สละชีพเพื่อชาติ” และ “ยามศึก เรารบ ยามสงบ เราพัฒนา” อุดมการณ์ของตำรวจในการเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ อุดมการณ์ของครูในการเป็นปูชนียบุคคลผู้สร้างเยาวชนของชาติ อุดมการณ์ของลูกเสือที่ว่า “เสียชีพอย่าเสียสัตย์”

อุดมการณ์ที่สำคัญที่สุดคือ อุดมการณ์ของชาติ ซึ่งเป็นเป้าหมายร่วมกันของคนไทยทั้งชาติ

คณะอนุกรรมการอุดมการณ์ของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติได้อธิบายความหมายของอุดมการณ์ของชาติไว้ดังนี้

“อุดมการณ์ของชาติ หมายถึงระบบความคิด ความเชื่อ ที่มีจุดหมายอันสูงสุดและสำคัญที่สุดที่บุคคลในชาติพร้อมใจกันธำรงและยึดถือไว้แล้วพากันมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติและสร้างสมเพื่อให้บรรลุจุดหมายนั้น”

อุดมการณ์ของชาติที่เรายึดถือกันตลอดมาคือ ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเรียกว่า อุดมการณ์ไตรภักดี อุดมการณ์นี้ปรากฏในธงไตรรงค์ ซึ่งเป็นธงชาติของประเทศไทย นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๐ เป็นต้นมา และปรากฏในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๖ ที่กำหนดไว้ว่า “บุคคลมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญนี้”

อุดมการณ์ของชาติที่สำคัญอีกอุดมการณ์หนึ่ง คือ อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นอุดมการณ์ที่คนไทยทั้งชาติ ควรศึกษาให้มีความเข้าใจ และร่วมกันยึดถือและปฏิบัติตามอย่างจริงจัง โดยพร้อมเพรียงกันทุกฝ่ายทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง มีเป้าหมายในการพัฒนาคน หมู่บ้าน ชุมชน สังคม เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่อถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสที่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ๔๐ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๒๙ และในโอกาส禧ตกาลพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบใน พ.ศ. ๒๕๓๐

รัฐบาลได้ถืออุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองเป็นอุดมการณ์ของชาติ และเป็นนโยบายของรัฐบาล ในโอกาสวันฉัตรมงคลที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๒๘ ได้มีพิธีถวยาอาศิรวาทราชสดุดี เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถวายอาศิรวาทราชสดุดีมีข้อความบางตอนว่า

“รัฐบาลในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท อันมีข้าพระพุทธเจ้าเป็นนายกรัฐมนตรี ใคร่ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตน้อมนำแนวแห่งพระบรมราชปณิธาน ในพระปฐมบรมราชโองการมาดำเนินงานสนอง

พระเดชพระคุณ โดยกำหนดเป็นอุดมการณ์เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

คำว่า “แผ่นดินธรรม” นี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายคิดด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมว่า คือ แผ่นดินอันเป็นที่อยู่อาศัยของปวงชนผู้ปฏิบัติธรรม และมีวัฒนธรรมอันดีงาม ส่วน “แผ่นดินทอง” นั้น ก็คือแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากร และเจริญรุ่งเรืองด้วยเศรษฐกิจเมื่อรวมกันเป็น “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” ย่อมมีความหมายอันงดงามว่า แผ่นดินไทยนี้เป็นแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์มั่งคั่ง พรั่งพร้อมตามนัยดังกล่าว ทั้งด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ”

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ยังได้กล่าวนำข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พลเรือนและมหาชนชาวไทย ถวายสัตย์ปฏิญาณแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีข้อความว่า

“พร้อมที่จะสนองพระมหากรุณาธิคุณด้วยความจงรักภักดี จะพยายามจนสุดความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง หมู่บ้าน ชุมชน และประเทศชาติ ให้เป็นไปตามแนวแห่งพระบรมราชปณิธานตลอดไป”

ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 จึงควรจะเน้นการปลูกฝังและเสริมสร้างอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองในแผนพัฒนาจิตใจด้วย เพื่อให้ข้าราชการ ประชาชน และเยาวชนทั่วประเทศ ได้มีความรู้ ความเข้าใจ ยึดมั่นและปฏิบัติตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่อพัฒนาตนเอง และครอบครัว พัฒนาหมู่บ้านและชุมชนของตน และร่วมกันพัฒนาสังคมของเราให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางวัตถุและจิตใจ ให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่อถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจ ความรัก และความสามัคคีของคนไทยทั้งชาติ

คำตอบอยู่ที่หมู่บ้าน

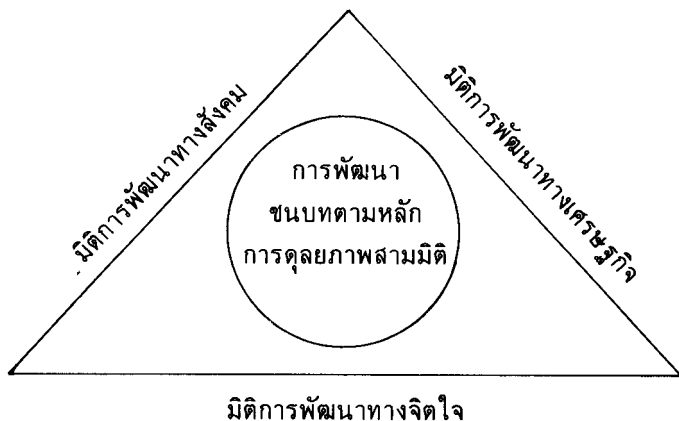
๑. ความหวังของการพัฒนาอยู่ที่หมู่บ้านในชนบท

ประชาชนคนไทยร้อยละ ๘๐ อยู่ในหมู่บ้านชนบท การพัฒนาประเทศที่จะให้คนส่วนมากได้รับประโยชน์จำเป็นจะต้องพัฒนาหมู่บ้านในชนบท รัฐบาลได้เล็งเห็นความจริง และความสำคัญในข้อนี้ จึงได้มีนโยบายมุ่งพัฒนาชนบทเป็นหลักสำคัญ ดังปรากฏแน่ชัดในแผนพัฒนาประเทศระยะที่ ๕ ซึ่งได้ระบุชนบทที่ยากจนใน ๓๘ จังหวัด เป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนา และรัฐบาลก็ได้ตั้งคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) ขึ้นเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการอำนวยความสะดวก ประสานงานและส่งเสริมการพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจนนี้โดยเฉพาะ

๒. ความหวังจากการพัฒนาหมู่บ้านในชนบท

การพัฒนาชนบทมีมิติที่สำคัญอยู่สามประการกล่าวคือ มิติของการพัฒนาทางจิตใจ มิติของการพัฒนาทางสังคม และมิติของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ดังนี้

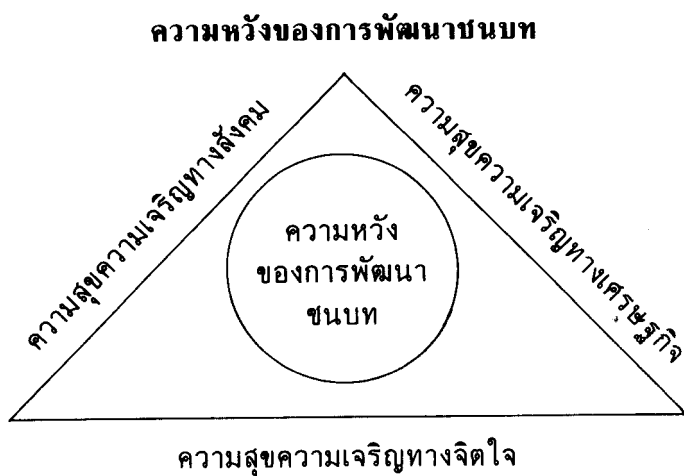
การพัฒนาชนบทอย่างมีคุณภาพโดยมีมิติการพัฒนาทางจิตใจเป็นฐาน

การพัฒนาชนบทจะได้ผลดีก็ต่อเมื่อมีกิจกรรม การพัฒนาในสามมิติ นี้อย่างผสมผสานและอย่างสมดุลย์หรือเรียกว่า การพัฒนาชนบทมีดุลยภาพ สามมิติ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎความสมดุลย์แห่งธรรมชาติ ความหวังของการพัฒนาหมู่บ้านในชนบทจึงมี ๓ ด้าน ดังนี้

ความหวังในด้านที่ ๑ คือ ความสุขความเจริญทางจิตใจ

ในด้านนี้ เราหวังว่าประชาชนในหมู่บ้านจะร่วมใจกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันมีความสามัคคีเพื่อให้เกิดพลังในการที่จะพัฒนาหมู่บ้านของตน ด้วยความสามารถของคนในหมู่บ้าน ในลักษณะของการพัฒนาหมู่บ้านแบบพึ่งตนเอง และใช้ศาสนธรรมเป็นหลักในการพัฒนา เช่น มีความสามัคคี ซื่อสัตย์ ประหยัด ฉลาด ขยัน อดทน มีวินัย จิตใจมีคุณธรรม เสียสละเพื่อส่วนรวม และไม่มัวเมาอยู่ในอบายมุข

ความหวังในด้านที่ ๒ คือ *ความสุขความเจริญทางสังคม*

ในด้านนี้ เราหวังว่า ประชาชนในหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมในการพัฒนา และนำไปสู่การอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย ในลักษณะของการพัฒนาที่ ประชาชนเป็นเจ้าของโครงการ ประชาชนเป็นผู้ดำเนินโครงการนี้เอง และผลประโยชน์เป็นของประชาชนทั้งหมด ซึ่งก็คือการพัฒนาหมู่บ้าน ตามวิถีทางประชาธิปไตย

ความหวังในด้านที่ ๓ คือ *ความสุขความเจริญทางเศรษฐกิจ*

ในด้านนี้เราหวังว่า ประชาชนในหมู่บ้านจะดำรงชีพอย่างเหมาะสม โดยเน้นการใช้หลักการช่วยและพึ่งตนเอง ตลอดจนการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการประกอบอาชีพสุจริต มีรายได้ตามสมควรแก่สภาพและช่วยตนเอง ไม่เอาแต่รอคอยความช่วยเหลือจากผู้อื่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบสัมมาชีพ ร่วมมือร่วมใจกันสร้างฐานะเศรษฐกิจของส่วนรวม โดยรวมกลุ่มประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เป็นต้นว่า มีกลุ่มสหกรณ์ ธนาคารข้าว กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์

เมื่อกล่าวโดยสรุป เราคาดหวังว่า หมู่บ้านที่มีการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ จะพัฒนาไปสู่เป้าหมายของหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีความสุขความเจริญทั้งทางโลกและทางธรรม

๓. คำตอบอยู่ที่หมู่บ้าน

ความจริงหมู่บ้านในชนบทปัจจุบันจำนวนไม่น้อยที่เริ่มพัฒนาหมู่บ้านของตนทั้งในทางจิตใจ สังคมและเศรษฐกิจอย่างผสมผสาน ความสำเร็จของหมู่บ้านเหล่านี้ รัฐบาลมีนโยบายที่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไปทั่วประเทศ เพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่หมู่บ้านอื่น ๆ

ดังนั้น จึงอาจจะกล่าวได้ว่า การพัฒนาหมู่บ้านไปสู่เป้าหมายของหมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ได้เกิดขึ้นแล้วในหลายพื้นที่ ซึ่งกระจายกันอยู่ทั่วประเทศ โดยเริ่มจากการเป็นหมู่บ้านอาสาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ก่อน แล้วค่อยปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้น จนนำไปสู่หมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองที่สมบูรณ์ในที่สุด แสดงให้เห็นว่า ปัญหาต่างๆ ในทางจิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ ที่เราแสวงหาคำตอบกันในระดับชาตินั้น มีคำตอบพร้อมมูลอยู่ในหมู่บ้านดังนี้

คำถามที่ ๑ เราจะพัฒนาจิตใจเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาชีวิต และสังคมได้อย่างไร

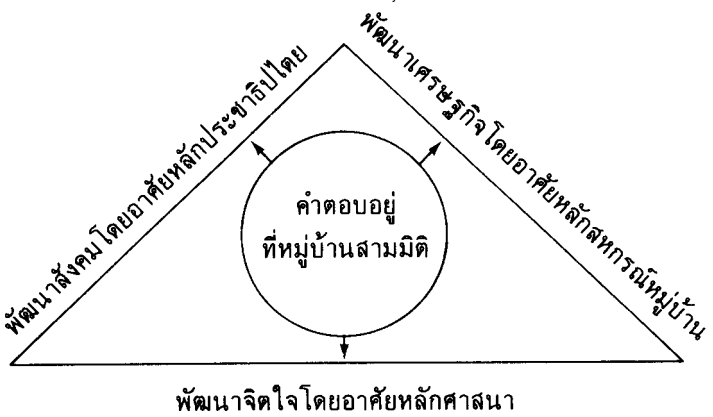
คำตอบ การใช้ศาสนาธรรมเป็นหลักสำคัญในการพัฒนา เช่น หลักธรรมของความสามัคคี ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย ใฝ่ดีใฝ่ชอบ ไม่เบียดเบียนกันทั้งทรัพย์สินและชีวิต ซึ่งเป็นหลักธรรมที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาหมู่บ้านในชนบท

คำถามที่ ๒ เราจะพัฒนาสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้อย่างไร

คำตอบ การใช้วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยเป็นวิธีการสำคัญในการพัฒนาสังคมให้มีความสามัคคี โดยร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาและขจัดความไม่เป็นธรรมทางสังคมโดยเน้นหลักความเสมอภาคและความเที่ยงธรรม

คำถามที่ ๓ เราจะพัฒนาเศรษฐกิจอย่างไรจึงจะทำให้ประชาชนทั่วไปมี
ปัจจัย ๔ อย่างพอเพียงแก่การดำรงชีพ

คำตอบ การรวมพลังในทางเศรษฐกิจในรูปของสหกรณ์หมู่บ้าน จะ
สามารถแก้ปัญหาเรื่องปากท้องได้อย่างมีประสิทธิภาพเฉพาะ
ประชากรส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจะสามารถควบคุมระบบการซื้อ
ระบบการขาย และการผลิตได้

ภาคที่ ๒

นโยบาย

คำถวายอาศิรวาท
นวมินทรมหाराชาธิราช ราชสกุติ
เนื่องในวันฉัตรมงคล
วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๘

ขอถวายฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

เนื่องในมหามงคลดิถี วันฉัตรมงคล พุทธศักราช ๒๕๒๘ นี้ ข้าพระพุทธเจ้า พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี พร้อมด้วยบรรดาข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พลเรือน และมหาชนชาวไทย ได้พร้อมใจกันมาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ได้ทรงมีต่อพลกนิกรเป็นล้านเกล้าล้านกระหม่อมสุดจะพรรณนา กล่าวคือ ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ได้ทรงประกอบพระราชภารกิจอันหนักยิ่ง นับตั้งแต่วันที่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติตราจวบบัดนี้ เป็นเวลานานถึง ๓๙ ปี กาลเวลาได้พิสูจน์ให้มหาชนประจักษ์แล้วว่า ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ทรงปฏิบัติตามพระบรมราชปณิธาน ในพระปฐมบรมราชโองการโดยสม่ำเสมอตลอดมา พระบรมราชปณิธานดังกล่าวคือ “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

การที่ประเทศไทย มีพระมหากษัตริย์ผู้ครองแผ่นดินโดยธรรมนั้น เป็นบุญของประชากรชาวไทยโดยแท้ เพราะพระบารมีในได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ได้แผ่ไพศาล ปกเกล้าปกกระหม่อมประชาชนชาวไทยให้อยู่เย็นเป็นสุข ชาติไทยสามารถดำรงรักษาเอกราช และอธิปไตย ไว้ได้อย่างมั่นคง ท่ามกลางมรสุมการเมืองอันปั่นป่วนของโลกปัจจุบัน

พระบรมราชปณิธานที่อัญเชิญมาข้างต้น เป็นแนวคิดอันมีค่าสุดที่จะประมาณได้ เป็นประหนึ่งดวงประทีปที่ส่องแนวทางในการพัฒนาชาติบ้านเมือง ไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในอนาคต ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท อันมีข้าพระพุทธเจ้าเป็นนายกรัฐมนตรี ใคร่ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตน้อมนำแนวแห่งพระบรมราชปณิธาน ในพระปฐมบรมราชโองการ มาดำเนินงานสนองพระเดชพระคุณ โดยกำหนดเป็นอุดมการณ์เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง การนี้ ได้ยังความปรีดาปราโมทย์แก่ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง เพราะมั่นใจว่าเป็นแนวทางประเสริฐ ซึ่งมีองค์พระประมุขแห่งชาติ เสด็จพระราชดำเนินนำหน้าไปแล้วอย่างองอาจ มั่นคง ทรงดำรงมั่น ในขันติธรรม ทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม และทรงประกอบพระราชกรณียกิจ เพื่อประโยชน์สุขแห่งประชาชนชาวไทยตลอดมา

คำว่า “แผ่นดินธรรม” นี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย คิดด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมว่า คือ แผ่นดินอันเป็นที่อยู่อาศัยของปวงชนผู้ปฏิบัติธรรม และมีวัฒนธรรมอันดีงาม ส่วน “แผ่นดินทอง” นั้น ก็คือ แผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากร และเจริญรุ่งเรืองด้วยเศรษฐกิจ เมื่อรวมกันเป็น “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” ย่อมมีความหมายอันงดงามว่า แผ่นดินไทยนี้ เป็นแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์มั่งคั่งพร้อมตามนัยดังกล่าว ทั้งด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ

ในโอกาสนี้ ข้าพระพุทธเจ้า ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตกล่าวนำข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พลเรือน และมหาชนชาวไทย ถวายสักปฏิญาณ และถวายชัยมงคลด้วยจิตสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ อันล้นพ้นดังนี้

ข้าพระพุทธเจ้า (...เอ่ยชื่อตนเอง...) พร้อมทั้งจะสนองพระมหากรุณาธิคุณ ด้วยความจงรักภักดี จะพยายามจนสุดความสามารถ ที่จะพัฒนาตนเอง หมู่บ้าน ชุมชน และประเทศชาติ ให้เป็นไปตามแนวแห่งพระบรมราชปณิธานตลอดไป

ในศุภวารดิถีวันจักรมงคลนี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอตั้งจิต
 อธิษฐานอัญเชิญเบญจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากล
 ได้โปรดอภิบาลรักษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ
 พระบรมราชินีนาถ และพระราชมวงค์ ให้ทรงพระเกษมสำราญ พระชนม-
 พรรษายั่งยืนนาน เป็นมิ่งขวัญแห่งพสกนิกรชาวไทยชั่วกาลนานเทอญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

คำกล่าว

ของ

ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี

ในพิธีเปิดการสัมมนาเยาวชนเรื่อง

“การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาประเทศ”

วันพุธที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๕.๐๐ น.

ณ ดิگสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

ท่านรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ท่านรองประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ

และเยาวชนที่รักทั้งหลาย

ผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาเยาวชนเรื่อง “การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาประเทศ” และได้มีโอกาสพบกับผู้นำเยาวชน ทั้งในเมืองและในชนบท ที่ได้รับการคัดเลือกมาจากทั่วประเทศ ในวันนี้

สำหรับปีนี้ ถือได้ว่าเป็นปีที่มีความสำคัญยิ่ง ที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้เป็นปีเยาวชนสากล ซึ่งตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่มุ่งการพัฒนาเยาวชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศตลอดมา แต่การพัฒนาเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าและเป็นอนาคตของชาติ ให้เป็นผู้พร้อมด้วยคุณภาพและคุณธรรม เป็นงานที่มีความสำคัญมาก และเป็นเรื่องใหญ่ที่จะต้องอาศัยการผนึกกำลังกันทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน รวมทั้งสถาบันทางศาสนา สถาบันทางสังคม สื่อมวลชน ประชาชน และตัวเยาวชนเอง

ในนามของรัฐบาล ผมจึงขอสนับสนุนการจัดให้มีการสัมมนาเยาวชน เรื่อง “การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาประเทศ” ในครั้งนี้ เพื่อให้เยาวชนจากจังหวัดต่าง ๆ ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน และร่วมกันพิจารณาบทบาทของตนเองในการพัฒนาประเทศ เพราะเยาวชนสามารถเข้าใจปัญหาและความต้องการของเยาวชนด้วยกันดี ควรจะได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น และกำหนดบทบาทของตนว่า ควรจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อย่างไรบ้าง

ในการพัฒนาประเทศ คนหรือทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ประเทศที่ร่ำรวยด้วยทรัพยากรธรรมชาติ แต่ขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ อาจไม่สามารถรักษาหรือนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เป็นประโยชน์ และจะไม่สามารถพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงเจริญก้าวหน้า การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง

สำหรับลักษณะที่ดีที่จะทำให้คนมีคุณภาพ ควรจะมีอย่างน้อย ๓ ประการ คือ

๑. **มีความรู้ดี** ทั้งความรู้ทางโลกและความรู้ทางธรรม
๒. **มีสุขภาพดี** ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต
๓. **มีความประพฤติดี** ทั้งความประพฤติทางกาย ทางวาจา และทางใจ

ในโอกาสนี้ ผมจึงขอให้เยาวชนที่เข้าร่วมสัมมนาในฐานะผู้นำเยาวชน ได้พยายามพัฒนาตนให้เป็นผู้มีความรู้ดี มีสุขภาพดี มีความประพฤติดี และพยายามชักจูงแนะนำและช่วยเหลือเพื่อนเยาวชนด้วยกันในการพัฒนาตนให้เป็นผู้มีคุณภาพ หากเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นผู้มีคุณภาพตามที่กล่าว ย่อมเชื่อได้ว่าเยาวชนจะมีบทบาทและส่วนร่วมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศของเราให้มีความเจริญมั่นคงก้าวหน้า เทียมทันอารยประเทศทั้งหลาย และในระหว่างการประชุม ขอให้ใช้เวลาให้มีค่าและให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยตั้งใจรับความรู้จากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมในการประชุมกลุ่ม

และกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสนใจ พยายามปลูกฝังและสร้างเสริมอุดมการณ์ชาติ โดยเฉพาะอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาคน หมู่บ้าน ชุมชน สังคม เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองเพื่อถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา ใน พ.ศ. ๒๕๓๐

เมื่อเสร็จสิ้นการสัมมนาแล้ว ขอให้เยาวชนทั้งหลายนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ให้เป็นประโยชน์ พยายามดำเนินการตามมติและข้อเสนอแนะของการสัมมนาอย่างเต็มความสามารถ และปฏิบัติตนเป็นผู้นำเยาวชนที่ดี โดยนำเยาวชนที่อยู่ในสถานศึกษาและชุมชนของตนให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพ และร่วมมือกันประกอบกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศของเราให้มีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าต่อไป

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์ ผมขอเปิดการสัมมนาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาประเทศ” ขออาราธนาอานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ดลบันดาลให้การสัมมนาได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ทุกประการ และขอให้เยาวชนทั้งหลายได้รับความสุขความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน และการดำเนินชีวิต เป็นผู้พร้อมด้วยคุณภาพ และคุณธรรม ได้ร่วมกันพัฒนาประเทศให้มีความเจริญมั่นคงก้าวหน้า และช่วยกันธำรงรักษาสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นแกนหลักแห่งความมั่นคงของชาติให้สถิตสถาพรตลอดไป

คำปราศรัย

ของ

ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี
ในพิธีเปิดป้าย

บ้านนาใต้หมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ต.โคกกลอย อ.ตะกั่วทุ่ง จ.พังงา

วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๒๘

เรียน ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และเพื่อนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
พี่น้องทั้งหลาย

ผมภาคภูมิใจเหลือเกินที่ได้มายืนอยู่ ณ ที่ตำบลโคกกลอย ณ หมู่บ้าน
นาใต้ นี้ ซึ่งเป็นบ้านที่นำความภาคภูมิใจมาให้ไม่เฉพาะแก่พวกเราที่ยืนอยู่
ที่นี่ และนำความภาคภูมิใจมาให้ผมและเพื่อนร่วมงานทั้งหลาย รวมทั้งพวก
ที่ใกล้ชิด โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนี้ เป็นโครงการที่ได้รับความ
ความสนใจ และความร่วมมือจากพี่น้องทั้งหลายโดยทั่วหน้ากัน ผม
อยากให้ข้อสังเกตว่า เราตั้งชื่อโครงการนี้เพราะเป็นชื่อที่เหมาะสม
และเป็นชื่อแสดงถึงเจตนาอันแท้จริงของพวกเราที่จะทำหมู่บ้านของ
เราให้มีคุณธรรม แล้วก็มี ความรุ่งเรือง

การที่พวกเราบ้านนาใต้ ได้ร่วมมือกันทำหมู่บ้านให้เป็นแผ่นดินธรรม
แผ่นดินทอง แล้วก็จะทำพิธีเปิดป้ายวันนี้ ผมคิดว่าผู้ที่ควรจะได้รับความยินดี
และได้รับการยกย่องสรรเสริญก็คือ พวกเราทั้งหลาย ที่ได้ร่วมมือเกิดผลจริงจิ่ง
ผมได้รับทราบข่าวเรื่องหมู่บ้านนาใต้พอควร แต่ก็เพิ่งมาเห็นด้วยตาในวันนี้
ทำไมเราถึงทำได้ ก็เพราะพวกเราได้ใช้ความพยายามเต็มที่แล้ว ก็ร่วมมือกัน

อย่างจริงจัง แต่ความพยายามและความร่วมมือนี้มีที่ทั่วทุกหนแห่ง แต่ที่ผมว่าที่สำคัญก็คือความสำนึกที่ถูกต้องและน่าสรรเสริญแก่บรรดาพวกเราทั้งหลาย

ถ้าเราสามารถทำหมู่บ้านของเราให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองแล้ว สิ่งก็ตามมาคือความสำเร็จ ความมั่งคั่ง ความมั่งคั่งของหมู่บ้านของเรา ไม่ใช่ของเรานั่น แต่เป็นของลูกหลานเรากำลังเติบโตขึ้นมา ยิ่งไปกว่านั้น ยังพิสูจน์ให้เห็นว่า เราสามารถทำได้จริง ๆ คนที่สามารถจะทำได้ต้องเป็นคนดี เป็นคนที่มีคามสำนึกอย่างแน่วแน่ ว่าสิ่งที่เรานำอยู่ในวิสัยที่เราทำได้ เมื่อทำสำเร็จแล้วก็จะยังเป็นประโยชน์ต่อทุกคน ภายในหมู่บ้านภายในท้องถิ่น นี่คือนี่ที่ผมภาคภูมิใจในพวกเราพวกพี่น้องทุกคน ที่ช่วยกันทำจนเกิดความสำเร็จ และความสำเร็จย่อมขึ้นอยู่กับหลายสิ่งหลายอย่าง แต่สิ่งหนึ่งที่ผมจะชี้ให้เห็น อยากจะเรียนให้ประจักษ์ในที่นี้คือ ผู้นำส่วนท้องถิ่นมีส่วนสำคัญ เพราะฉะนั้น ผมจึงมีความยินดีอย่างยิ่ง ที่ได้มีโอกาสมีเกียรติมามอบโล่ให้กับกำนันวิโรจน์ จินดาพล ซึ่งเป็นผู้นำท้องถิ่นที่ดีมากคนหนึ่งของประเทศของเรา คนอื่น ๆ ก็ดีครับ โปรดอย่าหมายความว่าผมไม่ได้เอ่ยถึง แล้วก็ไม่ดี ถ้าไม่ดีผลคงไม่ปรากฏออกมาเช่นนี้ แต่ผมคิดว่าเมื่อมีคนทำดีเราก็คควรยกย่อง พี่น้องทั้งหลายคงจะเคยได้ยินพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีข้อความโดยสรุปว่า “บ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความสันติสุข เรียบร้อย จึงไม่ใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้” นี่คือนี่พระบรมราโชวาทที่น่าสนใจ และน่าจะรับไปใช้ปฏิบัติเพื่อความสุข ผมคิดว่าสิ่งที่พี่น้องทั้งหลายบ้านนาได้ ทั้งที่เป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและเป็นพี่น้องประชาชนกำลังปฏิบัติหน้าที่ คือสิ่งที่ผมยินดีอย่างยิ่ง

อีกประการหนึ่งก็คือ ความรักสามัคคีระหว่างพี่น้องชาวไทยพุทธและชาวไทยอิสลามที่นับถือศาสนาต่างกัน แสดงให้เห็นว่าไม่มีอุปสรรคอะไร

เลย ในการที่เรานับถือศาสนาต่างกัน เราไม่จำเป็นต้องมีปัญหากัน ที่นี้พิสูจน์ให้เห็นชัดเจน ผมจึงภาคภูมิใจในพี่น้องชาวไทยมุสลิมมาก และผมจะนำไปบอกแล้วว่า หากใครมีปัญหาในเรื่องนี้ควรจะมาคุยดูอย่างที่หมู่บ้านนี้ ว่าเขาทำกันอย่างไร ปัญหาที่หมู่บ้านนี้ ทำไมสงบเรียบร้อย อีกหมู่บ้านนี้คงไม่ต้องการตำรวจ ตำรวจคงไม่ชอบเพราะว่าตำรวจคงจะไม่ได้รับเงินเดือน เพราะว่าตำรวจไม่จำเป็นต้องมาดูแล เพราะที่นี้ไม่มีขโมย ไม่มีของอบายมุขต่าง ๆ ไม่มีสิ่งที่เจ้าหน้าที่จะต้องดูแลรักษา เพราะพวกเราดูแลรักษาตนเองเท่าที่ผมพูดมาทั้งหมด สิ่งที่เราทำนี้ไม่ใช่เป็นประโยชน์เฉพาะท้องถิ่น แต่จะเป็นประโยชน์ต่อไปในภายภาคหน้า ลูกหลานของเราจะโตขึ้นมาอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรมและมีความสำนึกในหน้าที่ของตนเองว่าจะต้องดูแลบ้านเมืองของตน

ผมขอขอบคุณพี่น้องทั้งหลาย ที่มาคอยต้อนรับอย่างหนาแน่น และขอแสดงความยินดีกับพี่น้องทั้งหลายที่บ้านนาใต้ ขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายอภิบาลพี่น้องชาวบ้านนาใต้มีความสุข ความเจริญและมีความสามัคคีกันให้ทุกคนประสบผลสำเร็จ

คำกราบบังคมทูลถวายขั้มงคล

ฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี

เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๘

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี พร้อมด้วย
ด้วยคณะรัฐมนตรีและภริยา ข้าราชการ ทหาร ตำรวจและพลเรือน ขอพระ-
ราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบบ้างของธุลีพระบาท
ถึงความปิติชื่นชมโสมนัสและความสวามิภักดิ์ ความจงรักภักดีในพระมหา-
กรุณาธิคุณของเหล่าข้าพระพุทธเจ้า ในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท และพระ-
ราชวงศ์อย่างมั่นคงเสมอมา เพื่อถวายเป็นพระราชสดุดีในวโรกาสอันเป็น
มิ่งมหามงคลอุดมสมัยคล้ายวันพระราชสมภพ ที่ได้เวียนมาบรรจบครบรอบ
อีกวาระหนึ่ง ในวันที่

เป็นเวลา ๔๐ ปีมาแล้ว นับตั้งแต่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้เสด็จ
เถลิงถวัลยราชสมบัติ ได้ทรงแสดงพระบรมราชปณิธานที่จะปกครองประเทศ
ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”
นั้น เป็นที่ประจักษ์อย่างชัดแจ้งแก่มวลประชาราษฎร์ทุกหมู่เหล่าทั่วพิภพ
ตลอดเวลาที่ผ่านมามีใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ทรงยึดมั่นในพระราชปณิธาน
อันประเสริฐด้วยความแน่วแน่นมั่นคง ทรงดำรงพระองค์ด้วยคุณธรรมแห่ง
พระบรมกษัตริยาธิราชโดยถ้วนทั่ว ทรงทำนุบำรุงประชาราษฎร์ด้วยความ
เสียสละ ตรากตรำพระวรกาย ทรงฝ่าฟันอุปสรรคภัยอันตรายทั้งหลายด้วย

พระชัตติยมานะ พระวิริยะอุตสาหะ และด้วยพระปรีชาสามารถอันเฉียบแหลม สอดคล้องด้วยหลักวิชาให้บังเกิดความร่มเย็นเป็นสุข เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดิน ไทยให้เป็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง สมกับพระปฐมบรมราชโองการ มาตรา แม้นว่าจะเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก และเป็นผลกระทบต่อประเทศไทย ในขณะนี้ ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทก็มิได้ทรงทอดอภัยต่อความยากลำบาก แต่ประการใด ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่อยู่เป็นเนืองนิตย์ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนชนทุกเหล่า ทุกชาติและทุกฐานะ ด้วยพระจริยานุวัตร อ่อนโยนละมุนละไม ดุจดั่งบิดาให้ความอาทรห่วงใยแก่บุตร ทรงมุ่งช่วยเหลือ เพื่อแก้ไขเศรษฐกิจของประเทศเป็นอเนกประการ ทั้งในระยะสั้นและระยะ ยาว เพื่อบรรเทาความทุกข์ยากแก่อาณาประชาราษฎร์ในเขตทุรกันดารด้วย พระปรีชาสามารถอันเป็นอัจฉริยะในเชิงวิเคราะห์ปัญหา กอปรด้วยพระราช- วิจารณ์ญาณอันสุขุมคมภีรภาพทุกชั้นตอนเป็นประจำตลอดมา ฉะนั้น ได้ฝ่า- ละอองธุลีพระบาท สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระราชวงศ์ จึงทรงเป็นมิ่งขวัญที่ประชาชนชาวไทยเทอดทูนไว้เหนือเกล้า ยามใดที่บ้าน เมืองประสบความวิฤต ด้วยพระเดชพระคุณมี พระเมตตาธรรมและความแน่วแน่ ในน้ำพระราชหฤทัย บ้านเมืองจึงกลับคืนสู่สันติทุกครั้งมา ได้ฝ่าละอองธุลี- พระบาทจึงทรงเป็นดุจดั่งดวงประทีปส่องนำชีวิตของคนไทยทั่วราชอาณาจักร ทรงเป็นพลังส่งเสริมคนไทยทั่วประเทศให้สำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ ร่วมแรงร่วมใจกันทำนุบำรุงประเทศให้มั่นคงและผาสุกร่มเย็น เพื่อประเทศไทย จักได้ดำรงความเป็นเอกราชต่อไปด้วยดี พระมหากรุณาธิคุณนี้ใหญ่หลวงนัก ที่คนไทยทั้งมวลจักน้อมรับใส่เกล้าใส่กระหม่อมไว้ตลอดชีวิต

ในมหามงคลวาระอันอุดมนี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายขอพระราชทาน พระบรมราชวโรกาสถวายสัตย์ปฏิญาณว่า จักยอมถวายชีวิตเป็นราชพลี เพื่อสนองพระราชปณิธานอันประเสริฐสุด จักปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความ รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต สมัคสมานสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติภารกิจ ให้บรรลุผลสมบูรณ์เป็นประโยชน์เป็นความมั่นคงของประเทศชาติต่อไป กับ ขอพระราชทานถวายพระพรชัยมงคล อัญเชิญอานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย

และสรรพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ตลอดจนพระสยามเทวาธิราช
 จงดลบันดาลประสิทธิ์ประสาทพรให้ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท และสมเด็จพระนางเจ้าฯ
 พระบรมราชินีนาถ จงทรงพระเกษมสำราญ พระชนมายุยิ่ง
 ยืนนาน ปราศจากโรคอาพาธอุปัทวันตรายทั้งปวง สถิตเสถียรในมไหศวรรย-
 ราชสมบัติ เจริญจำรัสด้วยพระเกียรติคุณอดุลยศปรากฏขจรไปทั่วทิศานุทิศ
 ทรงเป็นร่มโพธิ์ทองของปวงข้าพระพุทธเจ้าและประชาชนชาวไทยตลอด
 ชั่วกาลนาน

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

คำกล่าว

ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี

ในพิธีเปิดศูนย์ฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาตามอุดมการณ์

แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ณ วิทยาลัยครูสงขลา

วันเสาร์ที่ ๔ มกราคม ๒๕๒๙ เวลา ๙.๐๐ น.

ท่านผู้มีเกียรติ และผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกท่าน

ผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาร่วมในพิธีเปิดศูนย์ฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง และได้มีโอกาสพบกับท่านทั้งหลาย ซึ่งมีบทบาทและความรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนและหมู่บ้านในจังหวัดภาคใต้

ผมขอชมเชยสภาสังคมสงเคราะห์ฯ และวิทยาลัยครูสงขลา ที่ได้ร่วมกันจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและจัดให้มีการฝึกอบรมผู้นำพัฒนาชุมชนตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาชนบท เพื่อช่วยชาวชนบทให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และในการช่วยสร้างสรรค์แผ่นดินไทย ให้เป็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง

การพัฒนาชนบท เป็นนโยบายที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของรัฐบาล เพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ในชนบท ในหมู่บ้านกว่าหกหมื่นหมู่บ้าน ปัญหาการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของพี่น้องชาวไทยในชนบทมีมากมายหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความยากจน ความขาดแคลน ความเจ็บไข้ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในเรื่องต่าง ๆ จึงทำให้ถูกเอารัดเอาเปรียบ การพัฒนาชนบท

เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาของชาวชนบทและเพื่อช่วยให้ชาวชนบทมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงมีความสำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของชาติและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ผมจึงได้กล่าวอยู่เสมอว่า ชนบทคือรากฐานและหัวใจของประเทศชาติ ถ้าชนบทอยู่ไม่ได้ ประเทศชาติก็อยู่ไม่ได้

รัฐบาลได้พยายามทุกวิถีทางที่จะพัฒนาชนบทให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยได้ริเริ่มนโยบายการพัฒนาชนบทแนวใหม่ ซึ่งได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙ และจะดำเนินการต่อไปในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ นอกจากนี้ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติที่เรียกว่า กชช. และคณะกรรมการสร้างงานในชนบทที่เรียกว่า กสช. เพื่อช่วยสร้างความเจริญให้แก่ชนบท และให้ชาวชนบทมีรายได้เพิ่มขึ้น

เนื่องจากปัญหาการพัฒนาชนบทมีมากมายหลายประการ และชาวชนบทที่ยากจนซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้มีจำนวนมากกว่า ๑๐ ล้านคน และรัฐบาลมีทรัพยากรจำกัด ทั้งทรัพยากรบุคคลและงบประมาณ ถ้าพึ่งรัฐบาลจึงไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาของชาวชนบทได้ทั้งหมด และพัฒนาชนบทให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ รัฐบาลจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากภาคเอกชนทั้งองค์การเอกชนและประชาชน โดยเฉพาะประชาชนในชนบทจะต้องมีส่วนร่วมด้วยในการพัฒนาตนเอง โดยไม่คิดว่าการพัฒนาชนบทเป็นหน้าที่ของรัฐบาลฝ่ายเดียว หรือคอยแต่จะรอรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลโดยไม่คิดช่วยตนเอง

การช่วยตนเอง การพัฒนาตนเองและพัฒนาหมู่บ้านของตนเองเป็นหลักการที่สำคัญของอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดเป็นอุดมการณ์ของชาติและนโยบายของรัฐบาล มีแนวความคิดมาจากพระบรมราชปณิธานในพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระกรุณาพระราชทานว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระราชดำรัสที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม” คือที่มาของ **แผ่นดินธรรม**

พระราชดำรัสที่ว่า “เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” คือที่มาของ **แผ่นดินทอง**

เป้าหมายที่สำคัญของอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง คือการพัฒนาคน หมู่บ้าน ชุมชน สังคม เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทย ให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่อถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในมหามงคลสมัยที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา ในพ.ศ. ๒๕๓๐

การพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่พร้อมด้วยคุณภาพและคุณธรรม เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะคนหรือทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ประเทศที่ร่ำรวยด้วยทรัพยากรธรรมชาติ แต่ขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและคุณธรรม อาจไม่สามารถรักษาหรือนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เป็นประโยชน์ และจะไม่สามารถพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้าได้

การพัฒนาคนนั้นจะต้องทำให้คนมีจิตสำนึกและมีอุดมการณ์ในการใฝ่พัฒนา โดยเริ่มจากการพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้มีความดี เช่น มีสุขภาพดี ความรู้ดี ความคิดดี ความประพฤติดี จิตใจดี การงานดี

ทุกคนจึงควรถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยเฉพาะผู้ที่ผู้นำของชุมชนและหมู่บ้าน จะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้หน้าที่ดี จะได้เป็นตัวอย่างและแบบฉบับที่ดี

การพัฒนาตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง จะต้องมีการพัฒนา ๓ ประการอย่างสมดุลและผสมผสานกันคือ

ประการที่ ๑ การพัฒนาจิตใจ ถือเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาสังคมและการพัฒนาเศรษฐกิจ คนที่มีความรู้สูงหรือมีทรัพย์สินสมบัติมาก หากจิตใจไม่ได้รับการพัฒนาให้ยึดมั่นในคุณธรรมและศีลธรรม ให้เป็น

ผู้มีระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและถูกต้อง เป็นผู้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อาจจะใช้ความรู้และทรัพย์สินสมบัติในทางที่ผิด เป็นคนทุจริต คดโกง เห็นแก่ตัว ทำความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นและสังคม

แม้ประเทศไทยจะยากจนและคนไทยเป็นจำนวนไม่น้อยโดยเฉพาะในชนบทยังยากจน ก็ขอให้เราจนแต่เพียงวัตถุ อย่าขอให้เราจนในคุณธรรม ความคิดและน้ำใจ การยึดถือศาสนาธรรมเป็นหลัก เพื่อให้เป็นผู้มีใจใฝ่ธรรม ใฝ่พัฒนา ใฝ่รักษาสมบัติส่วนรวม ให้เป็นผู้มีศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดี เช่น มีความเมตตากรุณา ซื่อสัตย์ อุดหนุน มีระเบียบวินัย ขยันหมั่นเพียร ไม่เป็นทาสของอบายมุข รู้จักรับผิดชอบ มีสามัคคีธรรม มีความเสียสละเพื่อผู้อื่นและส่วนรวม

ประการที่ ๒ การพัฒนาทางสังคม ยึดถือวิถีทางประชาธิปไตย เป็นหลักส่งเสริมให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน สังคม และประเทศชาติมีความคิดริเริ่ม ใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ประการที่ ๓ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ยึดถือหลักการพึ่งตนเอง การร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันประกอบอาชีพที่สุจริต มีรายได้ตามสมควรแก่สภาพ มีการร่วมกันในเรื่องเศรษฐกิจ เช่น มีกลุ่มสหกรณ์ ธนาคาร ข้าว กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ และรวมพลังกันในเรื่องประหยัด นิยมไทย ร่วมใจกันส่งออก

นับเป็นโชคดีของประเทศไทยและเป็นบุญของประชาชนชาวไทย ที่มีพระมหากษัตริย์ผู้ทรงคุณธรรมอันประเสริฐ นับตั้งแต่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นเวลา ๔๐ ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงยึดมั่นในพระบรมราชปณิธานที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ด้วยความแน่วแน่มั่นคง ทรงดำรงพระองค์ด้วยคุณธรรมแห่งพระบรมกษัตริยาธิราชโดยถ้วนทั่ว ทรงทำนุบำรุงประจักษ์การุณด้วยคุณธรรมแห่งพระบรมกษัตริยาธิราชโดยถ้วนทั่ว ทรงบำเพ็ญบารุงประจักษ์การุณด้วยความเสียสละ ตระกาดำพระวรกาย ทรงฝ่าฟันอุปสรรคภัยอันตรายทั้งหลายด้วยพระชาติติยามานะ

พระวริยะอุตสาหกรรม และด้วยพระปรีชาสามารถอันเฉียบแหลมสอดคล้องด้วยหลักวิชา ให้บังเกิดความร่มเย็นเป็นสุข เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทย ให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง สมกับพระปฐมบรมราชโองการ ด้วยพระบารมีอันยิ่งใหญ่ไพศาล และด้วยพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้นหาที่สุดมิได้ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นศูนย์รวมแห่งความรักและความสามัคคีของคนไทยทั้งชาติ ชาติไทยจึงสามารถธำรงรักษาเอกราชและอธิปไตยไว้ได้อย่างมั่นคง ท่ามกลางมรสุมการเมืองและเศรษฐกิจอันปั่นป่วนของโลกปัจจุบัน

พวกเราชาวไทยทุกคนไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด และนับถือศาสนาใด จึงควรสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้นหาที่สุดมิได้ขององค์พระประมุขของชาติ และควรจะสนองพระมหากรุณาธิคุณด้วยความจงรักภักดีและกตัญญูกตเวทีโดยการพัฒนาตนเอง หมู่บ้าน ชุมชน และประเทศชาติ ให้เป็นไปตามแนวแห่งพระบรมราชปณิธาน ในการสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่อถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะในมหามงคลสมัยที่พระองค์ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา ใน พ.ศ. ๒๕๓๐

ผมขอชมเชยผู้นำหมู่บ้านทุกคนที่เสียสละเวลามาเข้ารับการฝึกอบรมครั้งนี้ ในระยะเวลาของการฝึกอบรม ๓ วัน ขอให้ทุกท่านใช้เวลาให้มีค่าและให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยตั้งใจรับความรู้จากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมในการประชุมกลุ่มและกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสนใจ เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้ว ขอให้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและหมู่บ้านของตนให้เจริญก้าวหน้าทั้งทางจิตใจ ทางสังคม และทางเศรษฐกิจต่อไป

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นอุดมมงคลฤกษ์แล้ว ผมขอเปิดศูนย์ฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง และขออาราธนาอนุภาพ

แห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายอีกทั้งพระบารมีขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้โปรดดลบันดาลให้ศูนย์ฝึกอบรมแห่งนี้มีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผลเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติ ขอให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกท่านประสบความสำเร็จ ความเจริญ เป็นผู้ที่พร้อมด้วยคุณภาพและคุณธรรม ได้รับความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชนและสังคม เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ตลอดชั่วกาลนาน

คำกล่าว

ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี

ในพิธีเปิดหมู่บ้านอาสาพัฒนาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

หมู่บ้านควนมิต ต.คลองเปี้ยะ อ.จะนะ จ.สงขลา

วันเสาร์ที่ ๔ มกราคม ๒๕๒๙ เวลา ๑๔.๐๐ น.

ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา พี่น้องประชาชนตำบลคลองเปี้ยะ
และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดหมู่บ้าน
อาสาพัฒนาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง หมู่บ้านควนมิต ตำบลคลองเปี้ยะ
ในวันนี้

ผมขอชมเชยเจ้าหน้าที่ของทางจังหวัดสงขลา ที่ได้พยายามเร่งรัด
การพัฒนาชนบทตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของชาว
ชนบทและช่วยเหลือพี่น้องชาวชนบทของเราให้มีการกินดีอยู่ดีขึ้น มีการดำรง
ชีวิตและการประกอบอาชีพที่ดีขึ้น และขอชมเชยพี่น้องชาวบ้านควนมิตที่
ได้ร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านของตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะใน
ด้านเศรษฐกิจทำให้มีกลุ่มและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ เช่น กลุ่ม
ออมทรัพย์เพื่อการผลิตศูนย์สาธิตการตลาดกลุ่มเลี้ยงโค

ความริเริ่มที่ดีของทางจังหวัดและหมู่บ้านควนมิต ที่ได้กำหนดใน
หมู่บ้านควนมิต เป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่อถวาย
เป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในมหามงคลสมัยที่ทรง
เจริญพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา ใน พ.ศ. ๒๕๓๐ นั้น นับว่าเป็นความร่วมมือ
แรงร่วมใจที่น่าสรรเสริญยิ่ง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงคุณธรรมอันประเสริฐ ตลอดระยะเวลา ๔๐ ปี ที่ทรงครองราชย์ ได้ทรงปกครองบ้านเมืองโดยปฏิบัติตามหลักทศพิธราชธรรมอย่างเคร่งครัด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนชาวไทยและเพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศตลอดมา สมตามพระบรมราชปณิธาน ในพระปฐมบรมราชโองการ เมื่อทรงประกอบพิธีบรมราชาภิเษกในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จเยี่ยมเยียนประชาชนทั่วประเทศ แม้แต่ในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งการเดินทางยากลำบากและมีภัยอันตราย โดยมีได้ทรงเห็นแก่ความเหนื่อยยาก และความสุขส่วนพระองค์ ทรงช่วยแก้ไขปัญหาคความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชนด้วยพระราชหฤทัยที่เปี่ยมล้นด้วยความเมตตา และความห่วงใยในพสกนิกรของพระองค์ ทำให้มีโครงการตามพระราชดำริเป็นจำนวนมากมายหลายร้อยโครงการ เพื่อช่วยเหลือประชาชนในด้านต่าง ๆ เช่น ในการประกอบอาชีพ การศึกษา สุขภาพอนามัย ศาสนาศิลปธรรม และวัฒนธรรม ได้ทรงช่วยให้ประเทศไทยผ่านพ้นวิกฤตการณ์ต่าง ๆ มาได้ด้วยดี และทรงเป็นศูนย์รวมแห่งความรัก ความเคารพ และความสามัคคีของคนไทยทั้งชาติ พระบารมีและพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ช่วยให้ประเทศไทยดำรงความเป็นไทยและความสงบสุขมาจนทุกวันนี้

จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่พวกเราชาวไทยทุกคน ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด นับถือศาสนาใดและอยู่ที่แห่งใด จะได้ร่วมกันสนองพระมหากษัตริย์คุณอันล้นพ้นหาที่สุดมิได้ ด้วยความจงรักภักดีและด้วยความกตัญญูทศเวท โดยการปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทและรอยเบื้องพระยุคลบาท

การที่ชาวบ้านหมู่บ้านควนมีดได้พร้อมใจกันกำหนดหมู่บ้านของตนเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง นอกจากเป็นการถวายราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อแสดงความจงรักภักดีและ

ความกตัญญูกตเวทิต์แล้ว ยังเป็นการแสดงปณิธานที่จะพัฒนาตนเองและหมู่บ้านของตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุกด้านเพื่อให้เป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่สมบูรณ์ต่อไป

รัฐบาลมีนโยบายและเจตจำนงอันแน่วแน่ที่จะช่วยเหลือพี่น้องชาวชนบทในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาความยากจนขาดแคลน ปัญหาความไม่รู้ ปัญหาสุขภาพอนามัย เพื่อช่วยเหลือชาวชนบทให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รัฐบาลตระหนักดีว่ายังมีชาวชนบทที่ยากจนที่ยังพึ่งตนเองไม่ได้อยู่เป็นจำนวนมากกว่า ๑๐ ล้านคน และตระหนักอยู่เสมอว่า ชนบทคือรากฐานและหัวใจของประเทศชาติ ถ้าชนบทอยู่ไม่ได้ประเทศชาติก็อยู่ไม่ได้ รัฐบาลจึงได้ริเริ่มนโยบายการพัฒนาชนบทแนวใหม่ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ ที่เรียกว่า กชช. และคณะกรรมการสร้างงานในชนบทที่เรียกว่า กสช. และได้ใช้เงินเป็นจำนวนมากเพื่อช่วยสร้างความเจริญให้แก่ชนบท และให้ชาวชนบทมีรายได้เพิ่มขึ้น

การพัฒนาชนบท จะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้จะต้องอาศัยความร่วมมือและการผนึกกำลังกันของหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน โดยเฉพาะประชาชนในชนบทจะต้องมีส่วนร่วมด้วยในการพัฒนาตนเอง และหมู่บ้านของตนเอง โดยไม่คิดว่าการพัฒนาชนบทเป็นหน้าที่ของรัฐบาลฝ่ายเดียว หรือคอยแต่จะรอรับรอความช่วยเหลือจากรัฐบาล โดยไม่คิดช่วยตนเอง

การช่วยตนเอง การพัฒนาตนเองและการร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านของตนเองเป็นหลักการที่สำคัญของอุดมการณ์ และเป็นปัจจัยที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้าน ให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ผมได้กล่าวที่วิทยาลัยครูสงขลาเมื่อเข้านี้แล้วว่า การผนึกกำลังกันในการพัฒนาตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง จะต้องดำเนินการอย่างสมดุลและผสมผสานกันทั้ง ๓ ด้าน คือ

๑. การพัฒนาทางจิตใจ ยึดถือศาสนธรรมเป็นหลัก เพื่อให้เป็นผู้มีใจใฝ่ธรรม ใฝ่พัฒนา ใฝ่รักษาสมบัติส่วนรวม ให้เป็นผู้มีศีลธรรมและวัฒนธรรม

อันดี เช่นมีความเมตตากรุณา ซื่อสัตย์ อดทน มีระเบียบวินัย ขยันหมั่นเพียร ประหยัด ไม่เป็นทาสของอบายมุข รู้จักรับผิดชอบ มีสัจธรรม มีความเสียสละเพื่อผู้อื่นและส่วนรวม

๒. การพัฒนาทางสังคม ยึดถือวิถีทางประชาธิปไตยเป็นหลัก ส่งเสริมให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรม ในการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มีความคิดริเริ่ม ใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

๓. การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ยึดถือหลักการพึ่งตนเอง การร่วมมือ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันประกอบอาชีพที่สุจริต มีรายได้ตามสมควรแก่ อดิภาพ มีการร่วมกันในเรื่องเศรษฐกิจ เช่น มีกลุ่มสหกรณ์ ธนาคารข้าว กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์

ผมได้ทราบด้วยความยินดีว่า ในหมู่บ้านควนמידนี้ หลายฝ่ายได้ร่วมมือ และประสานงานกันเป็นอย่างดี ทั้งทางราชการ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของ ๔ กระทรวงหลัก สถาบันทางศาสนา สถาบันทางการศึกษา และองค์กร ของประชาชนซึ่งได้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน จึงขอให้รักษาความดีนี้ไว้ และ ใช้พลังแห่งความดีนี้พัฒนาหมู่บ้านให้มีความเจริญยิ่งขึ้น ให้สมบูรณ์ทั้ง ๓ ด้าน คือ ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ดังที่ผมได้กล่าวแล้ว

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ผมขอทำพิธีเปิดหมู่บ้านอาสาพัฒนา แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง หมู่บ้านควนמיד ตำบลคลองเปี้ยะ อำเภोजะนะ ขออาราธนาอนุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ท่าน เคารพสักการะ ได้โปรดดลบันดาลให้หมู่บ้านควนמידมีความเจริญรุ่งเรือง ยิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อเป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองที่สมบูรณ์ เป็นตัวอย่าง แก่หมู่บ้านอื่น ๆ และขอให้ทุกท่านที่ได้มีส่วนช่วยเหลือการพัฒนาหมู่บ้าน นี้ ประสบความสุขความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้น ได้รับผลสำเร็จในสิ่งอันพึงปรารถนา ทุกประการ และร่วมกันธำรงรักษาสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้สถิตสถาพรตลอดไป

สรุปย่อคำปราศรัย

ของ

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

และคำกล่าวรายงาน

ของ

นายเอนก โรจนไพบูลย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา

ในพิธีเปิดหมู่บ้านอาสาพัฒนาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ที่บ้านไทรครอบครัว ตำบลทุ่งหวัง

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

วันที่ ๑๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๙

เมื่อเช้าวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๒๙ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีได้เป็นประธานเปิดหมู่บ้านอาสาพัฒนาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่บ้านไทรครอบครัว ตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

นายเอนก โรจนไพบูลย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา รายงานว่า บ้านไทรครอบครัว หมู่ที่ ๘ มีราษฎรตั้งบ้านเรือนรวมเป็นกลุ่มก้อนหนาแน่น ทุกคนมีความตื่นตัวพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง ดังนั้น อำเภอเมืองสงขลาจึงระดมเจ้าหน้าที่ ๔ กระทรวงหลัก ร่วมกับคณะกรรมการสภาตำบลทุ่งหวัง เจ้าอาวาสวัดไทรขาวและราษฎรตำบลทุ่งหวัง จัดระเบียบการพัฒนาให้เป็นระบบ โดยเริ่มจากการพัฒนาจิตใจ ให้เห็นความสำคัญของการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การดำเนินงานได้กระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้หมู่บ้านนี้มีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การที่นายกรัฐมนตรีได้เป็นประธานพิธีเปิดหมู่บ้านอาสาพัฒนาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองที่บ้านไทรครอบครัววันนี้ จะเป็นกำลังใจและแรงผลักดันให้ราษฎรได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาหมู่บ้านตามโครงการนี้ เพื่อถวายเป็นราชสักการะในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงเจริญพระชนมายุครบ ๖๐ พระชันษา ในปี ๒๕๓๐

จากนั้น นายกรัฐมนตรีได้กล่าวปราศรัยว่าการที่รัฐบาลตั้งโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองขึ้นนี้ นอกจากเพื่อถวายเป็นราชสักการะแล้ว รัฐบาลยังมั่นใจว่าจะนำความสมบูรณ์พูนสุขมาสู่ชนบทอย่างแน่นอน เพราะเป็นโครงการที่เน้นคุณภาพชีวิตและคุณธรรมของชาวชนบท และรัฐบาลมีความประสงค์จะขยายโครงการนี้ไปทั่วประเทศ ซึ่งได้ประสบความสำเร็จมาหลายหมู่บ้านแล้ว แต่ก็ต้องพยายามทำให้ประสบผลสำเร็จให้มากที่สุด เพื่อประชาชนจะได้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีคุณธรรมและคุณภาพโดยทั่วถึงกัน.

คำถวายอาศิรวาท

นมินทรมหาราชอาศิรวาท ราชสดุดี

เนื่องในวันฉัตรมงคล

วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๙

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี พร้อมด้วย
ด้วยบรรดาข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พลเรือน และประชาชนไทยทั่วหน้า
ต่างมีใจรำลึกและสำนึกในพระเมตตาคุณ พระมหากรุณาธิคุณ อันกว้างไกล
ไพศาล ที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้พระราชทานแก่ข้าพระพุทธเจ้าปวงชน
ชาวไทยตลอดมาโดยมิได้ขาดสาย

ด้วยประการฉะนี้ เมื่อถึงวโรกาสอันเป็นอภิรักษ์จิตสมัย มหาดีถีพิเศษ
วันฉัตรมงคล ที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๙ นี้ ข้าพระพุทธเจ้า
ทั้งหลาย ด้วยใจจงรักภักดี มั่นอยู่ในกตัญญูทศเวทิตาธรรม จึงพร้อมใจ
กันมาชุมนุม ณ สถานที่นี้ เพื่อขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกล่าว
คำถวายชัยมงคลแด่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท อัญเชิญคุณานุภาพแห่งพระ-
รัตนตรัย และเดชานุภาพแห่งพระสยามเทวาธิราช ได้โปรดอภิบาลได้ฝ่า-
ละอองธุลีพระบาท สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมพระบรม-
วงศานุวงศ์ ให้ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน ทรงเป็นหลักชัยแห่งประเทศชาติ
เป็นฉัตรทองป้องปกเศียรเกล้าของเหล่าพลสกนิกร ทรงคุ้มครองแผ่นดินไทย
ไว้มั่นคง ดำรงเอกราชตลอดกาลนิรันดร

ณ วาระนี้ ข้าพระพุทธเจ้าจักขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต
กราบบังคมทูลพระกรุณารายงานการดำเนินงานตามอุดมการณ์สร้างสรรค์
แผ่นดินไทย ให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ดังที่บรรดาข้าพระพุทธเจ้า
ได้ถวายสัตย์ปฏิญาณไว้ เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๘ ณ สถานที่
แห่งนี้ว่า

ข้าพระพุทธเจ้าทุกคน จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ให้
 อุดมการณ์อันสูงส่งนี้บรรลุเป้าหมายเพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็น
 ปฏิบัติบูชาพระมหากษัตริย์คุณอันล้ำเลิศ แห่งใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท และ
 เพื่อสนองพระเดชพระคุณโดยเสด็จพระบรมราชปณิธาน ในพระปฐมบรม-
 ราชโองการ ซึ่งใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ได้ทรงเปล่งไว้เป็นพระราชวาจา
 ท่ามกลางมหาสมาคมในวันที่ทรงรับพระบรมราชาภิเษกเสด็จเถลิงถวัลย-
 ราชสมบัติเหนือแผ่นดินไทย

ด้วยเดชพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อม หน่วยงานอันมีหน้าที่พัฒนา
 แผ่นดินไทย ได้ประสานงานกันอย่างใกล้ชิดกับประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ
 เพื่อพัฒนาหมู่บ้านเหล่านั้น ตามแนวอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง
 ได้ปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจ สมควรจะกราบบังคมทูลพระกรุณาได้ว่า หมู่บ้าน
 บางแห่งได้พัฒนาเข้าลักษณะของอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพราะ
 ประชาชนผู้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเหล่านั้น มีความยินดีพร้อมเพรียงกัน ร่วมมือ
 กันพัฒนาตนเอง ครอบครัว และหมู่บ้านของตนทั้งทางด้านจิตใจ สังคม
 และเศรษฐกิจอย่างสมดุล ก้าวขึ้นถึงขั้นที่เรียกได้ว่าเป็นหมู่บ้านปลอดอบายมุข
 ส่วนหมู่บ้านอีกหลายแห่ง ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการพัฒนาได้ยกระดับ
 ขึ้นเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ยังผลให้การสร้างสรรค์
 แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ขยายตัวกว้างขวาง พอจะแล
 เห็นแสงสว่างรำไรอยู่เบื้องหน้าบ้างแล้วในขณะนี้

แม้งานพัฒนาตามอุดมการณ์อันสูงส่งนี้ จะเป็นแผนงานระยะยาว
 ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ต้องใช้งบประมาณ และระยะเวลา
 ต้องค่อยเป็นค่อยไปกว่าจะสำเร็จผลทั่วประเทศ แต่ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
 โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานพัฒนาหมู่บ้านโดยตรงได้ตั้งเจตนาไว้แล้ว
 อย่างแน่วแน่ว่าจะพากันเพียรดำเนินงานต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง อย่างเต็มกำลังใจ
 กำลังกายและกำลังปัญญา มั่นในพระบารมีแห่งใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท
 ผู้ทรงพระราชดำเนินนำทั้งทรงเป็นศูนย์รวมพลังกายใจของข้าแผ่นดินให้

แข็งแรงแม้มั่นคง ส่งผลให้ข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวงคิดด้วยเกล้าด้วยความแน่ใจว่า ในอนาคตอันไม่ไกลนัก คนไทยจะได้แลเห็นแผ่นดินไทยที่เขาคาศัยเป็นบ้านอยู่อุ่นนอน เจริญก้าวหน้าเข้าสู่สภาพเป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองอันรุ่งเรือง ประชาชนพลเมืองบริบูรณ์ด้วย จริยธรรม วัฒนธรรม มีความเป็นอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ สุขสงบ สืบทอดมรดกแผ่นดินไทยของตนให้ลูกหลานเขาจะได้เพิ่มพูนความภาคภูมิใจที่ได้เป็นเจ้าของ หวงแหนแผ่นดินทอง และรักษาไว้ยิ่งกว่าชีวิต เป็นบ้านเกิดเมืองนอนที่ร่มเย็นเป็นปึกแผ่นมั่นคง ยืนยันความเป็นไทยไว้ชั่วฟ้าดินสลาย

บัดนี้ ข้าพระพุทธเจ้า พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตกล่าวนำข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พลเรือน และมหาชนชาวไทย ถวายสักปฏิญาณด้วยจิตสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณอันล้นพ้นอีกวาระหนึ่ง ดังนี้

ข้าพระพุทธเจ้า (.....เอ่ยชื่อตนเอง.....) ขอยืนยันว่า จะสนองพระมหากษัตริย์คุณด้วยความจงรักภักดี จะพยายามจนสุดความสามารถ ที่จะพัฒนาตนเอง ครอบครัว หมู่บ้าน ชุมชน และประเทศชาติ ให้เป็นไปตามแนวแห่งพระบรมราชปณิธานตลอดไป

ขอให้ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ภาคที่ ๓

การสนองนโยบาย

แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

โดย

พระครูพรหมญาณวิกรม

เจ้าอาวาสวัดศรีวงศ์ จังหวัดนครสวรรค์

นะโมตัสสะ ณะคะวะโต ณะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

(ว่า ๓ จบ)

ท่านสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลาย

โอกาสต่อไปนี้ อาตมาภาพพระครูพรหมญาณวิกรม เจ้าอาวาสวัดศรีวงศ์ จังหวัดนครสวรรค์ จะแสดงพระธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้ท่านทั้งหลายได้สดับตรับฟัง เพื่อเป็นเครื่องประดับสติปัญญา และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของท่านทั้งหลาย เพื่อให้เกิดความสุข ความเจริญแก่ชีวิตของตน แก่ครอบครัว แก่สังคม แก่ประเทศชาติ สืบต่อไป

สำหรับธรรมะที่จะแสดงในวันนี้ ให้ชื่อเรื่องว่า “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” ซึ่งทางรัฐบาล และคณะสงฆ์ ได้ร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อร่วมพัฒนาชาติไทย รวมทั้งคนไทยและผืนแผ่นดินไทย ให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง โดยปรารถนาเอาโรกาสนี้ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงมีพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ โดยทางรัฐบาลและคณะสงฆ์จะได้เร่งรัดพัฒนาประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยประชาชนชาวไทยที่อยู่บนผืนแผ่นดินไทยนี้ ให้อยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ให้มีการอยู่ดีกินดี ให้อยู่กันด้วยความสงบสุข โดยอาศัยหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา จึงได้กำหนดโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนี้ขึ้น เพื่อให้ข้าราชการ พระสงฆ์และประชาชนทุกคนทุกท่าน ที่อยู่ในผืนแผ่นดินไทยนี้ได้ร่วมใจร่วมแรงกันพัฒนาตนเอง สร้างสรรค์ตนเองพัฒนาครอบครัว สร้างสรรค์ครอบครัว ให้เจริญมั่นคงมีความสุข พัฒนาสังคม พัฒนาประเทศชาติ ให้มีความเจริญ มีความสงบสุข

โดยเริ่มต้นกำหนดเอาวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ เป็นวันเริ่มต้นโครงการนี้ โดยให้วัดวาอารามต่าง ๆ เชิญชวนประชาชนให้ฟังธรรม อบรมธรรมะ พร้อมด้วยข้าราชการ นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน พระสงฆ์ ร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาตนเอง พัฒนาครอบครัว พัฒนาหมู่บ้าน โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวในการพัฒนา ในการดำเนินชีวิต นับว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่ดี มีคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อำนวยประโยชน์ อำนวยความสุข อำนวยความเจริญให้แก่ประชาชนเป็นอย่างยิ่ง

แต่ว่าโครงการนี้จะสำเร็จสมบูรณ์ได้นั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย หากจะกล่าวโดยสรุปแล้ว ก็คงมี ๓ ฝ่ายด้วยกัน

๑. ฝ่ายข้าราชการ ข้าราชการทุกหน่วยงาน ตื่นตัวในการพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรม มีความรู้ ความสามารถและเป็นผู้มีคุณธรรม มีจิตใจที่ประกอบด้วยเมตตากรุณา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นแก่ประโยชน์สุขส่วนรวม เห็นแก่ความเจริญของสังคม ของประเทศชาติ ยิ่งกว่าเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือประเทศชาติ สร้างสรรค์ชาติบ้านเมืองด้วยการเสียสละ

๒. ฝ่ายคณะสงฆ์ พระสงฆ์ทุกระดับชั้น ต้องตื่นตัวในการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ ความสามารถ ในหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา และทางคคิโลก เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เป็นตัวอย่างที่ดีของประชาชนมีความสามารถที่จะอบรมสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรม ตั้งอยู่ในคุณธรรม เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

๓. ฝ่ายประชาชน ประชาชนทุกคนต้องตื่นตัวในการสร้างสรรค์ตนเอง ปรับปรุงตนเอง ให้เป็นคนมีความรู้ ความฉลาด ทั้งทางโลก และทางธรรม และมีความสามารถในการดำเนินชีวิต ในการประกอบอาชีพการงาน ละเว้นสิ่งที่เป็นความชั่ว เป็นอบายมุข และพยายามสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ตนเอง ให้แก่ครอบครัว ให้แก่สังคม ให้แก่ประเทศชาติ

เมื่อทั้งสองฝ่าย คือ ข้าราชการทุกหน่วยงาน คณะสงฆ์ทุกระดับ ชั้น ประชาชนทุกคนทุกหมู่บ้านให้ความร่วมมือร่วมใจสร้างสรรค์ตนเอง สร้างสรรค์สังคมโดยอาศัยหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่สามารถที่จะสร้างสรรค์ประเทศชาติให้มีความเจริญมีความก้าวหน้า มีความร่มเย็นเป็นสุข ให้สมกับคำที่ว่า “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง”

คำว่า แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ถ้าหากว่าจะตีความหมาย ก็คงจะมีความหมายเป็นข้อสำคัญอยู่ ๒ ประการ คือ

ประการที่ ๑ หมายถึงแผ่นดินและประชาชนที่อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินนี้ ทำอย่างไรประชาชนจึงจะมีความสุขความเจริญ มีความร่มเย็นเป็นสุข ทำอย่างไรผืนแผ่นดินที่อยู่อาศัยนี้จึงจะเจริญด้วยอุปกรณ์ต่าง ๆ สถานที่ที่อยู่ที่ทำมาหากิน ถนนหนทางสะดวกสบาย เครื่องใช้ไม้สอยสะดวกสบาย ก็คือมีความเจริญเกี่ยวกับด้านวัตถุ และประชาชนมีความเจริญด้วยการศึกษาด้วยคุณธรรม อยู่กันด้วยความรักความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ผืนแผ่นดินที่เราอาศัยอยู่นี้ก็จะเจริญรุ่งเรืองทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม มีความเป็นอยู่สะดวกสบาย เศรษฐกิจดี ก็ถือว่าแผ่นดินของเรามีความเจริญ อำนวยความสะดวก ความร่มเย็นเป็นสุขแก่ประชาชนที่อยู่อาศัยบนผืนแผ่นดินนี้ ก็จะกล่าวได้ว่าเป็น “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” นั่นคือ ประชาชน มีคุณธรรม มีความรู้ ความฉลาด มีความสามารถ และมีคุณธรรม สร้างสรรค์ผืนแผ่นดินให้มีความเจริญก้าวหน้า มีความร่มเย็นเป็นสุข มีความสะดวกสบาย นี่เป็นความหมายประการหนึ่ง

ประการที่ ๒ หมายถึงบุคคลมัย เราเคยได้ยินได้ฟังเรื่อง ยุคพระศรีอารีย์ หมายถึงพระศาสนา พระศรีอริยมตตริยว่า ประชาชนมีความเป็นอยู่สุขสบาย ร่มเย็นเป็นสุข ประชาชนก็มีรูปร่างสวยงาม บางตำรากล่าวว่า มีต้นกัลปพฤกษ์เกิดขึ้นล้อมเมือง ต้นกัลปพฤกษ์นั้น ใบและดอก เป็นเงินทองทั้งนั้น เราก็ปรารถนาจะไปเกิดในสมัยพระศรีอริยมตตริย หรือสมัยพระศรีอารีย์ ว่าเป็นยุคที่มีความสุขความเจริญ คนไม่เดือดร้อน ไม่ยากจน คนไม่เข่นฆ่า ไม่เบียดเบียน

กัน ไม่มีสงคราม เราจึงอยากอยู่ในสมัยพระศรีอารีย์ แต่ว่า เรื่องนั้นเป็นเรื่องอนาคต เรายังไม่รู้ว่าจริงอย่างไร ก็ขอให้เรามาศึกษาดูว่า เราสามารถที่จะสร้างผืนแผ่นดินนี้ให้เป็น “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” ได้อย่างไร

คำว่าแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่หมายถึงยุคสมัยนั้น ก็คือ เราต้องทำยุคนี้สมัยนี้ให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง คือสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราพระองค์นี้ ซึ่งเป็นรัชกาลที่ ๙ มีคำที่เคยพูดกันว่า แผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นั้นพระองค์นี้ เช่น ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คำว่าแผ่นดินในที่นี้ ท่านหมายเอายุคสมัยของพระเจ้าแผ่นดินรัชกาลนั้น ๆ โดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน คือรัชกาลที่ ๙ นี้ เป็นที่ทราบแก่ประชาชนทั่วไปแล้วว่า พระองค์ทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม พระองค์ได้ทรงแผ่เมตตาบารมีทั่วไปให้พสกนิกรชาวไทยทรงให้ความเมตตา สงสาร ช่วยเหลือเกื้อกูล พระองค์จึงทรงเป็นที่เชิดชูบูชาเคารพเทิดทูนของประชาชนทั่วไป

ทางรัฐบาลและคณะสงฆ์ จึงได้ถือเอาวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงมีพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ นี้ สร้างสรรค์ประเทศชาติ สร้างสรรค์ประชาชน ให้มีความร่มเย็นเป็นสุข ให้มีความเจริญก้าวหน้า ให้ยุคของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน เป็นยุคเป็นสมัยแห่ง “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” โดยกระทรวงหลักทั้ง ๔ เป็นผู้รับผิดชอบ ในการดำเนินงานสร้างสรรค์ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองในครั้งนี้ กระทรวงหลักทั้ง ๔ นั้นคือ

๑. กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบในการปกครองดูแลและพัฒนา สังคมให้มีความเจริญ มีความสงบสุข บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน และพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้า

๒. กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบในด้านการศึกษา ให้เยาวชน มีความรู้ ความฉลาด มีความสามารถในการที่จะสร้างสรรค์ตนเอง สร้างสรรค์

ครอบครัว สร้างสรรค์สังคมประเทศชาติให้เจริญ พร้อมกันนั้นก็ต้องอบรมให้เป็นคนมีคุณธรรม เพราะคนเราถ้ามีแต่ความรู้ความสามารถ แต่ขาดการประพฤติปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบนั้น ก็ไม่สามารถจะสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ตนเอง แก่สังคมได้

๓. *กระทรวงเกษตรและสหกรณ์* รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องการเกษตร และกิจการต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจ เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อให้ได้รับความสะดวกสบาย เกี่ยวกับปัจจัย ๔ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เหล่านี้เป็นต้น

๔. *กระทรวงสาธารณสุข* รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัยของประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยดี เมื่อมีโรคภัยไข้เจ็บเกิดขึ้น ก็ช่วยเหลือบำบัดให้เบาบางไป ให้หมดไป ให้มีสุขภาพกายดี สุขภาพจิตดี

สรุปความแล้ว สถาบันทั้ง ๓ คือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ต้องเจริญก้าวหน้ามั่นคงไปพร้อม ๆ กัน

สำหรับชาตินั้น ก็คือ การสร้างสรรค์ประเทศชาติ ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องงานนี้อยู่แล้ว

ศาสนาก็ต้องอาศัยทางฝ่ายคณะสงฆ์ ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายประชาชน ช่วยกันสนับสนุน ช่วยกันส่งเสริม ช่วยกันปรับปรุงแก้ไข ให้เจริญก้าวหน้ามั่นคง เป็นประโยชน์แก่ประชาชน อย่าเข้าใจว่าศาสนาเป็นเรื่องของพระโดยเฉพาะ เนื่องจากพระพุทธศาสนานั้น เป็นสมบัติของชาติ เป็นศาสนาประจำชาติของคนไทยมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย การปกครองในสมัยนั้น อาศัยหลักพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการปกครอง ในการพัฒนาประเทศชาติ ประชาชนอยู่ร่มเย็นเป็นสุข มีศีลธรรมอันดี ประชาชนทุกคนไม่ว่าพระสงฆ์หรือฆราวาส ที่นับถือพระพุทธศาสนา เป็นพุทธบริษัท มีหน้าที่ช่วยกันส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งพระศาสนา

ในขณะที่เดียวกันนี้ก็ต้องรู้จักนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ไปใช้ไปปฏิบัติ ไปดำเนินชีวิตให้เป็นประโยชน์แก่ตน เป็นประโยชน์แก่ครอบครัว เป็นประโยชน์แก่สังคม เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ เราอย่ามีศาสนาไว้เพียงสักการะบูชา ถ้าหากมีศาสนาไว้เพียงเพื่อสักการะบูชาเหมือนศาลเจ้า เช่นนั้น ศาสนาจะไม่มีประโยชน์ เพราะว่าศาสนาคือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ของเรานี้ ผู้ที่นับถือจะต้องรู้จักนำเอาไปใช้ นำไปประพฤติปฏิบัติ นำไปพัฒนา ตนเอง ปรับปรุงตนเอง แก้ไขตนเอง นำไปพัฒนาครอบครัว พัฒนาสังคม โดยอาศัยหลักธรรมะ ซึ่งจะนำเอาหลักธรรมอะไร ไปปฏิบัติอย่างไร ในการ พัฒนาตนเอง ในการพัฒนาครอบครัว ในการพัฒนาประเทศชาติ จะได้กล่าว ในโอกาสต่อไป

สำหรับสถาบันพระมหากษัตริย์นั้น ก็เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เป็นสถาบันที่มั่นคง เป็นสถาบันที่ประชาชนให้ความเคารพเชิดชูบูชา พระองค์ ก็ได้ทรงปฏิบัติหน้าที่เป็นพระมหากษัตริย์ ที่ตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรมโดย สมบูรณ์

สิ่งที่เราจะต้องแก้ไขกันในปัจจุบันนี้ก็คือ เกี่ยวกับสถาบันชาติ สถาบัน ศาสนา ที่เราจะต้องช่วยกันร่วมมือกันพัฒนา

เรื่องการพัฒนาสร้างสรรค์นั้น ต้องพัฒนาตัวบุคคลให้ตัวบุคคลนั้น ไปพัฒนาสังคม พัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า หลักในการ สร้างสรรค์ความเจริญ ให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง นั้น มี ๓ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ พัฒนาตนเอง สร้างสรรค์ตนเอง ให้เป็นคนมีความรู้ ความฉลาด มีความสามารถ และให้เป็นคนที่ไม่ปราศจากความโง่เขลา ปราศจาก โรคภัยไข้เจ็บ ปราศจากความยากจน ปราศจากการทะเลาะวิวาทบาดหมาง กับผู้อื่น ให้มีความเมตตากรุณา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น

ขั้นตอนที่ ๒ คือพัฒนาครอบครัว สร้างสรรค์ครอบครัว ให้คนใน ครอบครัวนั้น ทั้งผู้ที่เป็นพ่อเป็นแม่เป็นลูก เป็นพี่เป็นน้อง ให้เป็นผู้ที่มีความ

รู้ความฉลาด มีความสามารถ ปราศจากความโง่เขลา ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ปราศจากความยากจน ปราศจากการทะเลาะวิวาทบาดหมางกัน ให้อยู่ร่วมกันด้วยความรักความสามัคคี สามีภรรยาก็ต้องมีความรักความสามัคคีกัน พี่กับน้องก็ต้องมีความรักความสามัคคีกัน มีเมตตากรุณาต่อกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ลูกก็ต้องเป็นคนว่านอนสอนง่าย เป็นคนมีความกตัญญูกตเวทิต่อผู้เป็นพ่อเป็นแม่ มีความเคารพคารวะอ่อนน้อมถ่อมตน อยู่กันด้วยความรักความสามัคคี ช่วยกันสร้างสรรค์ครอบครัวให้มีความเจริญก้าวหน้า ให้มีความร่มเย็นเป็นสุข โดยอาศัยหลักธรรม ในทางพระพุทธศาสนา เป็นหลักในการดำเนินชีวิตเป็นหลักในการสร้างสรรค์ครอบครัว

ขั้นตอนที่ ๓ คือ ช่วยกันสร้างสรรค์ พัฒนาสังคม ก็หมายถึงครอบครัวหลาย ๆ ครอบครัว มารวมกันจนเป็นหมู่บ้าน เป็นตำบล เป็นอำเภอ เป็นจังหวัด จนกระทั่งเป็นประเทศชาติ ให้คนในสังกัดนั้นมีความรู้ ความฉลาด ทั้งในทางโลกและทางธรรม มีความสามารถในการประกอบกิจการงาน ประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้เป็นผู้ปราศจากความโง่ ความหลงผิด ความมัวเมา ในอบายมุข ในสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความเสื่อมเสีย เกิดความเดือดร้อน เป็นผู้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ โดยรู้จักรักษาสุขภาพอนามัย รู้จักรักษาโรคภัยไข้เจ็บที่เกิดขึ้น ให้ปราศจากความยากจน ด้วยการขยันหมั่นเพียรในการสร้างสรรค์ ในการประกอบอาชีพการงานให้ปราศจากการทะเลาะวิวาทบาดหมางกัน ไม่เบียดเบียนกัน ไม่ทำลายชีวิตของกัน ไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติของกันและกัน ให้อยู่ด้วยกันด้วยความรักความสามัคคี ด้วยความสงบสุข เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

เมื่อได้ทำอย่างนี้ สังคมนั้นจะเป็นสังคมที่มีความสงบความสุข จะเกิดเป็นสังคมที่เรียกว่า “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” ขึ้นมาได้ คนที่อยู่ในสังคมนี ในแผ่นดินนี้ ในยุคนี้ ในสมัยนี้ เป็นผู้มียุคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน มีเมตตาต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อยู่กันด้วยความสุขที่เรียกว่าเป็น “แผ่นดินธรรม”

แผ่นดินทองนั่นคือ เราสร้างสรรคความเจริญให้เกิดขึ้น สร้างฐานะ
 หลักฐานของเราให้มั่นคง ให้มีความเป็นอยู่ การครองชีพสะดวกสบาย มี
 เครื่องนุ่งห่มเพียงพอ มีอาหารเพียงพอไม่เดือดร้อน มีที่อยู่อาศัยเพียงพอสะดวก
 สบาย เวลาเจ็บป่วยก็มียารักษาโรค มีสถานพยาบาลอำนวยความสะดวก
 ในการรักษาโรคร้ายไข้เจ็บ อย่างนี้เรียกว่า “แผ่นดินทอง” คือ ประชาชนไม่
 เดือดร้อนด้วยปัจจัย ๔ มีความสะดวกสบายพอควร

มีปัญหาต่อไปก็คือว่า เราจะนำเอาธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้า
 ข้อไหน มาประพุดติปฏิบัติกัน มาดำเนินชีวิต จึงจะเกิดเป็น “แผ่นดินธรรม
 แผ่นดินทอง” ขึ้นมาได้

ความเจริญแล้ว คำสอนของพระพุทธเจ้านั้น พระองค์ได้ทรงสอนไว้
 ครบรูปครบแบบ ทั้งที่เป็นประโยชน์ในปัจจุบันชาตินี้ และประโยชน์ชาติหน้า
 เป็นประโยชน์อย่างยิ่งคือพระนิพพาน เพราะว่าคำสอนของพระพุทธเจ้า
 นั้นเป็นเรื่องขจัดทุกข์อย่างละเอียด คือความเกิด แก่ เจ็บ ตาย พระองค์ทรง
 มีความมุ่งหมายที่จะขจัดทุกข์เหล่านั้น

ปัญหาสำคัญที่เราจะต้องแก้คือ ต้องนำเอาหลักธรรมะไปแก้ที่ใจคน
 เพราะว่าการพัฒนาอะไรก็ตาม ปัญหาที่ขึ้นอยู่กับคน คนเป็นทรัพยากร
 สำคัญของประเทศชาติ หากว่าคนเรามีคุณภาพดี มีความรู้ ความฉลาด มี
 ความสามารถ และประพฤติปฏิบัติดีแล้ว จะสามารถสร้างสรรค์ครอบครัว
 สร้างสรรค์สังคมให้เจริญก้าวหน้าได้ คนที่มีความรู้ความฉลาด ความสามารถ
 และปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเพียงคนเดียว จะสามารถทำประโยชน์ได้มากกว่า
 คนโง่เขลาเบาปัญญาตั้งหมื่นคนพันคน

อาตมามีโอกาสเดินทางไปประเทศญี่ปุ่นเมื่อปี ๒๕๒๕ โดยการ
 นิมนต์ของมูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา หรือที่
 เรียกกันว่านิกาย “ศูนฺยเยโร” เป็นพุทธศาสนาเมฆายนิกายหนึ่งที่เรียกว่า
 นิกาย “เซโคคิวเซเคียว” เขานิมนต์ให้ไปดูว่า การกระทำกิจกรรมทางศาสนา
 ช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือประเทศชาติของเขานั้นทำกันอย่างไร ซึ่งปรากฏ

ว่า เขาทำได้ผล และโดยเฉพาะคนญี่ปุ่นนับถือศาสนาหลายนิกาย หลายลัทธิ แต่เขาได้อาศัยหลักของศาสนามาพัฒนาประเทศชาติ

ประเทศญี่ปุ่นมีทรัพยากรธรรมชาติน้อย เพราะเป็นหมู่เกาะ ไม่ค่อยมีทรัพยากรธรรมชาติ ผืนแผ่นดินก็เล็กกว่าเมืองไทย แต่ว่าทรัพยากรบุคคลเขาดี เขาให้การศึกษาอบรมให้มีความรู้ ความฉลาด มีสุขภาพอนามัยดี และเป็นผู้มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย มีความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง อดทน ในการทำงาน ในการสร้างสรรค์ตนเอง สร้างสรรค์ครอบครัว สร้างสรรค์ประเทศชาติ เขาจึงสามารถสร้างสรรค์ประเทศของเขาให้เจริญก้าวหน้า เป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลกปัจจุบัน เพราะอะไร เพราะทรัพยากรบุคคลเขาดี การพัฒนาสร้างสรรค์ประเทศชาติบ้านเมืองของเรา ก็จำเป็นจะต้องหันมาพัฒนาตัวบุคคล

ตัวบุคคลนั้นมีส่วนสำคัญอยู่ ๒ ประการคือ กายกับใจ กายนั้นต้องการปัจจัย ๔ คือ อาหาร เครื่องนุ่มห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ซึ่งเป็นปัจจัย ๔ มาหล่อเลี้ยง มาขจัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ร่างกาย ให้เกิดความสะอาดสบายทางกาย ส่วนจิตใจนั้นเล่า เราไม่ค่อยได้สนใจ

การพัฒนาจิตใจมีส่วนสำคัญกว่าร่างกาย เพราะว่าใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว เราจึงต้องอบรมจิตใจ พัฒนาจิตใจ ด้วยการศึกษาล่าเรียนให้มีความรู้ ความฉลาด มีความสามารถ ทั้งคติโลกและคติธรรม

คติโลกนั้นเป็นวิชาสำหรับประกอบอาชีพการงาน คติธรรมนั้น สำหรับให้เกิดสติปัญญา ให้รู้จักการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง ไม่หลงผิด ไม่ทำชั่ว จึงต้องมีคุณธรรมในใจ และสามารถทำใจของตนให้มีความสุขความสงบ มีความร่มเย็น ถ้าคนเรารู้จักแต่ประกอบอาชีพการงานอย่างเดียว แต่จิตใจไม่มีคุณธรรม มีแต่ความโลภ อยากได้แม้ในทางทุจริตก็กระทำ คนอื่นจะได้รับความทุกข์ ความเดือดร้อนอย่างไรไม่สนใจ ขอให้ตนเองได้รับผลประโยชน์ มีทรัพย์สินเงินทองมาก ๆ ก็พอ ตนเองได้รับความสะอาดสบายก็พอ หากว่าเป็นอย่างนี้ จะเกิดการเบียดเบียนกัน คนฉลาดจะเบียดเบียนคนโง่ คนที่มีฐานะ

ดีกว่า ร่ำรวยกว่า มีโอกาสมากกว่า จะเบียดเบียนเอารัดเอาเปรียบคนที่ยากจนกว่า โดยไม่เห็นความทุกข์ยากของคนอื่น สังคมก็จะเดือดร้อน เมื่อเป็นอย่างนี้ ก็ไม่สามารถจะเป็น “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” ขึ้นมาได้ ดังนั้น จึงต้องมีคุณธรรมในใจ

ผู้ที่ฉลาด มีสติปัญญา มีความรู้ ความสามารถ ก็จะต้องช่วยเหลือเกื้อกูลคนที่มีความรู้ น้อยยังโง่เขลาอยู่ ให้เขามีโอกาสศึกษาเล่าเรียน มีความรู้ ความฉลาด มีความสามารถ คนที่มีฐานะดีกว่า มีความเป็นอยู่สะดวกสบายกว่า ก็ควรจะช่วยเหลือเกื้อกูลคนที่ยากไร้แสนเข็ญ ให้เขาได้มีโอกาสตั้งตัว ให้มีโอกาสได้เป็นอยู่สะดวกสบายบ้าง นี้เรียกว่าช่วยเหลือเกื้อกูลกันโดยอาศัยหลักมีคุณธรรมในใจ

เมื่อเราเห็นความสำคัญของจิตใจว่า จิตใจมีความสำคัญในการพัฒนา สร้างสรรค์ พระพุทธเจ้าจึงได้ทรงแสดงหลักธรรมไว้ ธรรมะนั้นเป็นนามธรรม นามธรรมจะต้องสร้างขึ้นที่ใจ เพราะใจเป็นนามธรรม คุณธรรมจึงต้องสร้าง ต้องอบรมให้เกิดขึ้นที่ใจ เช่นหลักพุทธโอวาทที่พระองค์ทรงสอนไว้ สรุปคำสอนทั้งหมดไว้ ๓ ประการ

๑. สัพพปาปัสสะ อกรณัง การไม่กระทำความชั่วทุกชนิด
๒. กุลลัตถุสอุปสัมปทา การทำความดีให้สมบูรณ์
๓. สจิตตปริโยทปนัง การทำจิตให้บริสุทธิ์ สะอาดจากกิเลสเรื่อง เศร้าหมอง มีความโลภ โกรธ หลง เป็นต้น

หลักธรรมทั้งสามประการนี้ ถือว่าเป็นประธานของคำสอนทั้งหลาย เป็นหลักใหญ่ ๆ ที่ท่านทั้งหลายจะต้องนำเอาไปคิด ไปพิจารณาและประพฤติ ปฏิบัติ

พระพุทธองค์ทรงสอนให้เราเว้นจากการกระทำความชั่ว ทางกาย ทางวาจา ทางใจ ความชั่วทางกายนั้นเรียกว่า กายทุจริต คือการทำลายชีวิต ของกันและกัน การลักทรัพย์ คดโกงทรัพย์ของผู้อื่น การประพฤตินิดในกาม ล่วงละเมิดในบุตรภรรยา สามีของผู้อื่น นี้ถือว่าเป็นความชั่วทางกาย หนึ่งด

เว้นการทำลายชีวิตของกันและกัน จงดเว้นการลักทรัพย์ ปล้นสะดม หรือทำลายทรัพย์ของกันและกัน จงดเว้นประพฤติดินในกาม คือการล่วงละเมิดในบุตรภรรยาของผู้อื่น

การประพฤติชั่วทางวาจา เรียกว่า วชิทุจริต การพูดเท็จ หลอกลวง พูดส่อเสียด พูดเพื่อเจ้า ใ้หนึ่งดเว้น ให้พูดความจริง ให้พูดแต่คำสมานสามัคคีกัน พูดแต่คำที่ไพเราะ พูดแต่คำที่มีสาระประโยชน์

ความชั่วทางใจ ได้แก่การเพ่งเล็ง โลกอยากได้ของคนอื่น พยาบาทอาฆาตมุ่งร้ายคนอื่น มีจิตาภิชฌามีความเห็นผิด ใ้หนึ่งดเว้นสิ่งเหล่านี้ แล้วให้ประพฤติปฏิบัติตรงกันข้ามคือ ไม่เพ่งเล็ง อยากได้ของผู้อื่น ยินดีเฉพาะสมบัติของตน ไม่พยาบาทอาฆาตใคร มีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น ใ้หนึ่งดเว้นต่อผู้อื่น มีความเห็นถูกต้องไม่เห็นผิด เช่นเห็นว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น

เมื่อเว้นจากการทำทุจริต ทำชั่วทางกาย วาจา ใจ แล้ว พระองค์ก็ทรงสอนให้เราทำความดี การทำความดีนั้นมี ๓ ระดับด้วยกันคือ ทำความดีขั้นสามัญ เป็นความดีที่ได้รับประโยชน์ในปัจจุบัน ความดีขั้นกลางคือ การสร้างบุญสร้างกุศล ทำความดีเพื่อเกิดในภพหน้าชาติหน้า จะได้มีความสุขความเจริญกว่าในปัจจุบัน ความดีสูงนั้นคือ การประพฤติปฏิบัติให้ได้มรรคผล นิพพาน ถึงความพ้นทุกข์

จะขอนำเอาหลักธรรมที่เป็นความดีในปัจจุบันมากล่าวให้ท่านทั้งหลายได้ฟังเล็กน้อย ถ้าท่านต้องการจะสร้างสรรคความเจริญให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง ให้เกิดขึ้นแก่ครอบครัว แก่สังคมแล้ว ต้องปฏิบัติตามปฏิญญธรรมมีกต-ประโยชน์ ๔ ประการ คือ

๑. อฏฐานสัมปทา มีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบกิจการที่ทำงาน โดยนึกถึงคาถาข้อที่ว่า “ขี้เกียจเป็นแมลงวัน ขยันเป็นแมลงผึ้ง”

แมลงวันนั้นเป็นสัตว์ขี้เกียจ อย่างเอาอย่างแมลงวัน แมลงวันเป็นสัตว์ที่มีลักษณะไม่ดี ๓ ประการ

- แมลงวันเกี้ยวจิ้งจก ไม่รู้จักทำมาหากิน ไม่รู้จักสร้างเนื้อสร้างตัว
- แมลงวันชอบของเน่า ๆ เหม็น ๆ
- แมลงวันชอบลักขโมยของเขากิน

อย่าเอาอย่างแมลงวัน คืออย่าเป็นคนเกี้ยวจิ้งจกในการศึกษาเล่าเรียน ในการประกอบกิจการหน้าที่การงาน ในการสร้างสรรค์ความดี

อย่าเป็นคนชอบความชั่ว เพราะความชั่วเป็นของเน่าเหม็น

อย่าเป็นคนลักขโมย คดโกงเขากิน ให้ประกอบอาชีพที่สุจริต เป็นสัมมาอาชีพ

ให้เอาอย่างแมลงผึ้ง แมลงผึ้งนั้นเป็นสัตว์ขยัน เข้มแข็ง อดทนในการเก็บเอาเกสรดอกไม้ น้ำต้อยดอกไม้มาทำรวงรัง แมลงผึ้งชอบของหอม ๆ หวาน ๆ เช่น เกสรดอกไม้ น้ำต้อยดอกไม้

แมลงผึ้งมีความรักความสามัคคีกันดีมาก อยู่รวมกันเป็นพัน เป็นหมื่น เป็นแสนก็อยู่รวมกันได้ ให้คนเราเอาอย่างแมลงผึ้ง คือหัดเป็นคนขยัน เข้มแข็งอดทน ในการศึกษาเล่าเรียน ในการประกอบอาชีพการงาน ในการสร้างความดี ให้เป็นคนชอบความดี ชอบธรรมะ ชอบบุญกุศล ไม่ชอบความชั่ว ให้เป็นคนที่มีความรักความสามัคคีกัน ไม่แตกแยกกัน ไม่วิวาทบาดหมางกัน นี่เป็นหลัก เป็นคาถาสรางตัว

๒. อารักขสัมปทา ให้รู้จักรักษาทรัพย์ การรู้จักรักษาทรัพย์นั้น คือให้พยายามป้องกัน อย่าให้เกิดอันตราย ด้วยโจรภัย อัคคีภัย ภัยต่าง ๆ หรืออย่าประกอบอบายมุข การประกอบในอบายมุข เช่น เป็นนักเลงสุรา นักเลงการพนัน นักเลงหัวไม้ นักเลงเจ้าชู้ จะทำให้เสียทรัพย์ทำให้ทรัพย์ของตนย่อยยับไป ต้องละเว้น

มีคาถาป้องกันความจนอยู่ว่า “ระวังอย่าให้หน้าท่วม ระวังอย่าให้ไฟไหม้ ระวังอย่าให้ผีหลอก”

ระวังอย่าให้น้ำท่วม นั่น คือ อย่าให้น้ำเหล่าน้ำสุราท่วมปากท่วมคอ
บ่อย ๆ จะทำให้เราเสียเงินเสียงาน เกิดการทะเลาะวิวาท

ระวังอย่าให้ไฟไหม้ คือ ไฟกัญชา ไฟเฮโรอีน อย่าสูบกัญชา อย่า
สูบบุหรี่อื่น จะทำให้เสียเงิน เสียงาน เสียสุขภาพร่างกาย เสียอนาคต

ระวังอย่าให้ผีหลอก คือ ผีการพนัน อย่าให้ผีการพนันหลอก อย่า
หลงใหลมัวเมาในเรื่องการพนัน ให้สร้างฐานะด้วยความขยันหมั่นเพียร

๓. *กัลยาณมิตตา* ให้คบเพื่อนดี อย่าคบคนชั่ว เพราะ “*คบคนพาล
พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล คบบคนชั่วพาตัวไปอัปมงคล*”
ถ้าคบกับคนเกียจคร้าน เราก็พลอยเกียจคร้านไปด้วย ถ้าคบกับนักเลงสุรา
เราก็เป็นนักเลงสุราไปด้วย ถ้าคบกับนักเลงหัวไม้เราก็เป็นคนหัวไม้ไปด้วย
ถ้าคบกับนักเลงการพนัน เราก็พลอยเป็นนักเลงการพนันไปด้วย

เพราะฉะนั้น อย่าไปคบกับคนชั่ว ให้คบกับคนดี คนดีจะได้ชักนำไป
ในทางที่ดี

๔. *สมชีวิตา* ให้เลี้ยงชีพเหมาะสมแก่ฐานะภาวะของตน ตนมีรายได้
น้อยก็ให้รู้จักใช้จ่ายให้เหมาะสมกับฐานะ อย่าใช้จ่ายเกินฐานะ ใช้จ่ายแต่
พอเหมาะพอควร ให้รู้จักประหยัด อย่าเป็นคนสุรุษสุร่ายฟุ่มเฟือย สิ่งใดไม่
ควรจ่ายก็อย่าไปจ่าย

นี่เป็นหลักของการดำเนินชีวิต ถ้าหากผู้ใดปฏิบัติตามคุณธรรมเหล่านี้
ก็สามารถจะสร้างสรรค์ฐานะของตนให้เจริญให้ก้าวหน้า แต่ว่าจะต้องขยัน
ด้วยความฉลาดด้วยสติปัญญา ต้องทำให้ถูกต้อง

คุณธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม ต้องมีสังคหวัตถุ ๔ ประการ
คือ

๑. *ทานะ* เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๒. *ปิยวาจา* พูดจาดีต่อกัน พูดให้เกิดความรัก ความสามัคคี ไม่พูด
คำหยาบ ไม่พูดส่อเสียดให้เกิดการแตกแยกกัน

๓. *อัตถจริยา* ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม แก่ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว เมื่อมีโอกาสควรช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือประเทศชาติ ช่วยเหลือพระศาสนา ตามกำลังความสามารถ

๔. *สมานัตตา* วางตนเหมาะสม ไม่เป็นคนถือตัว ไม่เย่อหยิ่งจองหอง วางตนเหมาะสมแก่ฐานะภาวะของตน เข้ากับสังคมได้ เข้ากับคนอื่นได้

นี่เป็นคุณธรรมที่จะทำให้เราอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสงบ ด้วยความสุข ด้วยความเจริญ

คุณธรรมหมวดต่อไป คือ พรหมวิหารธรรม ๔ ประการ สำหรับพรหมวิหาร ๔ ประการนี้ เราต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นที่ใจของเรา มี

๑. *เมตตา* ความรักความปรารถนาดีต่อกัน

๒. *กรุณา* สงสารช่วยเหลือเกื้อกูลคนที่มีความทุกข์ยากลำบากให้พ้นจากความทุกข์

๓. *มุทิตา* พลอยยินดีเมื่อคนอื่นได้ดี ไม่อิจฉาริษยาใคร

๔. *อุเบกขา* รู้จักวางเฉย วางตนเป็นกลางในเหตุการณ์ที่ควรวางเฉย

คุณธรรมประการสุดท้ายที่จะแสดงให้ท่านทั้งหลายได้ฟังในวันนี้ คือ สามัคคีธรรม

สามัคคีธรรมนั้น คือ มีความเห็นร่วมกัน มีการกระทำร่วมกัน ไม่มีความเห็นแตกแยกกัน ไม่มีการกระทำแตกแยกกัน มีความสามัคคีทั้งทางกายและทางใจ เมื่อมีความสามัคคีกันแล้ว จะทำให้งานทั้งหลายได้รับความสำเร็จและอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข มีความสามัคคีกันตั้งแต่ในครอบครัว ในหมู่บ้าน ในสังคม ตลอดจนกระทั่งประเทศชาติ

เมื่อมีความสามัคคีกันแล้ว จะทำให้เราอยู่ร่วมกันด้วยความสุข ด้วยความเจริญ และต้องระวังสิ่งที่เป็นอันตราย หรือมาทำลายความรัก ความสามัคคีของเรา คือ ความมีทิฐิมานะ ทิฐิมานะถือว่าเป็นตัวอุปาทกทำลายความรักความสามัคคีของคนเรา คนที่มีทิฐิมานะ ถือเอาแต่ความเห็นของตน

เป็นใหญ่ ถือตัวว่าเป็นนั่นเป็นนี่ ไม่ยอมลงใคร การมีทิฐิมีมานะอย่างนี้ ทำให้เกิดแตกแยกกัน ทำลายความรักสามัคคี

เพราะฉะนั้นจะต้องเป็นผู้มีจิตใจกว้างขวาง มีความคิดที่รอบคอบ และยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น จะทำอะไรปรึกษาหารือกัน เมื่อเห็นว่าเป็นความสุขความเจริญ มีเหตุผลเพียงพอ เราก็ร่วมมือกันร่วมใจกัน กระทำกิจการนั้น เพื่อความเจริญของครอบครัว ของหมู่บ้าน เพื่อความเจริญของประเทศชาติ เพื่อความเจริญของพระศาสนา โดยให้ทุกคนมีอุดมคติในใจ “ไม่เห็นแก่ตัว ไม่กลัวลำบาก” ถ้าหากใครเห็นแก่ตัว กลัวลำบาก จะสร้างสรรค์ความเจริญแก่ตัวไม่ได้ จะสร้างสรรค์ความเจริญแก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ไม่ได้

ฉะนั้น เราต้องเป็นคนไม่เห็นแก่ตัว ไม่กลัวลำบาก เห็นประโยชน์สุขส่วนรวม เห็นความเจริญของสังคม ของประเทศชาติเป็นสำคัญ โดยยึดถือเอาพระพุทธองค์เป็นตัวอย่าง ว่าเมื่อพระองค์ตรัสรู้แล้ว พระองค์ไม่เสวยความสุขแต่พระองค์แต่ผู้เดียว พระองค์ได้สละความสุขที่พระองค์มีอยู่นั้นเพื่อแผ่ไปด้วยการเสด็จไปเทศนาสั่งสอนประชาชนให้รู้จักดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง เพื่อให้พ้นจากความทุกข์ ให้ได้รับความสุขโดยสมบูรณ์

พระพุทธองค์ทรงเป็นตัวอย่างที่บรรดาพุทธบริษัททั้งหลายจะได้ดำเนินตาม และประพฤติปฏิบัติตามประการสำคัญคือว่า ท่านทั้งหลายจะต้องช่วยตนเอง แก้ไขตนเองให้ดี ให้มีความรู้ มีความฉลาด มีความสามารถ เป็นผู้มีความดี จึงจะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ตนเอง ให้แก่ครอบครัว และสังคม

จงเตือนตน	ของตน	ให้พ้นผิด
ตนเตือนจิต	ตนได้	ใครจะเหมือน
ตนเตือนตน	เตือนไม่ได้	ใครจะเตือน
ตนแซ่เขื่อน	ใครจะช่วย	ให้ป่วยการ

จึงขอให้ทุกท่านช่วยเหลือสร้างสรรค์ประเทศไทย ด้วยการสร้างสรรค์ตนเองให้ดี สร้างสรรค์ครอบครัวให้ดี สร้างสรรค์สังคมให้ดี แล้วยุคนี้ สมัยนี้ ในรัชกาลนี้ จะเกิดเป็นยุค “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง”

ประชาชนทุกคน มีศีลธรรม มีคุณธรรม อยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคี ด้วยความสุข ด้วยความสงบ และประชาชนได้สร้างสรรค์ประเทศไทย บ้านเมืองของตนให้เจริญก้าวหน้า สะดวกสบายด้วยวัตถุประสงค์ต่างๆ ไม่เดือดร้อนด้วยปัจจัยต่างๆ ก็จะเป็น “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” ได้

ขอให้ท่านทั้งหลายที่ต้องการความสุขความเจริญแก่ตน แก่สังคม จงได้นำเอาหลักธรรมที่ได้แสดงนี้ไปคิดไปพิจารณา และประพฤติปฏิบัติให้เกิดขึ้น เพื่อความสุขความเจริญแก่ตน แก่ครอบครัว และแก่สังคมสืบต่อไป

อาตมาได้แสดงธรรมะให้ท่านทั้งหลายได้ฟังมา ก็พอสมควรแก่เวลา ในที่สุดนี้ ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และอำนาจแห่งกุศลที่ท่านทั้งหลายได้ประพฤติปฏิบัติมา จงเป็นพลະปัจจย ให้ท่านทั้งหลายเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธนสารสมบัติ ดังอตมะแสดงมา

ขอยุติธรรมมิกถาแต่เพียงเท่านี้ เอิวังก็มีด้วยประการฉะนี้

คำปราศรัยเปิดการประชุม

ของ

ฯพณฯ ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์
ประธานองคมนตรี

ในพิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำหมู่บ้าน
และผู้นำชุมชนแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง
ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
วันเสาร์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๒๘ เวลา ๐๙.๐๐ น.

ท่านรัฐมนตรี ท่านรองประธานสภาสังคมสงเคราะห์ แห่งประเทศไทย

กระผมขอขอบพระคุณที่ให้เกิดริตเชิญมาร่วมกิจกรรมอันดีงามในวันนี้ กระผมจะขอประทานอนุญาตทุกท่านว่า การที่จะพูดกล่าวสัมโมทนียกถา ในการเปิดประชุมวันนี้ นั้น กระผมจะขออนุญาตพูดด้วยจิตใจของชาวบ้าน ธรรมดา ไม่ใช่พูดเป็นทางการ เพื่อความเรียบร้อยของงานและเพื่อความไพเราะ ของภาษา เพราะเหตุว่าเรื่องอันเป็นทางการนั้น กระผมได้สดับตรับฟังและ ได้เห็นในวันนี้ว่าได้เป็นไปโดยเรียบร้อยราบรื่นทุกประการ ขออนุโมทนา แสดงความยินดีด้วยแต่ที่กระผมจะกราบเรียนต่อไปนั้นคือจะกราบเรียนด้วย จิตใจของชาวบ้านคนหนึ่งที่เป็นประชาชนไทยแท้ ๆ เป็นคนธรรมดาสามัญ เหมือนกับทุกท่านทุกประการ

เรื่องของแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง กระผมเองที่แรกได้ฟังคำนี้ ก็รู้สึก สะดุ้งขึ้นมาว่า เอ๊ะใครช่างคิดคำนี้ออกมาได้ แต่ก็ยังงง ๆ อยู่เหมือนกันว่า ท่านผู้คิดหรือท่านผู้มีอุดมการณ์นี้ท่านคิดอย่างไรและมีอุดมการณ์อย่างไร ที่จะทำ กระผมก็คอยสดับตรับฟังมาในฐานะเป็นคนธรรมดาคนหนึ่งที่น่าสนใจ

ในความดีของบ้านเมืองไทยเรา ที่แรกกระผมได้ทราบข่าวว่า ท่านนายอำเภอปชชา ได้พัฒนาหมู่บ้านเล็ก ๆ ของท่านที่จังหวัดเลย อันเป็นจังหวัดไกลแสนไกล ในความรู้สึกของเราชาวกรุงเทพฯ ให้เป็นแผ่นดินที่คนอยู่ในศีลธรรม สัญญากันว่า จะอยู่ในศีลในธรรมและก็ร่วมกันในการสร้างสรรค์โอกาสสมบัติหรือการทำมาหากินผมก็นึกว่านี่ชอบกล ซึ่งความจริงก็เป็นวัตถุประสงค์ของรัฐบาลทุกรัฐบาลว่าอยากจะให้เป็นเช่นนั้น แต่เมื่อเป็นความประสงค์ของรัฐบาลแล้วก็ต้องมีคนทำ และคนที่ทำนั้นก็ต้องเป็นคนที่เอาเป็นเอาตาย เอาจริงเอาจังด้วย ไม่ใช่ว่าสักแต่จะทำ

ต่อมา กระผมได้ทราบข่าวว่า นายอำเภอปชชาได้รับเลือกเป็นคนไทยตัวอย่างในฐานะที่เป็นตัวอย่างอันดีแก่ประชาชนในจังหวัดเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอำเภอของท่าน กระผมก็ได้พบท่านนายอำเภอปชชาในงานของมูลนิธิธารน้ำใจ ก็ดีใจที่ได้พบท่านแต่ก็ไม่ได้คุยกันหนักหนาอะไรนัก ต่อมาถ้ากระผมจำไม่ผิด กระผมได้ทราบจากคุณสมพร เทพสิทธา เรื่องของแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง คำนี้ อาจจะเป็นคำของคุณสมพร หรือใครสักคนเป็นแน่ ที่คิดคำนี้ขึ้นคือ ผลงานของนายอำเภอปชชา และต่อมาเป็นเรื่องที่อัศจรรย์ใจหน่อย เหมือนกับว่ารัฐบาล โดย รัฐมนตรีกระมล ทองธรรมชาติ ท่านสนใจคำนี้ขึ้นมา และยอมเรียกว่าแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง และท่านก็ได้กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เสนอรัฐบาล ในฐานะเป็นกรรมการเอกลักษณ์ของชาติก็เลยเป็นเรื่องที่รัฐบาลท่านรับรู้รับทราบ ซึ่งก็เป็นหน้าที่ของท่านอยู่แล้ว โดยกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นกระทรวงที่ยิ่งใหญ่ก็ทำอยู่แล้ว แต่ว่านี้เป็นอุดมการณ์ของประชาชนทั่วประเทศ ไม่ใช่เฉพาะแต่ในภาคหนึ่งภาคใดหรือเฉพาะจังหวัดที่ท่านมาเป็นผู้แทนก็จะเป็นทุกท้องที่ในทุกจังหวัด

ถ้าคนช่างคิดก็จะถามว่า คงเรียกกันไปเพราะ ๆ มั้ง จะเป็นไปได้อย่างไร เพราะบ้านเมืองและชุมชนเต็มไปด้วยอบายมุข เหล้ายาปลาบั้ง ผู้หญิงยิงเรือ ของลามกสกปรก ของเล่นประหลาด ๆ แปลก ๆ พิสดาร วิดถาวรต่าง ๆ แล้วก็ยังจะเป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองไปได้อย่างไร คนคิดสงสัยคงมี เขา

เรียกว่านักสงฆ์ มันก็ควรจะสงฆ์ เพราะเหตุว่า แผ่นดินมันกำลังร่วนวาย
ไปทั่วโลก และบ้านเมืองเราก็ได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตกเป็นส่วนใหญ่
ทั้งหลายหนังสือลามกทั้งระบำโป๊ ระบำไม่โป๊ ทำให้เด็ก ๆ ของเราสนุก
สนานไปตาม ๆ กัน

ที่นี้กระผมเห็นว่า ท่านที่คิดคำว่า “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” ขึ้นมา
ท่านน่าเคารพ กล้าคิด กล้าทำ และกระบวนการของท่านเร็วเสียด้วย กระผม
เองเคยคิดว่าจะช้ากว่านี้ แต่กลับเร็ว เร็วจนผิดสังเกต นั้นแปลว่าคนไทยเรามี
พื้นฐานคุณงามความดี ที่เราเป็นพุทธ เป็นคริสต์ เป็นอิสลาม เป็นมุสลิม พื้นฐาน
ธรรมะอยู่ในจิตใจ เป็นพื้นฐานของชาวตะวันออก ซึ่งเป็นภาคพื้นของปรัชญา
และความคิด เพราะฉะนั้นเมื่อพื้นฐานดีและมีผู้ชักนำในทางดีก็เลยเข้าใจ
ทันทีร่วมมือทันที

อันนี้กระผมว่า เป็นนิมิตหมายที่ดีเหลือเกิน ให้เราคิดดูนะครับ สมมติว่า
เราไม่คิดถึงใครเลยในโลกนี้ คิดถึงตัวเราคนเดียว ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์
ที่จะคิดอะไร คิดถึงตัวก่อน เว้นเสียจากเป็นพระผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ลุมนรรคผล
นิพพาน ท่านก็นึกถึงโลกมากกว่าคิดถึงตัว แต่ว่าคนเราคิดถึงตัวก่อน เรา
ลองคิดดูซิว่า เราอยู่ที่ไหน พื้นภูมิภาคใดของแผ่นดินไทยแล้วที่นั่นเป็นที่ดี
คนที่แวดล้อมเราอยู่ดี อยู่ในศีลในธรรมมีสัจจะ มีวิริยะ มีอุตสาหะ มีแต่ใฝ่ดี
ไม่ใฝ่ร้าย มีนิสัยดีไม่ตื่นสยบร้าย สังคมอย่างนี้หาได้ไม่ยาก หาได้แล้วอยู่ที่
เราแล้ว แล้วท่านจะดีใจแค่ไหนว่าได้อยู่ในสังคมที่ถูกต้อง ที่มีความดี ความ
เอื้อเฟื้อ ความเผื่อแผ่ความร่วมมือกันความไม่สงสัยกัน มุ่งดีต่อกัน ก็เกิดความ
ร่วมมือกันในการประกอบสัมมาอาชีพ ถ้ามีวิริยะอุตสาหะความขยันหมั่นเพียร
ความซื่อสัตย์ต่อกันและกัน และความอดกลั้น มัธยัสถ์ อันเป็นธรรมะในพุทธ-
ศาสนา ความตั้งตัวได้จะไปไหนเสีย เมื่อเราอยู่ในหมู่คนดี และเราตั้งตัวได้ดี
เราไม่มีความสุขหรือครับ ผมว่าท่านปฏิเสธไม่ได้ เรามีความสุข และเราอยาก
ให้ลูกให้หลานเรามีความสุขทั้งนั้น

นี่แหละกระผมหลับตามองเห็นภาพแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองของท่านเป็นอย่างนี้ จะถูกผิดประการใดเอาไว้ศึกษา ฟังกันต่อไป แต่กระผมเห็นว่า นิमितหมายของประเทศไทยเรากำลังจะดี เพราะเท่าที่มีเสียงปนเสียงว่าเรื่องเศรษฐกิจ เรื่องลดค่าเงินบาท ลดอะไรต่าง ๆ แต่เมืองไทยนี้ ไม่อับจนแน่นอน ไม่ใช่กระผมมาพูดยอรัฐบาลต่อหน้าท่านรัฐมนตรี ผมว่าในขณะนี้ความรู้สึกรู้สึกของกระผมในฐานะเป็นชาวบ้าน เรามีรัฐบาลที่ดี ชื่อสัตย์ต่อประชาชน และใฝ่ดีด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านผู้นำรัฐบาลนี้ กระผมไม่ได้มายอเอาผลประโยชน์ เพราะกระผมไม่ได้รับผลประโยชน์อะไรจากใคร หรือจากท่าน คือท่านเป็นคนดีจริง ๆ อยู่ในศีลในธรรม และก็นำหมู่คณะของท่านไปในทางที่อยู่ใต้อธรรม คือจะทำให้แผ่นดินไทยเป็นแผ่นดินธรรม เรามีคณะสงฆ์ที่ดี มีครูบาอาจารย์ที่ดีสั่งสอนทั้งธรรมะชาวบ้าน สั่งสอนทั้งธรรมะชั้นปรมาบัติ มีพระอาจารย์มากมายที่เราจะไปเที่ยวใฝ่หาความรู้ได้ องค์การศาสนาอื่น ๆ ในประเทศไทย ก็ล้วนได้รับการค้ำชูจากรัฐบาล และอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ทั้งนั้น

โอกาสของเรามีมากมายที่จะไม่สิ้นชาติ เหมือนอย่างประเทศข้างเคียงที่เขา กำลังพร่ำปริเวนนาการว่า เขานี้สิ้นชาติเสียแล้ว ท่านอย่ามองไกล มองใกล้ ๆ ก็มพุชาสิ้นชาติเสียแล้วหรือ หรือกำลังดินสุดเหวี่ยงอยู่ในเวลานี้เพื่อไม่ให้สิ้นชาติ

ประเทศไทยจะไม่ประสบเหตุการณ์เช่นนั้น เพราะคนของเราดีเป็นปึกแผ่นมีพื้นฐานดีมีรัฐบาลดี แล้วเราก็มีจุดรวมแห่งจิตใจของประชาชน คือพระมหากษัตริย์

เมืองไทยนี้ ท่านลองคิดดูถ้าไม่มีจุดรวมใจที่องค์พระมหากษัตริย์ เราจะไปรวมใจกันที่ไหน แขนงหน้ามองฟ้านภากาศซิว่า อะไรเป็นจุดที่เราจะหมายรวมใจกันได้ เวลานี้ไม่มี มีอย่างเดียวคือ พระมหากษัตริย์ เพราะฉะนั้นจึงเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งที่ท่านทั้งหลายหรือท่านผู้ดำเนินการเรื่องนี้ อัญเชิญพระปฐมบรมราชโองการมาเป็นหลักของการอบรมเชิงปฏิบัติกร

พระปฐมบรมราชโองการนั้นบางท่านอาจจะสงสัยว่าอะไรคืออย่างนี้ กระผมขอโทษถ้าท่านรู้แล้ว ไม่ใช่ว่าสอน คือเป็นประเพณีของไทยแต่ดั้งเดิมมาว่าพระมหากษัตริย์จะทรงขึ้นครองราชย์สมบัติจะต้องสรงน้ำมูรธาภิเศกคือ น้ำมาจาก ๗ ทิศ และเสกเป่าโดยพระมหาสมณเจ้า แล้วก็เอามาปนน้ำสงฆ์พุดง่าย ๆ คือ อาบน้ำท่ามกลางพระราชพิธีนี้ผู้ชายหนุ่มสาวในมณฑลที่เดียวและ ณ ที่นั้นเมื่อเสร็จพิธีแล้ว ก็ได้มีพระปฐมบรมราชโองการทุกรัชกาลมา

สำหรับรัชกาลที่ ๙ ได้มีจารึกไว้เป็นหลักฐานแน่นอนว่าท่านได้ทรงล้นพระโอษฐ์ล้นวาจาออกมาว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” อันนี้เป็นคำที่ไพเราะมากและก็เป็นปฏิญญาคือ คำสัญญาล้นวาจาออกมาเป็นสัญญาต่อประชาชนว่าพระองค์จะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยาม นี่แหละครับ ที่คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ และสภาสังคมสงเคราะห์ฯ เรียกว่า พระปฐมบรมราชโองการที่อัญเชิญมา อันนี้ถ้าไล่บาลีดูแล้วจะตรงกับที่ท่านทั้งหลายกำลังทำอยู่คือ ทำบ้านของท่านหมู่บ้านของท่าน อำเภอของท่าน จังหวัดของท่าน ให้เป็นแผ่นดินธรรม และเมื่อเป็นแผ่นดินธรรมแล้ว แผ่นดินทองจะตามมา

กระผมได้เรียนกับท่านรัฐมนตรีว่า ถ้าคนเขาจะทำแผ่นดินทองให้เกิดขึ้นล่ะ แผ่นดินธรรมจะตามมาไหม อันนี้ท่านลองคิดซิครับ เป็นปัญหาเฉพาะหน้า ถ้าเราทำแผ่นดินทองให้เกิดขึ้นแผ่นดินธรรมจะตามมาไหม สมมติว่าท่านซูดในหมู่บ้านเจอบ่อทองมหาศาล เป็นแผ่นดินทองโดยตรง แล้วแผ่นดินธรรมจะตามมาหรือเปล่า กระผมเรียนกับท่านรัฐมนตรีว่า กระผมกลัวว่าเขาจะแย่งทองกันเสียก่อน จะแย่งกันสุดสุดไปเลย ตัวใครตัวมัน มึงฆ่ากู กูฆ่ามึง และอันนี้เป็นแผ่นดินธรรมใหม่คงไม่เป็น

นี่แหละครับ เป็นความคิดของกระผมซึ่งเป็นชาวบ้านธรรมดา ที่จะมาขออนุญาตระบายให้ท่านทั้งหลายฟังและท่านทั้งหลายจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย หรือจะคิดปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างไรก็แล้วแต่เหตุผล

กระผมขอตั้งใจอวยพรให้ทุกท่านประสบความสำเร็จอย่างดีที่สุด ขอให้มีความสุขความเจริญในส่วนตัวทุกคน และกระผมขอแสดงความยินดีที่โครงการอันนี้ ซึ่งเป็นโครงการอันยิ่งใหญ่ของชาติ และได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาลผู้รับผิดชอบในการบริหารบ้านเมืองและคณะสงฆ์ ดังจะเห็นได้จากวัดชลประทานฯ นี้ ได้ร่วมมือเป็นอย่างดีเยี่ยม และสภาสังเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ ซึ่งเป็นองค์การใหญ่มากและสำคัญมาก ในการจะปลุกประชาชนให้ตื่นขึ้นไปในทางที่ดี ที่งาม ให้พ้นทุกข์ บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ได้ร่วมกันทั้ง ๓ ฝ่าย เป็นกำลังให้เกิดการอบรม เพื่อสร้างแผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ขอให้ท่านถือเป็นอุดมการณ์ ถ้าท่านไม่รังเกียจที่จะเรียกเป็นภาษาฝรั่งก็เรียกว่า Ideal ในภาษาอังกฤษเป็นอุดมการณ์อยู่ในหัวของเรา อยู่ในใจของเราตลอดไปทุกอิริยาบถ นี้แหละเป็นอุดมการณ์

ขออวยพรให้ท่านมีความสำเร็จในการอบรม และอยู่เย็นเป็นสุข เจริญในทุกวิถีทาง ขอขอบพระคุณ

คำกล่าว

ของ

พลเอก ประจวบ สุนทรากรูร รองนายกรัฐมนตรี

ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ในพิธีเปิดนิทรรศการ “สัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒”

และพิธีมอบรางวัลเกียรติคุณแก่บุคคล หมู่บ้าน ชุมชน
และหน่วยงานดีเด่นที่ดำเนินการพัฒนาตามแนวอุดมการณ์

แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

วันจันทร์ที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๓.๓๐ น.

ณ อาคารชั้น ๓ (ข้างหน้าทางเข้าห้างสรรพสินค้า)

ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

**ท่านประธานคณะกรรมการประสานการเผยแพร่อุดมการณ์เพื่อ
สร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง
และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย**

ผมรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดนิทรรศการ
“สัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒” และมอบรางวัลเกียรติคุณ
แก่บุคคล หมู่บ้าน ชุมชน และหน่วยงานดีเด่นที่ดำเนินการพัฒนาตามแนว
อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ในวันนี้

ผมมีความสำคัญอยู่เสมอมาว่า งานเผยแพร่อุดมการณ์เพื่อสร้างสรรค์
แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่ได้ร่วมกันดำเนินการอยู่นี้
นับเป็นงานที่ยากและละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง ซึ่งหากผู้เผยแพร่อุดมการณ์ขาด
จิตสำนึก และขาดคุณธรรม ในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมแล้ว ก็เชื่อ
แน่ว่าจะสำเร็จได้โดยยาก ผมจึงตั้งใจและมีความหวังที่ได้เห็นทุกท่านซึ่งเป็น

ตัวแทนทั้งจากภาครัฐบาลและภาคเอกชน ได้มาผืนีกกำลังกันจัดนิทรรศการ เพื่อรณรงค์เผยแพร่แนวความคิดและแสดงผลงานการพัฒนาของหมู่บ้าน ชุมชน และหน่วยงานตามแนวอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ในครั้งนี้ สิ่งที่ท่านได้ร่วมกันกระทำนี้ จะเป็นก้าวสำคัญที่จะทำให้ประชาชนได้เกิดความเข้าใจและรับเอาอุดมการณ์นี้ไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลอย่างจริงจังต่อไป

รัฐบาลนี้ก็ได้อำนาจสำคัญและถือเป็นนโยบายหลักที่จะพัฒนาชนบทและพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน ตามวิถีทางประชาธิปไตย ซึ่งจะเห็นได้จากการที่กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ และองค์การเอกชน ต่างก็ได้จัดทำโครงการเข้าไปพัฒนาหมู่บ้านในชนบท หรือชุมชนในเมืองกันมากมายตามเป้าหมายของแต่ละหน่วยงานที่คิดว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะให้เกิดความเจริญได้ แต่หากที่ยังขาดเป้าหมายร่วมกันว่า เมื่อพัฒนาจากจุดนี้แล้วจะมุ่งไปสู่จุดใด การพัฒนาโดยมีอุดมการณ์และแนวทางร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสมดุลพร้อมกันทั้งในด้านจิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ ตามแนวอุดมการณ์สร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง จะช่วยให้การพัฒนาประเทศได้เจริญรุดหน้าและเกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผมจึงเชื่อว่า แนวทางพัฒนาตามอุดมการณ์สร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง นี้ น่าจะเป็นแนวทางที่ถูกต้องแล้ว เพราะเป็นแนวทางพัฒนาชาติบ้านเมืองที่จำเริญรอยตามพระยุคลบาท สนองพระมหากรุณาธิคุณตามแนวพระบรมราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ท่านได้เสด็จพระราชดำเนินนำหน้าไปแล้วอย่างเข้มแข็งและมั่นคงดังจะเห็นได้จากทิวที่ตั้งอยู่ในทศพิชราชธรรม และทรงประกอบพระราชกรณียกิจ เพื่อประโยชน์สุขแห่งประชาชนชาวไทยอย่างแท้จริงตลอดมา การร่วมกันพัฒนาตามแนวแห่งอุดมการณ์นี้ จะเริ่มต้นจากการพัฒนาตนเองก่อน แล้วจึงไปพัฒนาครอบครัว หมู่บ้านชุมชน และประเทศชาติ สร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองเพื่อถวายเป็นราชสักการะ

แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในมหามงคลสมัยที่พระองค์เจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา ณ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ที่จะถึงนี้อีกด้วย

ในนามของรัฐบาล ผมขอแสดงความชื่นชมต่อบุคคลและสถาบันต่าง ๆ ที่ได้รับรางวัลเกียรติคุณและประกาศเกียรติคุณจากผลแห่งความดีที่ท่านได้กระทำไว้ ขอให้ท่านรักษาความดีนี้ไว้และขยายผลแห่งการทำความดี ตลอดจนช่วยเผยแพร่แนวทางการพัฒนาตามแนวอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่ท่านได้ใช้ปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง อันเป็นตัวอย่างที่ดีนี้ให้แพร่หลายกว้างขวางยิ่งขึ้น

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์ ผมขอเปิดการแสดงนิทรรศการ “สืบคำขวัญแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒” และขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงดลบันดาลให้ทุกท่านประสบความสำเร็จ ความเจริญ เพื่อจะได้เป็นกำลังสำคัญร่วมกันพัฒนาชาติไทยของเราให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นสืบไป

คำกล่าว

ของ

พลเอก ประจวบ สุนทรางกูร รองนายกรัฐมนตรี

ในพิธีมอบเข็มเกียรติคุณนักพัฒนาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

วันจันทร์ที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๔.๐๐ น.

ณ คอนเวนชันฮอลล์ อาคารชั้น ๔ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว

ท่านประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย

ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนและท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสมาร่วมงาน “สัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒” นี้ อีกวาระหนึ่ง เพื่อมอบเข็มเกียรติคุณแก่นักพัฒนาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง แทน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ซึ่งติดราชการ

ในวันเปิดงาน “สัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒” เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคมนี้ นั้น ผมได้มีโอกาสเยี่ยมชมการแสดงนิทรรศการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้มาร่วมงานครั้งนี้ รู้สึกว่าทุกสถาบันที่เข้าร่วมแสดงนิทรรศการต่างก็ได้ทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด และกำลังทรัพย์ แสดงถึงความอุตสาหะ ความตั้งใจจริงที่จะนำผลงานการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน และประเทศชาติตามแนวอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง มาแสดงให้พี่น้องประชาชนได้รับชมกันอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการให้ความรู้ในด้านความคิดและอุดมการณ์ซึ่งเป็นเรื่องลึกซึ้ง แต่ก็สามารถทำให้ง่ายต่อความเข้าใจได้ ผมจึงขอแสดงความชื่นชมด้วยใจจริง

ในวันนี้ผมยังมีความยินดีและชื่นชมมากยิ่งขึ้นไปอีก เพราะท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้ คือผู้นำหมู่บ้านและผู้นำชุมชน แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ซึ่งก็คือ เจ้าของผลงานนิทรรศการที่แท้จริงและเป็นผู้มีอุดมการณ์ ผู้นำทางความคิด เป็นผู้ที่มีวิญญูณของการพัฒนา ผู้มีผลงานที่ประสบความสำเร็จอย่างน่ายกย่องชมเชยในการสร้างหมู่บ้านปลอดอบายมุข ปลอดอาชญากรรม สามารถพลิกหมู่บ้าน ชุมชน ให้มีความสงบสุขร่มเย็น และเจริญก้าวหน้าตามอัตภาพ เสมือนแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

เข้มเกียรติคุณนักพัฒนาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่ท่านทั้งหลายได้รับมอบในวันนี้ จะเป็นเครื่องยืนยันว่าท่านคือผู้ที่ทำคุณความดี เป็นผู้นำทางอุดมการณ์ เป็นความหวังของชาติ ผมจึงขอให้ท่านได้รักษาความดีและขยายผลแห่งความดีนี้ เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่หมู่บ้านและชุมชนอื่นต่อไป ทั้งนี้เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ราชอาณาจักรไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ให้ได้ตามที่เราทุกคนปรารถนา

ในโอกาสนี้ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย จงดลบันดาลให้ทุกท่าน ประสบความสุข ความเจริญ ทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา ร่วมกันทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ และให้งานเผยแพร่อุดมการณ์เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่ทุกท่านช่วยกันปฏิบัตินี้ สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายทุกประการ

คำปราศรัย

ของ

พลเรือเอก สนิธิ บุญยะชัย รองนายกรัฐมนตรี

ในพิธีเปิดงานสัปดาห์พัฒนาชุมชนแออัด

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔ เวลา ๑๔.๐๐ น.

ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว

ท่านรองประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดี ที่ได้รับเชิญเป็นประธานในพิธีเปิดงานสัปดาห์พัฒนาชุมชนแออัด ซึ่งจัดขึ้นในวโรกาสคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

ในนามของรัฐบาล ผมขอชมเชยและขอบคุณสภาสังคมสงเคราะห์ฯ ที่ริเริ่มจัดงานสัปดาห์พัฒนาชุมชนแออัดขึ้นเป็นครั้งแรกในปีนี้ และขอขอบคุณหน่วยงาน องค์กร และทุกท่านที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดงานครั้งนี้ ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม

แม้ว่ากรุงเทพมหานครจะเป็นเมืองหลวง และเป็นเมืองที่เจริญที่สุดของประเทศไทยแต่ในกรุงเทพมหานครก็มีชุมชนแออัดซึ่งก่อนนี้เคยเรียกว่าสลัมและแหล่งเสื่อมโทรม เป็นจำนวนกว่า ๕๐๐ แห่ง ประชาชนที่อยู่ในแหล่งชุมชนแออัดต้องประสบปัญหาหลายประการ และมีชีวิตอยู่ด้วยความยากลำบาก สมาชิกของครอบครัวจำนวนหลายคนต้องแออัดอยู่ในห้องเดียวกัน ต้องอยู่ท่ามกลางน้ำคร่ำหรือน้ำโสโครก ไม่ถูกสุขลักษณะ ผู้ที่อยู่ในแหล่งชุมชนแออัดส่วนมากเป็นผู้ที่ยากจน มีรายได้น้อย หาเช้ากินค่ำ ขาดการศึกษา

หรือมีการศึกษาน้อย เยาวชนที่อยู่ในชุมชนแออัดมักถูกปล่อยปละละเลย ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ มีชีวิตที่อดอยากไม่มีโอกาสรับการศึกษา ได้อย่างเพียงพอ ส่วนมากต้องทำงานหาเงินเลี้ยงครอบครัวตั้งแต่ยังเป็นเด็ก และมักจะมั่วสุมกันประพฤตีสั่งที่ไม่สมควร และออกนอกกลุ่มทางของศีลธรรม อันดีงามของไทยเรา จนเกิดเป็นความเสียหายแก่พลังเยาวชนของชาติเป็นอันมาก

หน่วยราชการหลายแห่งโดยเฉพาะกรุงเทพมหานครและการเคหะแห่งชาติได้พยายามช่วยเหลือชาวชุมชนแออัด เพื่อช่วยให้ประชาชนในชุมชนแออัดมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่เนื่องจากชุมชนแออัดและประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดมีเป็นจำนวนมาก และปัญหาของชุมชนแออัดมีมากมายหลายประการ การพัฒนาชุมชนแออัด จึงยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ และประชาชนในชุมชนแออัดจำนวนมากยังคงมีชีวิตอยู่ด้วยความยากลำบาก การพัฒนาชุมชนแออัดจึงจำเป็นต้องอาศัยความสนับสนุน และความช่วยเหลือของภาคเอกชน เป็นที่น่ายินดีที่สภาสังคมสงเคราะห์ฯ และองค์การเอกชนหลายแห่ง ได้สนใจเข้ามาช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนแออัด

ผมมีความเห็นว่า การพัฒนาชุมชนแออัดอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผล ควรจะมีการร่วมมือและประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ระหว่างหน่วยราชการและองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานควรจะมีแผน ทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว มีขั้นตอนมีการปฏิบัติตามแผนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง มีการติดตามและประเมินผล และจะต้องให้ประชาชนในชุมชนแออัดได้ร่วมมือกันพัฒนาชุมชนของตนเอง มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ต่อสวัสดิภาพ และความเจริญของตน ได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเหมาะสม และถูกต้อง

ในโอกาสวันฉัตรมงคลที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๒๘ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวคำถวายอาศิรวาทราชสดุดี ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตน้อมนำแนวแห่งพระบรมราชปณิธาน

ในพระปฐมบรมราชโองการ ซึ่งมีข้อความว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” มาดำเนินงานสนองพระเดชพระคุณ โดยกำหนดเป็นอุดมการณ์ เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทย ให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวในคำถวายราชสดุดีเกี่ยวกับแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองว่า “แผ่นดินธรรม” คือ แผ่นดินอันเป็นที่อยู่อาศัยของปวงชน ผู้ปฏิบัติธรรม และมีวัฒนธรรมอันดีงาม ส่วน “แผ่นดินทอง” คือ แผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรและเจริญรุ่งเรืองด้วยเศรษฐกิจ เมื่อรวมกันเป็น “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” ย่อมมีความหมายอันงดงามว่า ผืนแผ่นดินไทยนี้ เป็นแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์มั่งคั่งพร้อมตามนัยดังกล่าว ทั้งด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ

ผมจึงขอให้หน่วยราชการและองค์การเอกชน รวมทั้งประชาชนในชุมชนแออัดและประชาชนทั่วไป ร่วมมือและประสานงานกันในการพัฒนาชุมชนแออัด ให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง โดยมีการพัฒนาทั้ง ๓ ด้าน คือ ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติและถวายเป็นพระราชกุศล แต่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ผู้ทรงสนพระทัยและทรงมีพระมหากรุณาธิคุณแก่ประชาชนในชุมชนแออัด

การจัดงานสัปดาห์พัฒนาชุมชนแออัดในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ นอกจากจะเป็นการเทิดพระเกียรติและถวายความจงรักภักดี แต่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในวโรกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพแล้ว ยังมีผลระยะยาวแก่การช่วยเหลือประชาชนในชุมชนแออัด และการพัฒนาชุมชนแออัด เพราะจะทำให้ประชาชนได้ทราบถึงปัญหาของชาวชุมชนแออัด และให้ความช่วยเหลือแก่ชาวชุมชนแออัด ด้วยเมตตาธรรม และความเห็นอกเห็นใจ จะทำให้ประชาชนในชุมชนแออัด ได้ร่วมมือกันพัฒนาชุมชนของตนเองในแนวทางที่ถูกต้อง ด้วยความร่วมมือ

และสนับสนุนอย่างจริงจัง และประสานงานกันของหน่วยราชการและองค์การ
เอกชนที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ผมขอเปิดงานสัปดาห์พัฒนา
ชุมชนแออัด ขออาราธนาอานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์
ทั้งหลาย ดลบันดาลให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ทุกประการ
และขอให้ทุกท่านที่มารวมในงานนี้ และให้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน
นี้เจริญรุ่งเรืองด้วยจตุรพิธพร คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ตลอดไป

สรุปคำบรรยาย

เรื่อง

“อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง กับการพัฒนาชนบท”

โดย

นายมีชัย ฤชุพันธ์

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำหมู่บ้านและผู้นำชุมชน

แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๒๘

ปัญหาเกี่ยวกับโครงการ กสข.

๑. ปัญหาเกี่ยวกับโครงการ บางโครงการเป็นประโยชน์ส่วนตน ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น เป็นประโยชน์แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือญาติพี่น้องของตน

บางโครงการเอื้ออำนวยต่อความสะดวกสบายมากกว่าเอื้ออำนวยการทำมาหากินของราษฎร

๒. ปัญหาความไม่ซื่อสัตย์สุจริต เป็นปัญหาสำคัญที่สุด เช่น มีการทุจริตเกี่ยวกับกรซื้อของ ปูน เหล็ก ลูกรัง ในราคาแพงกว่าปกติ

๓. ปัญหาการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่ไม่คุ้มค่า ไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร เช่น สร้างแหล่งเก็บน้ำไว้ แต่ไม่ใช้ให้เป็นประโยชน์ สร้างศูนย์สภาตำบล แต่ใช้ประชุมปีละไม่เกิน ๖ ครั้ง

ไม่มีการบำรุงรักษา เช่น ปล่อยให้คลองตื้นเขินทำให้ขาดน้ำหรือน้ำท่วม

ต้องการให้ชาวบ้านลงมือทำเองและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นสาธารณสมบัติ

๔. ปัญหาเรื่องคน ชุมชนที่พัฒนาด้านวัตถุมาก จะรู้สึกดีขึ้นไปและทำให้ลืมน้ำหนัก ถ้ารู้สึกดี ๑๐๐% ก็ลืมน้ำหนัก ๑๐๐%

ไม่ต้องการให้การพัฒนาชนบท ทำให้ชาวชนบทเหมือนคนในกรุงเทพฯ เรียกร้องสิทธิและเรียกร้องประชาธิปไตยมากที่สุด แต่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งน้อยที่สุด

รัฐบาลเอาเงินไปช่วยชาวชนบทคนกรุงเทพฯ ก็ร้องว่าทำไมต้องเอาเงินไปช่วยชาวชนบท ซึ่งเลี้ยงไม่รู้จักโต

ปัญหาสังคมอยู่ที่คน ระบบของเราวางไว้ดีพอสมควรไม่มีประเทศใดที่มีระบบดีเท่าของเรา ประเทศอื่นยังมาเรียนจากเรา

การที่หมู่บ้านต่าง ๆ สามารถพัฒนา มีความเจริญก้าวหน้า เหตุที่สำคัญเป็นเพราะมีผู้นำดี

ถ้าคนดีแล้ว ไม่เกิน ๕ ปี เราจะพัฒนาให้ทุกคนอยู่ดีมีสุข

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง กับการพัฒนาชนบท

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง มุ่งพัฒนาที่คนและมุ่งพัฒนาที่จิตใจ จึงสอดคล้องและสนับสนุนการพัฒนาชนบท ขอให้ช่วยพัฒนาจิตใจของคนในเรื่องต่อไปนี้ด้วย

ประการที่ ๑ ให้มีใจใฝ่พัฒนาตนเองและครอบครัว

ในส่วนรัฐบาล ถ้าผู้นำใฝ่ใจในการพัฒนา รัฐบาลจะทุ่มเงินไปให้ บางตำบลมีผู้นำดี ขอเงินมาเท่าใดก็ให้บางที่ไม่ขอก็ยึดเยียดให้ บางตำบลขอ

เงินมา ไม่ให้ เพราะเกรงว่า จะไม่ได้ประโยชน์เต็มที่ ชาวบ้านจะหาว่าถูก
กำหนดผู้ใหญ่บ้านหลอก

ขอให้ประชาชนในหมู่บ้านมีใจใฝ่พัฒนาด้วย

ประการที่ ๒ ต้องพัฒนาให้เกิดความขยันในการทำงาน

ประการที่ ๓ จะต้องไม่ตกเป็นทาสของอบายมุขโดยเฉพาะสุราและ
การพนัน

ถ้ารัฐบาลช่วยให้มีรายได้มากขึ้น แต่เอาไปลงขวดลงลูกเต๋าเสียหมด
ก็ไม่มีประโยชน์ นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม

รัฐบาลมีรายได้จากภาษีสุราปีละ ๗,๐๐๐-๘,๐๐๐ ล้านบาท ถ้า
อุดมการณ์ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นผลสำเร็จ จะทำให้รัฐบาลขาด
รายได้จากภาษีสุรา แต่ไม่เป็นไร ขอให้เลิกจริง ๆ เพราะถ้าประชาชนมีรายได้
มากขึ้นก็เก็บภาษีรายได้เพิ่มขึ้น ไม่ต้องเอาจากภาษีสุรา

ประการที่ ๔ จะต้องให้เกิดความรับผิดชอบหน้าที่

ผู้ที่ไม่รับผิดชอบในหน้าที่การงาน มีทั้งคนที่อยู่ในภาคราชการและ
ที่เป็นราษฎร แต่ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ

คนที่ไม่มีความรับผิดชอบหน้าที่การงาน ทำให้เกิดความเสียหายหลาย
ประการ เช่น ทำให้เกิดการทุจริตจะทำงานสักแต่ทำให้พ้นไปวันหนึ่ง ๆ

ถ้าจ้างคนมาชุดคลองหรือชุดบ่อน้ำ ถ้าจ้างเท่ากับจ้างรายวัน การ
ทำงาน และผลงานจะแตกต่างกัน

ถ้าจ้างเหมาคนจะทำด้วยความกระตือรือร้น มีผลงานมากกว่าการ
จ้างรายวัน

ประการที่ ๕ ขอให้กระตุ้นให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือในการแก้ไข
ปัญหา

การทะเลาะวิวาทกันและการถกเถียงแสดงความคิดเห็นแตกต่างกัน

บทบาทของภาครัฐบาลและเอกชน

รัฐบาลทำได้ส่วนใหญ่ในเรื่องวัตถุ ในเรื่องจิตใจทำมากไม่ได้ เป็นเรื่องของความสมัครใจ ภาคเอกชนจะต้องช่วยรัฐบาลในเรื่องการพัฒนาจิตใจ โดยรัฐบาลช่วยสนับสนุน

ในชนบทยังมีโอกาส เพราะความเจริญทางวัตถุยังเข้าไปไม่ยาก ยังไม่เหลือปากว่าแรงที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ความรักในผืนแผ่นดินไทย ความจงรักภักดีในพระมหากษัตริย์ ไม่มีใครเหมือนคนไทย

ชาวต่างประเทศที่ไม่เคยมาเมืองไทย จะไม่เข้าใจความรู้สึก ความเคารพบูชาที่คนไทยมีต่อพระมหากษัตริย์

คนตะวันตกมองในแง่ของผลประโยชน์ แต่สำหรับคนไทยเรา ความจงรักภักดีในพระมหากษัตริย์อยู่ในสายเลือดของเรา หากขาดองค์พระประมุขของชาติ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันคงเกิดขึ้นไม่ได้ การที่บ้านเมืองเราไม่เกิดจลาจลหรือกบฏ ก็เพราะเรามีพระมหากษัตริย์

ขอให้ผู้นำหมู่บ้านและผู้นำชุมชน นำในด้านจิตใจด้วย ผู้นำตามกฎหมายเป็นผู้นำอุปโลกผู้นำที่แท้จริงคือผู้นำโดยธรรมชาติ ซึ่งเป็นผู้นำที่ชาวบ้านยอมรับ และเป็นผู้นำตลอดไป

ขอให้ทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง อย่าทำในลักษณะไฟไหม้ฟาง.

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

คำให้สัมภาษณ์ของ

นายกระมล ทองธรรมชาติ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ประธานคณะกรรมการเฉพาะกิจประสานการเผยแพร่อุดมการณ์

เพื่อสร้างสรรคแผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ^{๑/}

ออกอากาศทาง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพุธที่ ๖ มีนาคม ๒๕๒๔ เวลา ๗.๓๐ น.

ผู้สัมภาษณ์ นายสมชาติ วาทะหงษ์

ศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์

สมชาติฯ

ท่านผู้ฟังที่เคารพครับ เข้าวันนี้ผมมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับท่านผู้ฟังโดยตรงที่จะมาเสนอให้ท่านได้ฟังกัน ท่านคงเคยได้ยินคำว่า “อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” กันมาบ้างแล้ว และหลายท่านอาจจะสงสัยว่า คำ ๆ นี้หมายถึงอะไรนะครับ วันนี้ท่านรัฐมนตรี กระมล ทองธรรมชาติ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะที่ท่านเป็นประธานคณะกรรมการเฉพาะกิจประสานการเผยแพร่อุดมการณ์เพื่อสร้างสรรคแผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ท่านจะมาชี้แจงในประเด็นนี้ให้ฟังกันนะครับ ท่านรัฐมนตรีครับ ประเด็นแรกนี้อยาก

^{๑/} ปัจจุบันคณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ชุดนี้ได้สิ้นสุดลง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้ลงนามในคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๙๑/๒๕๒๔ เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๔ แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและประสานการเผยแพร่อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองขึ้น

จะให้ท่านกรุณาชี้แจงสักนิดเถอะนะครับว่า ที่เราเคยพูดกันว่า อุดมการณ์ที่จะสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนี่นะครับ มีความเป็นมากันอย่างไร แล้วก็มีความหมายยังไง และในตอนทำยกร่างพูดถึงเป้าหมายของอุดมการณ์นี้ สักเล็กน้อยครับ

รัฐมนตรีกระมลฯ

ขอบคุณมากครับ ที่ให้ความสนใจในอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่คณะอนุกรรมการฯ ที่ผมเป็นประธานอยู่นั้น พยายามที่จะเผยแพร่ให้แก่พี่น้องคนไทยได้ทราบ เพื่อจะได้รับเอาไปเป็นอุดมการณ์ แล้วก็ปฏิบัติตนให้เป็นไปตามแนวอุดมการณ์นี้ อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนี่นะครับ ทางคณะอนุกรรมการฯ ได้รับแนวความคิดพื้นฐานมาจากพระราชปณิธานที่ปรากฏอยู่ในพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ในพิธีพระบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ความว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” คำว่าแผ่นดินธรรมก็เกิดจากข้อความในพระปฐมบรมราชโองการตอนแรกที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม” ในกรณีนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรานั้น ได้ทรงครองแผ่นดินหรือประเทศไทยนี้โดยธรรมตลอดมา คือ โดยราชธรรม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งทศพิธราชธรรม พระองค์ได้ทรงปฏิบัติอย่างเคร่งครัดทุกประการเสมอมา สำหรับพระราชปณิธานที่ปรากฏอยู่ในข้อความวรรคสองของพระปฐมบรมราชโองการที่ว่า “เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” นั้น เราก็คิดว่าพระองค์ท่านมีพระราชปณิธานที่จะให้

มหาชนชาวสยามนั้น มีความสุข มีความสงบร่มเย็น มีความสะดวกสบาย สิ่งนี้คือพระราชปณิธานของพระองค์ ที่จะสร้างแผ่นดินทองให้เกิดขึ้นในประเทศของเรา นี้ เพราะถ้าหากว่ามีความร่มเย็นเป็นสุขก็เหมือนกับประชาชน ทุกคนมีทองอยู่ในบ้าน อย่างที่เราเคยเรียกประเทศของเราว่า เป็นดินแดนสุวรรณภูมิ หรือ แหลมทองซึ่งก็หมายถึง ดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ เราจึงคิดว่าพระราชปณิธาน อันนี้น่าจะเป็นอุดมการณ์ของชาติเราได้ เพราะเป็น อุดมการณ์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราได้ ทรงยึดปฏิบัติมาแล้ว และเนื่องจากคนไทยทุกคนนั้น มีความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็น่า จะได้เจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทสนองพระราชปณิธาน ของพระองค์ให้เป็นผลสำเร็จ คือเมื่อพระองค์ได้ทรง ครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชน ชาวไทยแล้ว ก็ควรที่คนไทยทุกคนที่เป็นหัวหน้าหมู่บ้าน ชุมชน ตำบล หัวหน้าครอบครัว หรือใครก็ตามที่อยู่ใน สถานะที่จะทำอะไรเพื่อคนอื่นได้ ก็น่าจะได้ใช้ธรรมะ จากศาสนาต่าง ๆ ที่เขายึดถืออยู่ ปฏิบัติตนเพื่อให้เกิด ประโยชน์สุขแก่คนอื่น ๆ ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของเราได้ทรงปฏิบัติเรื่อยมา ตั้งแต่เสด็จขึ้นครองราชย์ คือพระองค์นั้นได้ทรงครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์ สุขแห่งมหาชนชาวสยามจริง ๆ สมดังพระราชปณิธาน ที่ปรากฏอยู่ในพระปฐมบรมราชโองการทุกประการ

สมชาติฯ

ก็สรุปว่าจะตั้งใจทำกันให้เป็นอุดมการณ์ที่อยู่ในใจ ของคนไทยทุกคน แล้วก็ผลประโยชน์สุดท้ายก็จะตก กับประเทศชาติ และพี่น้องประชาชนไทยทุกคนที่จะอยู่ กันอย่างสงบสุข อย่างที่เรียกกันว่าเป็นแผ่นดินธรรม

แผ่นดินทอง เราตั้งเป้ากันอย่างนี้ ท่านรัฐมนตรีครับ แต่ว่าเราก็จะต้องมีวิธีการที่จะเข้าสู่เป้าหมายในการที่จะทำให้แผ่นดินไทยของเราเป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ซึ่งก็ทราบว่าโครงการต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นหลายจังหวัดที่จะให้เดินไปสู่เป้าหมายที่เราตั้งกันไว้ ท่านพอจะยกตัวอย่างให้ฟังได้ไหมครับ ว่ามีอะไรบ้าง

รัฐมนตรีกระมลฯ ว่าที่จริงแล้ว การที่จะสร้างสรรค์แผ่นดินไทยของเราให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนี้ได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราได้ทรงกระทำมานานแล้วโดยพระองค์ได้ทรงริเริ่มโครงการต่าง ๆ มากมายที่เราเรียกกันว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการเหล่านั้นมีเป้าหมายที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดความสงบสุข ทั้งในด้านการครองชีพ และในด้านการอยู่ร่วมกันของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการสหกรณ์ที่เป็นโครงการที่แสดงออกถึงพระราชปณิธานของพระองค์ ที่จะให้เกิดการอยู่ร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันและไม่เอาัดเอาเปรียบซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกของชุมชน นั่นก็เป็นสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงริเริ่มขึ้นแล้วก็ยังมีโครงการอื่น ๆ อีกมากมายหลายร้อยโครงการครับ ที่ทรงมุ่งกระทำเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ห่างไกลจนไม่สามารถที่จะกล่าวได้ครบถ้วน

กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ก็ได้มีโครงการพัฒนา กันมากมาย โครงการพัฒนาชนบท โครงการพัฒนาชุมชนเมือง นอกจากนี้ก็ยังมีหน่วยงานเอกชน เช่น สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ หรือองค์การภาคเอกชนอื่น ๆ ต่างก็ได้มีโครงการพัฒนาที่เข้าไปทำในหมู่บ้านหรือชุมชนต่าง ๆ ที่เขาสนใจหรือในพื้นที่ที่มีความต้องการ หมู่บ้านชุมชนเหล่านี้ก็ได้รับการพัฒนาไปตามเป้าหมายของแต่ละหน่วยงานที่เขาคิดว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะให้เกิดความเจริญขึ้น แต่เมื่อเราไปวิเคราะห์ดูแล้วก็พบว่า การพัฒนาที่กระทำกันโดยกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ หรือองค์การเอกชนต่าง ๆ นั้นยังขาดเป้าหมายร่วมกัน คือต่างคนต่างพัฒนา ใครสนใจเรื่องใดก็ไปพัฒนาเรื่องนั้น ใครสนใจเรื่องอาชีพก็ไปพัฒนาเรื่องอาชีพ ใครสนใจเรื่องแหล่งน้ำก็ไปพัฒนาแหล่งน้ำ ใครสนใจจะอบรมผู้สื่อข่าวสาธารณสุขก็ไปทำ สนใจในที่ไหนเป็นพิเศษก็เข้าไปทำในพื้นที่นั้น แต่เขาไม่มีเป้าหมายร่วมกันว่า พัฒนาจากจุดนี้แล้วจะไปไหน ทางเราก็คิดว่าถ้าจะให้เกิดแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองขึ้นในประเทศนี้ ตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราแล้ว เราจะต้องพัฒนาทั้ง ๓ ด้าน พร้อม ๆ กัน ถ้าเราทำได้ เราก็จะสามารถสร้างความสุข ความสงบ และร่มเย็นให้เกิดในแผ่นดินนี้ได้ นี่คือการพัฒนาจิตใจเพราะจิตใจนั้นเป็นใหญ่ จิตใจเป็นประธาน ถ้าจิตใจพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นพร้อมที่จะเสียสละเพื่อคนอื่น พร้อมที่จะมีความสามัคคีร่วมกับคนอื่นแล้ว การพัฒนาสังคมหรือเศรษฐกิจก็จะตามได้สะดวก

เราจึงเสนอแนะว่า จะต้องพัฒนาทั้ง ๓ ด้านอย่างสมดุลย์ และต้องเริ่มพัฒนาจิตใจก่อน ตามมาด้วยการพัฒนาสังคม แล้วก็พัฒนาเศรษฐกิจ สมัยก่อนนั้นเราเน้นการพัฒนาด้านวัตถุกันอย่างมาก เช่น สร้างถนน

หนทาง สอนให้คนรู้จักทำโน่นทำนี่ซึ่งเป็นผลประโยชน์
 ในทางวัตถุ แต่ที่เราไม่ได้พัฒนาจิตใจเขา ให้เขายึดมั่น
 ในศาสนธรรมเป็นหลัก ไม่ได้สอนให้เขาพัฒนาสังคม
 ตามวิธีการแบบประชาธิปไตย เขาก็พัฒนากันไปตามมี
 ตามเกิด พัฒนาเศรษฐกิจก็ไม่เน้นในเรื่องการสหกรณ์
 มากนัก หรือเน้นกันจนกระทั่งทำไม่ได้ เพราะสหกรณ์
 ตามกฎหมายสหกรณ์ของเรานั้นค่อนข้างจะมีความ
 ยุ่งยาก ชาวบ้านก็เลยทำไม่ได้ ที่จริงแล้วเราก็เพียงแต่
 สอนให้เขาหรือฝึกให้เขา ให้พี่น้องประชาชนของเรา
 รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่เอาวัดเอาเปรียบกันตาม
 หลักศาสนธรรม เราก็มองว่าการพัฒนาเกิดขึ้นตาม
 วงจรอย่างนี้ คือพัฒนาจิตใจก่อนแล้วพัฒนาสังคมตาม
 แล้วมาพัฒนาเศรษฐกิจก็เชื่อว่าการพัฒนา หมู่บ้าน
 ตำบล ชุมชนและสังคมของเรานั้น จะต้องเกิดขึ้นอย่างดี
 อย่างครบตามเป้าหมาย แล้วแผ่นดินไทยของเราก็จะ
 สามารถพัฒนาเป็นแผ่นดินธรรมและแผ่นดินทองได้
 อย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามแม้ว่าการพัฒนาประเทศ
 ของเราจะเน้นการพัฒนาด้านวัตถุไปมากแล้ว แต่ก็ไม่
 สายเกินไปที่เราจะทำให้การพัฒนาเกิดขึ้นอย่างสมดุลย์
 โดยเราจะต้องเร่งรีบพัฒนาจิตใจพี่น้องของเราให้ได้
 ดุลย์กับการพัฒนาทางวัตถุ

สมาชิกฯ

ครับ พี่ท่านพูดมาแล้วผมคิดว่า การพัฒนาทั้ง ๓ อย่าง
 นั้นโดยเฉพาะในแง่พัฒนาจิตใจคนเป็นเรื่องที่ค่อนข้าง
 จะใช้เวลานานมาก จะเห็นผลในระยะเวลาสั้นคงจะลำบาก
 แต่ทราบว่าได้ไปทำกันบ้างแล้วในหมู่บ้านบางแห่ง คือ
 ทำกันในชนบทเลยจริง ๆ ท่านพอจะเล่าให้ฟังได้ไหม

ครับว่ามีที่หมู่บ้านไหนบ้างที่ทำแล้ว แม้ว่าผลจะไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์ทีเดียว แต่ว่าก็ได้เห็นผลกันมาบ้างแล้วว่ามีแนวทางที่จะเป็นไปได้

รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย ครับ มีหมู่บ้านที่น่าจะถือได้ว่าเป็นหมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาถึงขั้นที่จะเป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ได้มีหลายสิบหมู่บ้านแล้ว และมีอยู่ในทุก ๆ ส่วนของประเทศไทย ยกตัวอย่างให้เห็นได้คือ อย่างเช่น หมู่บ้านดงบัง ในจังหวัดอุบลราชธานี หมู่บ้านดอยแดน ในจังหวัดลำพูน แล้วก็หมู่บ้านดงงาม ในจังหวัดอุดรธานี เป็นต้น หมู่บ้านเหล่านี้ ถ้าหากว่าเราเข้าไปในหมู่บ้านของเขาแล้ว จะรู้สึกว่ามันมีความอบอุ่น มีความร่มเย็น มีความสงบ ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านนั้นยิ้มแย้มแจ่มใส และทำอะไรก็ทำร่วมกัน เขาอนนในหมู่บ้านเขา ก็ไม่ต้องใส่กลอนประตู หรือทำประตู ๓ ชั้น อย่างคนในกรุงเทพฯ ของเรา เขาอยู่กันอย่างเรียกว่าแบบพี่น้องที่คนไทยเคยมีในสมัยพ่อขุนรามคำแหงนั่นเลย แม้ว่าจะมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยนัก น้ำท่ายังไม่บริบูรณ์ ไฟฟ้ายังมีไม่ครบ เขาก็ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แล้วก็ในหมู่บ้านนี้ไม่มีอบายมุข ไม่มีอาชญากรรม นี่เป็นสิ่งที่แสดงออกว่าคนไทยเรานั้น ถ้าได้รับการพัฒนาจิตใจถึงขั้นแล้วสามารถที่จะพัฒนาสังคมให้เกิดขึ้นได้ แม้บนพื้นฐานแห่งความไม่พร้อมและสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย แต่เขาก็สามารถทำได้ แล้วเศรษฐกิจก็จะมั่งคั่งตามมา

นอกจากนั้นถ้าหากว่าเราพัฒนาสังคมด้วยวิถีทางประชาธิปไตยด้วยแล้ว การพัฒนาเศรษฐกิจก็จะเกิดขึ้นอย่างง่ายดาย และพี่น้องประชาชนของเราจะ

ช่วยกันรักษาผลของการพัฒนาไว้ เขาจะไม่มารบกวนรัฐบาล ตรงข้ามกับการพัฒนาบางอย่างที่เราเคยทำกันมาในอดีตนั้น รัฐเข้าไปทำโน่นทำนี่ แล้วก็ปรากฏว่าชาวบ้านไม่รู้จักรักการใช้ ชาวบ้านไม่รู้จักรักษาไว้ ผลของการพัฒนาที่รัฐบาลเข้าไปทำในหลาย ๆ สิ่งหลาย ๆ อย่างในรอบ ๒๐ ปีที่ผ่านมา ก็พบว่ามันได้เสื่อมไป เสื่อมหายไป หรือเสื่อมโทรมไปโดยที่โดยไม่รู้ว่าจะถึงเวลาที่มันจะเสื่อมโทรม ทั้งนี้ก็เพราะว่าขาดความร่วมมือ ร่วมใจจากพี่น้องประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ เนื่องจากเขายังไม่ได้พัฒนาจิตใจและยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาทางสังคมอย่างเพียงพอ จึงทำให้พวกเขาไม่ได้มีส่วนร่วมและช่วยเหลือในการพัฒนาสังคมของเขาให้เจริญก้าวหน้าได้ เป็นแผ่นดินที่เราอยากจะทำให้เกิดขึ้นหรือที่เรียกว่า แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่อเป็นการสนองพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังที่ผมได้กล่าวแล้ว

สมาชิก

ท่านผู้ฟังครับ ที่ผมได้ขอให้รัฐมนตรีกระมลฯ ท่านกรุณา ยกตัวอย่างมานี้ เพราะเกรงว่าท่านฟังแล้วจะนึกว่าเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะเกิดขึ้นได้ยาก บังเอิญผมก็ทราบว่าเป็นเรื่องนี้มีหลายหมู่บ้านที่ทำเสร็จในระดับหนึ่งและเกิดขึ้นจริง ซึ่งท่านรัฐมนตรีก็ได้ออกชื่อหมู่บ้านด้วยแล้ว เผื่อว่าท่านผู้ฟังมีโอกาสผ่านไปจะลองแวะไปพิสูจน์ด้วยตัวเองก็ย่อมได้

ท่านรัฐมนตรีครับ เรื่องการที่เราจะสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นเรื่องซึ่งค่อนข้างจะกว้างขวาง และใช้เวลาการทำงานกัน

นาน อย่างที่ผมได้เรียนแล้วในตอนต้นนี้ ทราบว่ามีการเผยแพร่ในเรื่องนี้ให้ประชาชนได้ทราบเหมือนกัน เพราะว่าเราต้องการความร่วมมือจากพี่น้องประชาชนเป็นหลักสำคัญ มีการเผยแพร่เรื่องนี้ไปครั้งหนึ่งแล้วเมื่อปลายปีที่แล้ว ที่เรียกกันว่าเป็นการเริ่มต้นรณรงค์อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง แล้วก็จะมีการเผยแพร่กันอีกเป็นครั้งที่ ๒ จะจัดงานที่เรียกว่างานสัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒ คือเป็นงานนิทรรศการเผยแพร่ผลงานการพัฒนาหมู่บ้านชุมชนตามอุดมการณ์ดังกล่าว ในประมาณต้นเดือนพฤษภาคมปีนี้ ใครขอให้ท่านแล้วให้ฟังว่าในงานครั้งนี้เรากำหนดอะไรกันไว้บ้างอย่างไร

รัฐมนตรีกรมลาฯ

ในการจัดงานสัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒ ที่จะมีขึ้นในช่วงระหว่างวันที่ ๑-๗ พฤษภาคมนี้ก็มีเป้าหมายที่จะแสดงผลงานการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชนของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ที่ได้ทำกันมาหลายสิบปีแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิทรรศการที่จะมีการแสดงในช่วงนั้น ก็คือจะนำเอาโครงการพระราชดำรินี้ครับ มาเผยแพร่ให้พี่น้องประชาชนได้เห็นว่าเป็นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา นั่น นอกจากจะทรงครองแผ่นดินโดยธรรมแล้วยังทรงมีโครงการพระราชดำริมากมายที่อำนวยความสะดวกสุขให้แก่มหาชนชาวสยามจริงดังที่พระองค์ได้ทรงตั้งพระราชปณิธานไว้ ตั้งแต่วันที่พระองค์เสด็จขึ้นครองราชย์ ในสัปดาห์นั้นก็จะมีการแสดงนิทรรศการผลงานนี้ พร้อมกับนี้ก็จะขอความร่วมมือจังหวัดจัดนิทรรศการผลงานการพัฒนาของหมู่บ้านชุมชนต่าง ๆ ที่ถือว่าเป็นหมู่บ้านชุมชนแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองขึ้นทั่วประเทศด้วย นอกเหนือจากการจัดที่ส่วนกลาง นั้น

เป็นงานส่วนหนึ่งนะครับแล้วก็ในวันที่ ๕ พฤษภาคม
 นั้น อันเป็นวันฉัตรมงคลก็หมายถึงเป็นวันที่พระบาท-
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์ คณะอนุกรรมการฯ
 ก็ได้เตรียมงานกันไว้ว่า จะเชิญชวนผู้นำหมู่บ้านโดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งผู้ใหญ่บ้านจากส่วนต่าง ๆ ทั่วประเทศ แล้วก็
 ข้าราชการสำคัญ ๆ ทุกท่านเลยนะครับ ในจังหวัดต่าง ๆ
 รวมทั้งพี่น้องประชาชนในกรุงเทพฯ ได้มากล่าวปฏิญาณ
 ตน โดยส่วนหนึ่งก็จะไปกล่าวปฏิญาณตนกันที่ลาน
 พระบรมรูปทรงม้า เพื่อยืนยันว่าจะเจริญรอยตามเบื้อง
 พระยุคลบาทและจะสนองพระราชปณิธาน ที่ปรากฏ
 อยู่ในปฐมบรมราชโองการที่ผมได้อัญเชิญมากล่าวแล้ว
 คือทุกคนนี่ก็มีหน้าที่ที่จะต้องกระทำให้เกิดความสุข
 แก่ครอบครัว หมู่บ้าน ชุมชน สังคมที่ตนอาศัยอยู่โดย
 ใช้ธรรมที่จะสามารถนำมาใช้ได้จากศาสนาต่าง ๆ
 ที่ทุกคนยึดถืออยู่ นี่เราก็หวังว่าการกล่าวปฏิญาณอันนี้
 จะเป็นการกระตุ้นให้ทุกคนที่มีส่วนรับผิดชอบในการ
 พัฒนาหมู่บ้าน ชุมชนต่าง ๆ นี้ ได้นำเอาพระราชปณิธาน
 เป็นเป้าหมายที่จะทำให้สำเร็จให้ได้ โดยที่จะต้องทำงาน
 ให้เป็นไปตามที่ตนได้ให้คำมั่นสัญญาไว้ เราก็หวังกัน
 ว่าใน ๒ ปีที่เหลือก่อนที่จะถึงวันที่พระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบ บรรดา
 หมู่บ้าน ชุมชนที่อยู่ในเขตพัฒนาหรือที่ได้รับการพัฒนา
 จากผู้ที่มีกล่าวสัตย์ปฏิญาณไว้นี้ จะได้รับการพัฒนา
 ครบทั้ง ๓ ด้าน สมกับที่เราได้ตั้งปณิธานกันไว้ หรือ
 ที่ได้กล่าวคำปฏิญาณกันไว้ว่าจะทำให้เกิดการพัฒนา
 หรือสร้างสรรค์ให้แผ่นดินไทยของเราเป็นแผ่นดินธรรม
 แผ่นดินทอง

สมาชิกฯ

ท่านผู้ฟังครับ ถ้าท่านฟังตั้งแต่ต้นจนถึงขณะนี้ ท่านคงพอจะเข้าใจว่าอุดมการณ์ที่เราจะสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง นั่นคืออะไร แล้วก็ทำกันอย่างไรก็อยากจะขอฝากท่านไว้ด้วย เพราะว่างานอย่างนี้บุคคลคนเดียวทำคงไม่สำเร็จ คงต้องอาศัยทุกท่านที่เป็นพี่น้องประชาชนไทย อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทยนี้ ช่วยกันทุกคน คนละไม้ละมือ เป้าหมายนี้ก็คงไม่ไกลนัก ผมต้องขอขอบพระคุณท่านรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีประจำสำนักรัฐมนตรี ในฐานะที่ท่านเป็นประธานคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจประสานการเผยแพร่อุดมการณ์เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่ท่านและคณะอนุกรรมการฯ มีเจตน์จำนงอันแน่วแน่ที่จะเผยแพร่อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองให้ปรากฏผลเป็นจริงขึ้นในแผ่นดินไทยนี้ให้จงได้

คำกล่าวรายงาน

ของ

นายกระมล ทองธรรมชาติ

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ประธานคณะกรรมการเฉพาะกิจประสานการเผยแพร่

อุดมการณ์ เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็น

แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

เสนอต่อ

ฯพณฯ พลเอก ประจวบ สุนทรวงูร

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ประธานในพิธีเปิดงานนิทรรศการ “สัปดาห์แผ่นดินธรรม

แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒” และพิธีมอบรางวัลเกียรติคุณ

แก่บุคคล หมู่บ้าน ชุมชน และหน่วยงานดีเด่น

ที่ดำเนินการพัฒนาตามแนวอุดมการณ์

แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

วันพุธที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๓.๓๐ น.

ณ อาคารชั้น ๓ (ข้างหน้าทางเข้าห้างสรรพสินค้า)

ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

กราบเรียน ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี

กระผมในนามของคณะกรรมการเฉพาะกิจประสานการเผยแพร่
อุดมการณ์เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ อันประกอบด้วยผู้แทนทั้งภาครัฐบาล

และภาคเอกชน เป็นจำนวนมากที่ตกลงใจมาร่วมกันจัดงานสัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒ รู้สึกเป็นเกียรติที่ ฯพณฯ ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาเป็นประธานในพิธีเปิดงานนิทรรศการ “สัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒” และมอบรางวัลเกียรติคุณแก่บุคคล หมู่บ้าน ชุมชน และหน่วยงานดีเด่นที่ส่งเสริมอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่ได้จัดให้มีขึ้นในวันนี้ ทั้ง ๆ ที่ ฯพณฯ ก็มีภารกิจอื่นสำคัญที่จะต้องกระทำติดพันอยู่ แต่ ฯพณฯ ก็ได้ให้ความสำคัญในการมาร่วมงานนี้ยิ่งกว่า

กระผมใคร่ขอเรียนต่อท่านทั้งหลายที่มาพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้ว่างานเผยแพร่อุดมการณ์ เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนี้ คงจะเริ่มต้นดำเนินงานและเป็นรูปเป็นร่างอย่างที่เป็นอย่างนี้ได้ยาก ถ้าหาก ฯพณฯ ในฐานะประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ มิได้ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจประสานการเผยแพร่อุดมการณ์เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนี้ขึ้นและมอบหมายภารกิจให้ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานการเผยแพร่อุดมการณ์นี้ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจังต่อไป

คณะอนุกรรมการฯ ได้กำหนดแนวทางดำเนินงานเผยแพร่อุดมการณ์นี้ โดยมีความเชื่อมั่นและศรัทธาร่วมกันว่าบ้านเมืองของเรา ไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้านในชนบทหรือชุมชนในเมือง หรือจะอยู่ในพื้นที่ใดก็ตาม ถ้าหากพัฒนาให้มีความเจริญพร้อมทั้ง ๓ ด้าน คือ การพัฒนาด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ อย่างสมบูรณ์ แล้วก็เชื่อแน่ว่าจะทำให้ผืนแผ่นดินไทยเราที่มีความสงบสุขร่มเย็น และมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจตามสมควร เสมือนแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองตลอดไป

อุดมการณ์สร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนี้ กำหนดขึ้นเพื่อเป็นเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาในทุกระดับ โดยอนุกรรมการฯ ได้ตั้งใจว่า จะเชิญประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าให้มาร่วมกันพัฒนาตนเอง หมู่บ้าน ชุมชน สังคมและประเทศชาติตามแนวแห่งอุดมการณ์

นี่เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองทางจิตใจโดยยึดหลักศาสนธรรม ความเจริญรุ่งเรืองทางสังคม โดยเน้นการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน ตามวิถีทางประชาธิปไตย และความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมหลักการพึ่งตนเอง ความร่วมมือกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความเจริญทั้งทางวัตถุและจิตใจหรือเจริญทั้งทางโลกและทางธรรมอย่างมีความสมดุล

อนึ่ง โดยที่ประเทศไทยเรามีความผูกพันอย่างแนบแน่นกับสถาบันกษัตริย์ตลอดมา พระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจ และความสามัคคีของคนไทยทั้งชาติ และด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีต่อพลสกนิกรเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมอย่างหาที่สุดมิได้ กล่าวคือได้ทรงประกอบพระราชภารกิจอันหนักอึ้ง นับตั้งแต่วันที่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติตราบจนทุกวันนี้เป็นเวลายาวนานถึง ๓๙ ปีแล้ว พระองค์ท่านได้ทรงปฏิบัติตามพระบรมราชปณิธานในพระปฐมบรมราชโองการที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” โดยสม่าเสมอตลอดมา พระราชปณิธานนี้เป็นแนวคิดที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งอีกทั้งยังเป็นแนวส่องทางในการพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าอีกด้วย คณะอนุกรรมการฯ จึงได้น้อมนำแนวแห่งพระบรมราชปณิธานนี้มากำหนดเป็นอุดมการณ์เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองขึ้น โดยกำหนดการเชิญชวนให้หมู่บ้าน ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ได้ร่วมกันพัฒนาตามแนวแห่งอุดมการณ์นี้เพื่อสนองพระมหากรุณาธิคุณตามแนวพระบรมราชปณิธานและถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสจะทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ นี้ต่อไป

ในการรณรงค์เผยแพร่อุดมการณ์นี้ คณะอนุกรรมการฯ ด้วยความเห็นชอบของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้จัดให้มีงาน “สัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒” ขึ้นระหว่างวันที่ ๑-๗ พฤษภาคมนี้ สืบต่อจากงาน “สัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๑” ซึ่งได้จัดขึ้นที่หอ

ประชุมกรมประชาสัมพันธ์ เป็นการเริ่มรณรงค์เมื่อวันที่ ๑-๗ ธันวาคมที่ผ่านมา โดยในงานสัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒ ที่จะเริ่มงาน ณ บัดนี้ มีกิจกรรมสำคัญ ๆ รวม ๓ ส่วนด้วยกันคือส่วนแรกเป็นงานนิทรรศการ อันประกอบด้วยนิทรรศการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นิทรรศการผลงานการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน และหน่วยงานตามแนวอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่ส่งเสริมและสอดคล้องตามแนวพระบรมราชปณิธานดังกล่าว สำหรับส่วนที่ ๒ เป็นพิธีทำบุญตักบาตรและถวายราชสดุดีเนื่องในวันฉัตรมงคลที่ ๕ พฤษภาคม ซึ่งจะจัดให้มีขึ้นพร้อมกันทั่วประเทศ และส่วนที่ ๓ เป็นการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการหรือการฝึกอบรมผู้นำหมู่บ้าน และผู้นำชุมชนแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ทั่วประเทศ ซึ่งจะจัดให้มีขึ้นที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ระหว่างวันที่ ๔-๖ พฤษภาคมนี้ หลังจากเสร็จการฝึกอบรมแล้ว ฯพณฯ ก็จะถูกนำมาให้เกียรติมาเป็นประธานในพิธีมอบเข็มเกียรติคุณนักพัฒนาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง นี้ด้วย

กระผมขอกราบเรียนว่า งานนิทรรศการสัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒ นี้ สำเร็จได้ก็ด้วยความร่วมมือจากหมู่บ้าน ชุมชน และหน่วยงานทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนประมาณ ๗๐ สถาบัน ซึ่งได้เสียสละอย่างน่าชมเชย ทั้งกำลังกาย กำลังความคิด และกำลังทรัพย์ โดยมีเป้าหมายร่วมกันในอันที่จะช่วยสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่เป็นกำลังสำคัญสนับสนุนงานเผยแพร่อุดมการณ์นี้มาตั้งแต่ต้น และศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซาที่กรุณาเอื้อเฟื้อสถานที่และช่วยในด้านการประชาสัมพันธ์บางส่วนในการจัดนิทรรศการครั้งนี้

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว กระผมใคร่ขอกราบเรียนเชิญ ฯพณฯ ได้โปรดมอบรางวัลเกียรติคุณแก่บุคคล หมู่บ้าน ชุมชน และหน่วยงานดีเด่นที่ได้ดำเนินการพัฒนาตามแนวอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง จนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง สมควรประกาศเกียรติคุณเพื่อให้เป็น

ตัวอย่างที่ดั่งงาม และเพื่อแสดงว่ารัฐบาลได้เห็นความดีของบุคคลและหน่วยงาน เหล่านั้น เพื่อขอให้ได้รักษาความดีและขยายผลแห่งการทำความดีนี้ให้แพร่ หลายกว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป หลังจาก พิธีมอบรางวัลเกียรติคุณแล้ว ใคร่ ขอกราบเรียนเชิญ ฯพณฯ ได้โปรดกล่าวปราศรัยเปิดนิทรรศการสัปดาห์ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒ นี้ด้วย

คำกล่าว

ของ

นายกระมล ทองธรรมชาติ

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ในพิธีปิดนิทรรศการ “สัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง
ครั้งที่ ๒”

วันอังคารที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๔.๐๐ น.

ณ คอนเวนชันเซ็นเตอร์ ชั้น ๔

ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา

ท่านประธานอนุกรรมการฝ่ายนิทรรศการและแสดงผลงาน
ท่านผู้แทนหน่วยงานที่ร่วมจัดนิทรรศการ และช่วยเหลือในการจัดงาน
และท่านผู้มีเกียรติ

ผมรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาร่วมในพิธีปิดนิทรรศการ “สัปดาห์
แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒” ในวันนี้

ในฐานะผู้ร่วมอุดมการณ์และร่วมงานกับท่านทั้งหลายในการประสาน
การเผยแพร่อุดมการณ์สร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง
ผมมีความภูมิใจอย่างมากที่ได้มีโอกาสได้ทำงานนี้ร่วมกับท่านทั้งหลายเมื่อ
๖-๗ เดือนที่แล้ว ผมยังจำได้ถึงวันแรกที่ผมได้ยินและรับรู้คำว่า “แผ่นดิน
ธรรม แผ่นดินทอง” คิดอยู่ในใจว่าเป็นชื่อที่มีความหมาย และมีคุณค่า
ทางใจอย่างมาก ใจหนึ่งก็คิดว่าเราจะช่วยกันสามารถพลิกแผ่นดินไทยให้
เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองได้หรือ ดูจะเป็นความฝันที่ไกลสุดเอื้อม

โดยส่วนตัวและโดยส่วนงาน ในฐานะประธานคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย และประธานคณะกรรมการอุดมการณ์ของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ผมมีความสนใจในเรื่องนี้อย่างมาก และก็มี ความมุ่งมั่นและพยายามร่วมดำเนินการกับเพื่อนร่วมงานทุกวิถีทาง ในอันที่จะปลุกฝัง ถ่ายทอดอุดมการณ์อันเป็นความคิดความเชื่อที่ฝังงมไปสู่ ประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดการยอมรับศรัทธา และปฏิบัติตามต่อไป ในขณะเดียวกัน ก็คิดอยู่เสมอว่า ถ้าหากเราสามารถพัฒนาหมู่บ้านและ ชุมชนตามวิถีทางประชาธิปไตย ด้วยการสร้างประชาธิปไตยในระดับรากหญ้า เห็นผลสำเร็จได้ด้วยแล้ว ก็จะเป็นทางรอดของชาติ ทางแห่งความเจริญพัฒนา และความมั่นคงของชาติได้อย่างแน่นอน ด้วยเหตุนี้ ในระยะเวลาขวบปีที่ผ่านมา ทั้งในวันราชการ และวันเสาร์ - อาทิตย์ ผมมักจะหาโอกาสเดินทางไป เยี่ยมชมหมู่บ้าน ไปดูการปฏิบัติงาน การทำงานในพื้นที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอยู่เนือง ๆ โดยไปมาทั่วทุกภาคของประเทศ เพื่อ ค้นคว้า “คำตอบอยู่ที่หมู่บ้าน” จริงหรือ

กาลเวลาที่ผ่านไป พร้อมทั้งประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ผมได้รับ ทำให้ผมได้รับคำตอบว่า เรามีความหวัง พี่น้องไทยทั่วทุกภาคต่างไผ่ดี มีจิตใจ ไผ่พัฒนา และอุทิศตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน หน้าที่ของ ผมจึงไม่ต้องทำอะไรมาก เพียงแต่ยกคนดี นำผลงานของคนที่ทำความดีเหล่านี้ มาเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้คุณความดีนี้ได้แพร่กระจายออกไปคลุม ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ทุกชุมชน ทุกอำเภอ ทุกจังหวัด ทุกภาคทั่วประเทศ เพื่อให้เกิดความศรัทธา ให้มีอุดมการณ์ร่วมกันในอันที่จะพลิกผืนแผ่นดินไทยให้เป็น แผ่นดินที่มีความสงบสุขร่มเย็น และเจริญก้าวหน้า เสมือนดัง แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองตลอดไป

เกียรติบัตรที่ท่านได้รับมอบให้วันนี้ เป็นเครื่องหมายยืนยันเจตนารมณ์ ดังกล่าว และเป็นเครื่องหมายแสดงความขอบคุณด้วยความจริงใจจากพวกเรา ทุกคน ที่ทุกท่านได้ช่วยกรุณาร่วมจัดนิทรรศการ “สัปดาห์แผ่นดินธรรม

แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒” ครั้งนี้ขึ้น จนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย และช่วยทำให้อุดมการณ์ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง อันเป็นอุดมการณ์ของชาติ อุดมการณ์ร่วมกันของคนไทยนี้ ได้ซึมซับลงไปในชีวิตใจและความสำนึกของคนไทยทุกคน ไม่น่ามากก็น้อย ทำให้ความฝันและการสร้างหมู่บ้านในฝันได้กลายเป็นความจริง ผมจึงขอขอบคุณทุกท่าน ทุกหน่วยงานอีกครั้งหนึ่งในความร่วมมือช่วยเหลือการจัดนิทรรศการครั้งนี้ และหวังใจว่า จะเป็นนิมิตหมายของการเริ่มต้นร่วมมือกันในการทำงานเพื่อประเทศชาติ และประโยชน์สุขของประชาชนในอนาคตสืบไป

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ผมขอปิดนิทรรศการ “สัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งที่ ๒” และขออำนวยการ ให้ทุกท่านจงประสบแต่ความสุขความเจริญตลอดไปชั่วกาลนานเทอญ.

ขอขอบคุณ

คำปราศรัย

ของ

นายวีระ มุสิกพงศ์

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

ในพิธีเปิดการสัมมนาเรื่อง

“การพัฒนาหมู่บ้านให้เป็น

แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง”

วันอาทิตย์ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๒๘ เวลา ๐๙.๐๐ น.

ณ โรงเรียนควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง ท่านรองประธานสภาสังคมสงเคราะห์
แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ท่านนายกสมาคมสตรีพัทลุง
ท่านผู้เข้าร่วมสัมมนา และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดีที่ได้รับเชิญให้มาเป็นประธาน
ในพิธีเปิดการสัมมนาเรื่อง “การพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” ในวันนี้ทำให้มีโอกาสได้มาร่วมในกิจกรรมที่มีความสำคัญ และได้
มีโอกาสพบท่านทั้งหลาย ทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน สถาบันทางศาสนาที่
เกี่ยวข้อง และมีความสนใจในการพัฒนาชนบท หลายท่านเป็นทำงาน
ด้วยความเข้มแข็ง เสียสละ และมีบทบาทที่สำคัญในการช่วยพัฒนาชนบท
ของเราให้มีความเจริญก้าวหน้า ได้ช่วยชาวชนบทของเราให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ในฐานะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง ผมขอต้อนรับ
ผู้เข้าร่วมสัมมนาที่มาจากจังหวัดต่าง ๆ ขอให้ท่านมีความสุขสำราญในระหว่าง

ที่อยู่ในจังหวัดพัทลุง หากมีอะไรที่จะให้ผมช่วยเหลือเพื่อให้การมาร่วม
สัมมนาของท่านได้รับผลสำเร็จ ขอได้โปรดแจ้งให้ผมทราบ

ในนามของรัฐบาล ผมขอชมเชยและขอขอบคุณสภาสังคมสงเคราะห์ฯ
ที่ได้ร่วมกับจังหวัดพัทลุง และสมาคมสตรีพัทลุง จัดให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับ
การพัฒนาหมู่บ้านขึ้นในจังหวัดพัทลุง การสัมมนาครั้งนี้เป็นตัวอย่าง
แห่งความร่วมมือและประสานงานกันอย่างดี ระหว่างภาครัฐบาลและภาค
เอกชน นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสัมมนายังประกอบด้วย ข้าราชการและผู้แทน
ของภาคเอกชนจากจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือและ
ความเข้าใจอันดีระหว่างข้าราชการและประชาชนยิ่งขึ้น

การพัฒนาหมู่บ้านและการพัฒนาชนบท เป็นนโยบายที่สำคัญที่สุด
ประการหนึ่งของรัฐบาลปัจจุบัน โดยเฉพาะ ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูล
ลานนท์ นายกรัฐมนตรี เป็นผู้ที่มีความห่วงใยในชีวิตของชาวชนบทและ
เป็นผู้ที่มีความสนใจในการพัฒนาชนบทมาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้
กล่าวคำปราศรัยเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท มีข้อความตอนหนึ่งว่า “ชนบท
คือรากฐานของประเทศชาติ ถ้าชนบทอยู่ไม่ได้ ประเทศชาติก็อยู่ไม่ได้”

ใน พ.ศ. ๒๕๒๔ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้แต่งตั้งคณะกรรมการ
พัฒนาชนบทแห่งชาติ ที่เรียกว่า กชช. และต่อมาได้แต่งตั้งคณะกรรมการ
สร้างงานในชนบท ที่เรียกว่า กสช. ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ยังได้ริเริ่ม
นโยบายการพัฒนาชนบทแนวใหม่ของรัฐบาล ซึ่งได้ระบุ ไว้ในแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙

ในนโยบายการพัฒนาชนบทแนวใหม่ ได้มีการกำหนดพื้นที่ที่มีระดับ
ความยากจน ซึ่งสมควรได้รับความช่วยเหลือโดยเร่งด่วนเป็นพิเศษ จึง
ได้มีการกำหนดเขตพัฒนาชนบทยากจน จำนวน ๑๒,๕๕๕ หมู่บ้าน ใน
๒๘๖ อำเภอ ๓๘ จังหวัด และได้แบ่งระดับชนบทออกเป็น ๔ ระดับ คือ

๑. ระดับยากจนขั้นต่ำ

๒. ระดับพออยู่พอกิน
๓. ระดับอยู่ดีกินดี
๔. ระดับมั่งมีศรีสุข

ก่อนนี้การพัฒนาชนบทเป็นการพัฒนาจากบนลงล่าง โดยประชาชนไม่มีส่วนร่วมการพัฒนาชนบทแนวใหม่ ได้เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง รู้จักแก้ไขปัญหาของตนเองให้มากที่สุด รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทย จึงพยายามส่งเสริมบทบาทและประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านและสภาตำบล ซึ่งเป็นองค์กรของประชาชนให้มีส่วนริเริ่มในการเสนอโครงการและการพัฒนาหมู่บ้านและชนบทของตน

แม้รัฐบาลจะทุ่มเทเงินเป็นจำนวนมากในการพัฒนาชนบท แต่เราก็กังขวยไม่ได้ว่า เราได้รับความสำเร็จที่น่าพอใจในการพัฒนาชนบท เพราะยังมีชาวชนบทที่ยากจนที่ยังพึ่งตัวเองไม่ได้อีกเป็นจำนวนมากกว่า ๑๐ ล้านคน ข้าราชการที่ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทจำนวนไม่น้อยยังเข้าไปไม่ถึงประชาชน ยังไม่ได้ทำงานอย่างเข้มแข็ง จริงจัง และเสียสละให้สมกับเป็นนักพัฒนา ประชาชนชาวชนบทเองก็ยังขาดจิตใจใฝ่พัฒนา คิดว่าการพัฒนาเป็นภาระหน้าที่ของรัฐบาลฝ่ายเดียว จึงไม่กระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองและหมู่บ้านของตน คอยแต่จะรอรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลโดยไม่คิดช่วยตัวเอง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท มีข้อความที่สำคัญดังนี้

“การพัฒนาชนบทเป็นงานที่สำคัญ เป็นงานที่ยาก เป็นงานที่จะต้องทำให้ได้ด้วยความสามารถคือ ทั้งเฉลียว ทั้งฉลาด ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ มิได้มุ่งหมายหากินด้วยวิธีใด ๆ ใครอยากหากินขอให้ลาออกจากตำแหน่งไปทำการค้าขายดีกว่า เพราะว่าถ้าทำผิดพลาดไปแล้ว บ้านเมืองจะล่มจม และเมื่อบ้านเมืองล่มจมแล้ว เราก็อยู่ไม่ได้เท่ากับเสียหมดทุกอย่าง”

จากพระบรมราโชวาทที่อัญเชิญมา แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาชนบท เป็นงานที่มีความสำคัญแก่ประชาชนและประเทศชาติ เป็นงานที่ยากลำบาก แต่ก็จำเป็นจะต้องทำให้เสร็จ และต้องทำด้วยความรู้ ความสามารถ ความเฉลียวฉลาด ความบริสุทธิ์ใจ ความเสียสละ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ จะต้องทำโดยมีอุดมการณ์ ทั้งอุดมการณ์ชีวิตและอุดมการณ์ชาติ

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ถือได้ว่าเป็นอุดมการณ์ชีวิต และอุดมการณ์ชาติ ที่ทุกคนควรจะยึดถือ

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นอุดมการณ์ชีวิต เพราะการพัฒนาตามแนวทางอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง จะต้องเริ่มจากการพัฒนาตนเองและครอบครัว โดยเน้นการพัฒนาจิตใจ ยึดศาสนธรรมเป็นหลัก โดยจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีศีลธรรม และวัฒนธรรมอันดี เช่น มีความเมตตากรุณา ซื่อสัตย์ อดทน มีวินัย ประหยัด ขยัน ไม่เป็นทาสของอบายมุข มีคุณธรรมแห่งการเสียสละ เพื่อผู้อื่นและส่วนรวม มีสามัคคีธรรมและรู้จักปรับผิชอบ

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นอุดมการณ์ชาติ เพราะเป็นเป้าหมายร่วมกันของคนไทยทั้งชาติ ที่จะร่วมกันสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่อถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสที่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ๔๐ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๒๙ และในโอกาสขัตติกาลพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบ ใน พ.ศ. ๒๕๓๐

ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีได้กล่าวถวายอาศิรวาทราชสดุดีในวันฉัตรมงคล วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๒๙ มีข้อความบางตอนว่า

“รัฐบาลในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท อันมีข้าพระพุทธเจ้าเป็นนายกรัฐมนตรี ใคร่ขอพระราชทานพระบรมราชาอนุญาตนำแนวแห่งพระบรมราชปณิธาน ในพระปฐมบรมราชโองการมาดำเนินงานสนอง

พระเดชพระคุณ โดยกำหนดเป็นอุดมการณ์เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทย ให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง”

“คำว่า **“แผ่นดินธรรม”** นี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายคิดด้วยเกล้า ด้วยกระหม่อมว่า คือ แผ่นดินอันเป็นที่อยู่อาศัยของปวงชนผู้ปฏิบัติธรรม และมีวัฒนธรรมอันดีงาม ส่วน **“แผ่นดินทอง”** นั้น ก็คือแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากร และเจริญรุ่งเรืองด้วยเศรษฐกิจ เมื่อรวมกันเป็น **“แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง”** ย่อมมีความหมายอันงดงามว่า แผ่นดินไทยนี้ เป็นแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์มั่งคั่งพร้อมตามนัยดังกล่าว ทั้งด้านจิตใจ ด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ”

ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย ผมได้กล่าวไว้ในตอนต้นว่าผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่การสัมมนาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ผู้เข้าร่วมสัมมนา ซึ่งประกอบไปด้วยข้าราชการผู้นำหมู่บ้าน ผู้แทนของสถาบันศาสนา จากองค์กรเอกชน ได้มีความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง และร่วมกันในการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยโดยเฉพาะภาคใต้ของเราให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองอย่างแท้จริง

การจัดสัมมนาเช่นนี้ ต้องยอมรับว่าไม่ได้จัดขึ้นง่าย ๆ จะต้องใช้เวลาเตรียมการ ต้องใช้กำลังคน กำลังเงินและกำลังสติปัญญา ท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาก็ต้องใช้เงินทองเสียเวลาในการเข้าร่วมสัมมนา ผมจึงใคร่ที่จะขอให้ท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาครั้งนี้ ได้โปรดใช้เวลา ๒ วันของการสัมมนาให้คุ้มค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยพยายามรับความรู้จากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิให้มากที่สุด แลกเปลี่ยนความคิดความเห็นและประสบการณ์ของแต่ละคนอย่างตรงไปตรงมา เพื่อที่จะได้ข้อสรุปที่เป็นแนวทางปฏิบัติ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ แนะนำข้อสัมมนาครั้งนี้ให้เกิดผลแก่เพื่อนผู้ร่วมสังคมของเราอย่างจริงจัง เพื่อร่วมพัฒนาหมู่บ้านชนบทของเรา ให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย วันพรุ่งนี้ คือวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๘ เป็นวันครบรอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช เป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ๕๐ กว่าปีที่บ้านเมืองของเราได้เปลี่ยนแปลงสู่ทิศทางใหม่ ท่านทั้งหลายจะเห็นว่าเวลานี้ เรายังถกเถียงกันอยู่ว่าประชาธิปไตยคืออะไร และเราจะไปสู่ประชาธิปไตยได้อย่างไร และยังถกเถียงกันว่ารัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยนั้น ควรจะมีรูปลักษณะอย่างไร วิธีการเลือกตั้งที่ถูกต้องควรจะเป็นอย่างไร ผมอยากจะเรียนเป็นข้อสังเกตกับท่านทั้งหลายในโอกาสนี้ว่า ประชาธิปไตยนั้นไม่สามารถที่จะได้มาโดยการเขียนรัฐธรรมนูญขึ้นให้สวยงามๆ วิธีการเลือกตั้งที่เหมาะสมและถูกใจของผู้เป็นผู้แทนราษฎรทุกคน เพราะนั่นคือระบอบประชาธิปไตยในระดับสูง แท้ที่จริงแล้วจะมั่นคงได้ก็ด้วยการปฏิบัติ วิธีการนั้นคือการปฏิบัติระดับหมู่บ้าน ตำบล กล่าวโดยสรุปรวบยอดก็คือ โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่ท่านทั้งหลายต้องทำความรู้จักแล้วนำไปปฏิบัติอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับประชาธิปไตย เพราะฉะนั้นถ้าอุดมการณ์นี้เป็นที่ยอมรับของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ และนำไปปฏิบัติอย่างแท้จริงแล้ว ประชาธิปไตยก็เกิดขึ้น แผ่นดินของเราก็จะเป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ขออาราธนาอนุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ดลบันดาลให้ผู้ร่วมสัมมนาครั้งนี้ ได้มีความสุขความเจริญ ขอให้การสัมมนาครั้งนี้ บรรลุผลสำเร็จที่กำหนดไว้ทุกประการ ขอให้การพัฒนาอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ให้เข้าไปสถิตย์อยู่ในหัวใจของคนไทยทุกคน ขอขอบคุณ.

คำปราศรัย

ในพิธีเปิดการอบรมความมั่นคงของชาติ

รุ่น แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

และ

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง “อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง
กับความมั่นคงของชาติ”

โดย

พลเอกเทียนชัย สิริสัมพันธ์

ณ ศาลาประชาคมจังหวัดเพชรบูรณ์

อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๒๘

ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ ท่านรองผู้อำนวยการป้องกัน
การกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ฝ่ายทหาร ท่านผู้เข้ารับ
การอบรม และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดีที่ได้รับเชิญให้มาเป็นประธาน
ในพิธีเปิดการอบรมเพื่อความมั่นคงของชาติ รุ่นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง
ในวันนี้

ถ้าจะพูดถึงความมั่นคงในชาติว่ามาเกี่ยวกับตัวเราได้อย่างไร ก็คง
จะต้องขอเรียนว่า การดำรงชีวิตของเราที่เป็นอยู่ทุกวันนี้จะเห็นได้ว่า ถ้า

เรานึกถึงในสิ่งที่ผ่านมาแล้ว สมัยปู่ ย่า ตา ยายของเราอยู่ด้วยความร่มเย็น เป็นสุข สมัยนั้นค่าครองชีพก็ถูก จะไปไหนมาไหนก็ไปด้วยความสบายใจ ไม่ต้องเป็นห่วงเรื่องใจผู้ร้าย ทั้งนี้เป็นเรื่องที่เปลี่ยนแปลงกันไปตามกาลเวลา สาเหตุอันยิ่งใหญ่ที่เราจะต้องยอมรับความจริงว่า การที่สมัยก่อนนี้อยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุขมากกว่าสมัยนี้ ก็เพราะเรื่องของความเป็นอยู่การทำมาหากิน สมัยก่อนคนน้อยการทำมาหากินก็ไม่ต้องแย่งกัน อยู่กันอย่างสบายๆ นี่เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงระหว่างสมัยโบราณกับสมัยนี้

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันจำนวนประชากรกับเนื้อที่ของประเทศไทย ขณะนี้นั้นล้วนเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงมาก เราอยู่ในสภาวะที่จะต้องแข่งขัน และแก่งแย่งกัน สำหรับความเป็นอยู่ที่นี้นั้น ก็นับว่าเราอยู่ในสภาพที่ดีพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นการเป็นอยู่ สภาพสังคมก็ตาม ถ้าเราจะมาคิดถึงสภาพปัจจุบันที่เกิดขึ้นอยู่ในทุกวันนี้ สมมติว่าเราจะออกไปทำธุรกิจนอกบ้าน เราจะต้องระวังเรื่องบ้านของเรา ต้องลือคประตุให้แน่นหนา เพื่อระวังพวกขโมยต่าง ๆ หรือว่าถ้าเราไม่ลือคประตุเราก็ต้องมีคนเฝ้า คอยเฝ้าทรัพย์สินของเราเพราะกลัวโจรผู้ร้ายมาลักขโมยของ ๆ เรา ในการทำเช่นนี้เป็นการเสียแรงงานไปอย่างหนึ่งที่จะเอาคนมาเฝ้าบ้านและทรัพย์สินของเรา แทนที่จะให้ประโยชน์อย่างอื่นที่ไม่ต้องเสียแรงงานโดยเปล่าประโยชน์ เพราะฉะนั้น เราควรระวังระมัดระวังทรัพย์สินของเราที่หามาได้โดยยาก ทำให้เกิดระแวงและไม่เป็นสุข นั่นเป็นการบ่อนทำลายชีวิตส่วนตัวในแต่ละวัน ที่ต้องเกิดความระแวงระวังอย่างนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสุขภาพสตรีที่ต้องไปทำธุระ จะเป็นกลางวันก็ดี กลางคืนก็ดี สำหรับกรุงเทพฯ นั้นการไปไหนมาไหนด้วยยานพาหนะ รถเมล์ก็ดี คงจะเห็นข่าวกันบ่อย ๆ ว่า หญิงสาวขึ้นแท็กซี่และโดนโปะยาสลบถูกนำไปในทางที่ไม่ดี เสียตัว เสียทรัพย์สินเป็นอันตรายเป็นใหญ่ สำหรับสุขภาพสตรี นี่เป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงและเกิดขึ้นอยู่บ่อย ๆ เราเองที่เป็นพ่อแม่และผู้ปกครองลูกหลานของเรา ถ้ากลับบ้านตอนกลางคืนก็ทำให้เกิดการเป็นห่วง รู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัย นอกจากนั้นบรรดาพวกแท็กซี่เองก็ต้องขับรถในตอนกลางคืนยังถูกจับเป็นประจำบ่อย ๆ ไม่เป็นความปลอดภัย

ของสังคม บางรายถึงกับลงทุนติดสัญญาณระหว่างคนขับรถแท็กซี่กับตำรวจ คนขับแท็กซี่จะมีสิทธิอยู่ที่ตัวเขา ถ้าถูกจี้เขาจะกดสวิทช์ หลังการรถแท็กซี่ ก็จะเป็นสีแดง เป็นสีอะไรก็ตามแต่ เป็นเครื่องหมายของเขา เป็นการสิ้นเปลือง โดยใช่เหตุ นี่เป็นเรื่องที่จะต้องบังเกิดความระแวงระวังกันอยู่ตลอดเวลา และนอกจากนั้นถ้าท่านจะสังเกตติดตามการเปรียบเทียบเกี่ยวกับคดีฆาตคนตาย ในระหว่างประเทศไทยเรานั้น อัตราการฆ่ากันตายนั้นมีจำนวนมากที่สุดในโลก ทั้ง ๆ ที่ประเทศเราเองเป็นประเทศพุทธศาสนา สอนคนให้มีความเมตตาปรานีซึ่งกันและกัน แต่อัตราการฆ่ากันตายนั้นมีอัตราสูงที่สุดในโลก นี่แสดงให้เห็นชีวิตของคนไทยที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้มันอยู่ในภาวะที่น่าเป็นห่วง

นอกจากนั้นในฐานะที่เราเป็นประเทศที่ผลิตอาหารที่ยิ่งใหญ่และสำคัญที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง อาจจะเรียกว่า ข้าวไทยนั้นมีปริมาณเลี้ยงพลเมืองโลกได้เกือบครึ่งโลก เพราะว่าเราผลิตได้มาก และเมื่อปีกลายนี้ ประเทศไทยก็สามารถผลิตข้าวส่งออกนอกไปแข่งกับตลาดโลก เพราะเรามีข้าวโพดที่ผลิตได้ ผลิตมันสำปะหลังได้ ล้วนแต่เป็นเรื่องอาหารทั้งสิ้น ในขณะที่เรามีอาหารการกินและส่งไปขายต่างประเทศและมีพลเมืองที่ดี และมีฐานะดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันจะมีเด็กที่กินอาหารไม่เพียงพอ แม้แต่ในกรุงเทพฯ ก็ยังรณรงค์เพื่อหาอาหารกลางวันให้สำหรับเด็กนักเรียนและก็มีอีกหลาย ๆ แห่งไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านคนที่ยังกินอาหารไม่พอ ในการที่เด็กเล็ก ๆ กินอาหารไม่เพียงพอ ไม่ถูกต้องตามสุขลักษณะนั้น ก็ทำให้อัตราการเกิดของเด็กที่จะเป็นอนาคตของชาติไม่เติบโตและมีสติปัญญาเท่าที่ควร จะเห็นได้ว่าระหว่างที่เด็ก ๆ เป็นอย่างนี้ เด็กชาติอื่นที่มีการกินดีอยู่ดีก็มีความเจริญทั้งร่างกายและสมอง การพัฒนาประเทศในวันข้างหน้าก็สามารถพัฒนาได้เร็วกว่าเรา เพราะเขามีการวางแผนการกินอย่างถูกต้อง

ถ้าพูดถึงความเป็นอยู่ทั้งในกรุงเทพฯ หรือต่างจังหวัดเรามีสถานที่ หอระฟ้าฟู้ฟ่า ตึกอาคารมีการตกแต่งอย่างสวยงาม ในขณะที่เดียวกันก็เป็นอันตรายอยู่มากมายเช่นเดียวกันไม่ว่าจะเป็นที่กรุงเทพฯ หรือต่างจังหวัด

ในสภาพนี้เป็นสภาพที่น่าอนาถที่มีคนอยู่จำนวนหนึ่งที่ต้องอยู่กันอย่างแร้น
 แค้นเช่นนี้ ในกรุงเทพฯ เองก็มีแหล่งเสื่อมโทรม ซึ่งรัฐบาลพยายามอย่างยิ่ง
 จะปรับปรุงประชาชนให้มีที่อยู่อาศัยอย่างถูกสุขลักษณะ ไม่ให้มีน้ำคร่ำ
 มีอากาศไม่ดีต่อสุขภาพ ไม่ให้เสื่อมโทรมและผู้ที่เจ็บป่วย ผู้ที่มีเงินมีทองก็
 ไปรักษาตามโรงพยาบาลเอกชนที่มีเครื่องมือที่ดีและมีแพทย์ที่มีความรู้ ก็
 เอาตัวรอดได้ ส่วนคนจนต้องรักษาตนเองหรือไปโรงพยาบาลของรัฐ ปริมาณ
 คนเจ็บป่วยตอนนี้มีมากเพียงไร คนเหล่านี้ไม่มีทางเลือกก็ต้องขอพึ่งบริการ
 ของรัฐที่ให้ต่อประชาชน ใครโชคดีก็ดีไป ใครที่รอก็รอไป บางคนมาจากที่
 ไกล ๆ และไม่สามารถที่จะรอดได้ก็ต้องกลับไปรักษาตนเอง ก็ไปอย่างน่า
 สมเพช นอกจากนั้นในสมัยก่อนจะเห็นได้ว่าผู้ที่อยู่ในวัยชรามักจะได้รับการ
 เคารพนับถือและได้รับการดูแลใกล้ชิดจากลูกหลาน เป็นขนบธรรมเนียม
 ประเพณีที่ยึดถือกันมานาน จะเห็นได้จากสมัยนี้ความเป็นอยู่อยู่กันอย่าง
 แร้นแค้น และลูกหลานที่ออกมาทำมาหากินเพียงแต่จะเอาตัวรอดของตัว
 เท่านั้น ก็เกือบจะเอาตัวไม่รอดแล้ว เพราะฉะนั้นภาระในการเลี้ยงดูพ่อแม่
 ที่แก่ชราได้

อันนี้เป็นตัวอย่างที่ผมอยากจะชี้ให้เห็นว่าเรื่องเหล่านี้ เป็นเรื่อง
 ซึ่งเราจะเห็นอยู่จำเจ แต่ในขณะที่เราอยู่ในสภาพอย่างนี้ ถ้าเราสามารถ
 เปลี่ยนสังคมของเรา เปลี่ยนสิ่งแวดล้อมในประเทศของเราให้อยู่สภาพที่ดี
 กว่านี้ในแง่มุมต่าง ๆ เราอาจจะลดค่าใช้จ่ายทั้งหลาย ซึ่งเราจ่ายเพื่อความมั่ง
 คั่งของครอบครัวของตัวเองเราเองลงไปได้ และสามารถนำสิ่งของเหล่านั้นไปใช้
 ในการพัฒนาให้ชีวิตของเรามีความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น จะชี้ให้เห็นว่าเป็นเรื่องที่
 เป็นไปได้และเป็นไปแล้ว ยกตัวอย่างในประเทศหนึ่งที่เขาสามารถออกไปที่
 ไหนก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องเดือดร้อน ลูกหลาน เขาปิดประตูไว้เฉย ๆ แล้วก็
 ไปอย่างสบายใจโดยไม่ต้องเป็นห่วงว่าจะถูกโจรผู้ร้ายมาลักทรัพย์สิน อย่าง
 เวลาสั่งของ จะสั่งซื้อที่วิสกี้เครื่องก็โทรศัพท์บอกบริษัท แล้วบริษัทก็เอามาวาง
 ไว้หน้าบ้าน เจ้าของบ้านก็เอาเข้าไปดูในบ้าน เมื่อดูว่าทีวีไม่ดีก็โทรศัพท์
 บอกบริษัท เออวางไว้หน้าบ้านแล้วบริษัทก็มารับไปเปลี่ยนเครื่องใหม่มาให้

หรือจะเดินทางไปธุระโดยทางรถไฟ ถ้าซีจักษ์ยานมาที่สถานีรถไฟ แล้วก็เอาจักรยานวางไว้เพื่อไปธุระโดยทางรถไฟพอลกลับมาที่เดิมก็ขี่จักรยานกลับบ้านได้ มันสบายอดสบายใจในเรื่องที่จะต้องทุ่มเทเงินทองในการให้คนมาเฝ้าบ้านก็ดีจะไปใส่กุญแจรถจักรยานหรือเรื่องอะไรต่าง ๆ ก็ได้ ไม่ต้องเสี่ยงซึ่งผมถือว่าเป็นการเสียโดยเปล่าประโยชน์ประเทศนั้นก็คือ ประเทศญี่ปุ่น เหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นจริง ๆ และมีจริง ๆ ความสบายอดสบายใจอย่างนี้เป็นไปได้ในโลกของมนุษย์ จริงอยู่ถึงแม้ประเทศญี่ปุ่นจะมีคูมิมิเตราง มีตำรวจ มีศาล ผมคิดว่าต้องมีโจรผู้ร้าย มีการฆ่ากันตาย แต่พูดถึงเปอร์เซ็นต์แล้วยังน้อยกว่าบ้านของเราความเป็นอยู่ของเขานั้นค่อนข้างจะอยู่ในระดับที่น่าพอใจพอสมควร จะเห็นได้ว่าอาจจะเป็นไปได้ที่เราจะฟื้นฟูมาทำให้บ้านของเราน่าอยู่ น่าอาศัยเช่นนั้น ที่ผมพูดมาค่อนข้างจะยืดยาวอย่างนี้นั้นก็อยากจะให้เห็นว่าเราอยู่ในสภาวะอย่างไร และเราอยากจะเป็นอย่างไรบ้าง ก็เพียงยกตัวอย่างอย่างนั้นที่ประเทศญี่ปุ่น เราก็อยากจะเป็นอย่างนั้นบ้าง เราลดค่าใช้จ่ายของชีวิตประจำวันลงบ้าง เราจะเห็นได้ว่าโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่เราพยายามที่จะหยิบยกขึ้นมาเป็นอุดมการณ์ของเรานั้น เป็นสิ่งที่น่าจะถูกต้องที่จะให้คนเรานั้นมีอุดมการณ์อย่างที่ว่านี้

ความเป็นไปได้ของโครงการนี้จะเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติอย่างไรบ้าง เพราะถ้าท่านไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในเรื่องของการรักษาความปลอดภัย และเสรีภาพของตัวท่านเอง ท่านก็สามารถเอารายจ่ายต่าง ๆ ที่ท่านออกจ่ายโดยที่ไม่จำเป็นอย่างนั้นมาทำอย่างอื่นเพื่อความสุขความสบายใจของท่านก็สามารถทำได้ซึ่งเป็นการปรับปรุงคุณภาพของชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ในขณะที่ประชาชนมีความมั่นคงมีความสะดวกสบาย จิตใจก็ร่าเริงมีกำลังใจ ผลผลิตของประชาชาติก็จะมากขึ้นเป็นเงาตามตัว จะเห็นได้ว่าชาติของเราจะมั่นคงได้จะต้องเริ่มต้นด้วยความมั่นคงของครอบครัว ในการที่ทางจังหวัดเพชรบูรณ์ได้เปิดการอบรมนั้น ผมว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้อง ซึ่งเราจะช่วยกันรักษาและคิดว่าเราจะทำอะไรให้เกิดความมั่นคงในครอบครัว สังคมและประเทศชาติให้ดีที่สุด

ความมั่นคงของชาติที่ผมจะเรียนให้ทราบ อยากจะแยกให้เห็นถึงความมั่นคงของชาติที่เราได้แบ่งแยกกัน เพื่อสะดวกในการที่จะพิจารณาว่าความมั่นคงในชาติ และชาตินั้นมีความมั่นคงในด้านใดบ้างที่เราจะพิจารณากัน ความมั่นคงของชาติแบ่งออกเป็น ๔ ประการด้วยกันคือ

๑. ความมั่นคงทางการเมือง
๒. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
๓. ความมั่นคงทางสังคม
๔. ความมั่นคงทางการทหาร

การที่รัฐบาลเข้า ๆ ออก ๆ ๓ วันดี ๔ วันไข้ ไม่ช้าไม่นานถูกอภิปรายทั่วไป ถูกโหวตไม่ไว้วางใจอยู่บ่อยครั้ง หรือว่ารัฐมนตรีบางท่านหรือข้าราชการบางคนไม่อยู่กับร่องกับรอย อย่างนี้ก็ป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความไม่มั่นคงในทางการเมือง บางครั้งบางครั้งคนเราคิดว่าการทำอย่างนั้นเป็นเรื่องส่วนตัวบุคคล แต่ถ้าบุคคลนั้นเป็นคนที่มีความสำคัญในการทำงานในรัฐบาลแล้ว การกระทำอันนั้นก็ถือเป็นการทำลายความมั่นคงของชาติ บ้านเมืองด้วยอย่างยิ่ง ผู้ที่ประพฤติอย่างนี้ และมีฐานะในรัฐบาลด้วยแล้วก็จะกระเทือนถึงความมั่นคงในด้านการเมืองของประเทศนั้น นอกจากนี้ความมั่นคงทางการเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องกับทางการเมืองระหว่างประเทศ เราจะต้องเป็นห่วงและติดตามอย่างใกล้ชิดอีกด้วย เพราะว่าประเทศต่าง ๆ ได้อยู่ในสังคมของโลกนั้น เราไม่สามารถที่จะอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยว ต้องมีการคบเพื่อนฝูงคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะช่วยเหลือกันในด้านการเมืองก็ดี การเศรษฐกิจก็ดี ในด้านการสังคมก็ดีหรือแม้กระทั่งในด้านการทหาร ถ้าเราอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่ว่าจะเป็นชาติเล็กหรือชาติใหญ่ในโลกนี้นั้น เราไม่สามารถที่จะอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ ไม่ว่าจะป็นสหรัฐอเมริกา รัสเซีย ไม่ว่าจะป็นประเทศจีน ก็ไม่สามารถที่จะอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ เพราะฉะนั้นในการที่ประเทศใดประเทศหนึ่งมีเพื่อนมาก มีประเทศต่าง ๆ ให้ความนิยมมากถือว่าประเทศนั้นมีความมั่นคงทางการเมืองระหว่างประเทศมาก

ฉะนั้นสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ความมั่นคงทางการเมืองระหว่างประเทศของประเทศไทยนั้นในสภาพปัจจุบัน ผมอยากจะเรียนว่า เราอยู่ในสภาพที่มีความมั่นคงมากเพราะเรามีเพื่อนฝูงที่ให้การสนับสนุนโดยตรงระหว่างประเทศต่อประเทศ และในขณะเดียวกันก็ได้รับความสนับสนุนเป็นกลุ่มเป็นก้อน อย่างกลุ่มอาเซียนเป็นต้น ที่มีความเป็นปึกแผ่นและให้การสนับสนุนอย่างแน่นหนาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในขณะเดียวกันเราก็มีเสียงสนับสนุนอย่างมากในสหประชาชาติ จะเห็นได้ว่าในความเห็นของเราเกี่ยวกับการก่อกำเนิดของชาติเพื่อนบ้านที่เสนอขึ้นไปสหประชาชาติว่าใครถูก ใครผิดนั้น ถ้าเราไม่มีความมั่นคงทางการเมืองระหว่างประเทศแล้ว เขาถือว่าถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง มักจะถือว่าพวกใครพวกมัน การที่โหวตให้ฝ่ายประเทศไทยและกลุ่มอาเซียนเป็นการถูกต้อง ก็แสดงว่าเรามีเพื่อนบ้านที่ดีมีความมั่นคงพร้อมที่จะให้การสนับสนุนประเทศไทยเป็นประเทศที่เรียกว่า กำลังพัฒนา เราไม่สามารถที่จะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่มาพัฒนาหรือจับจ่ายใช้สอยโดยงบประมาณของเราถูกตัดเพราะเรามีความมั่นคงทางการเมือง เราก็สามารถได้รับการสนับสนุนจากประเทศต่าง ๆ ให้การสนับสนุนไม่ว่าจะแง่ทางการเมือง ในแง่ของอุปกรณ์ต่าง ๆ หรือในแง่สังคม และก็อยากจะเรียนว่าประเทศไทยนั้นมีความมั่นคงมากในแง่การเมืองระหว่างประเทศ และโดยเฉพาะตอนนี้ท่านรัฐมนตรีสิทธิ เสียดศิลป์ ได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกในคณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดีและเป็นเกียรติต่อประเทศไทยอย่างยิ่ง ถือได้ว่าความมั่นคงระหว่างประเทศของประเทศไทยนั้นอยู่ในภาวะที่ดีมากในสภาวะปัจจุบัน นี่ก็เป็นเรื่องของการเมืองภายในประเทศ ซึ่งเราจะต้องช่วยกันระมัดระวังป้องกันให้บังเกิดความมั่นคงทางการเมืองให้ได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นส่วนใหญ่ก็จะขึ้นอยู่กับรัฐบาล และสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาที่จะช่วยกันระมัดระวังที่จะให้บ้านเมืองเราอยู่ในสภาพที่ราบรื่น ถ้าการเมืองของเราภายในไม่มีความมั่นคงแล้ว ความเชื่อถือของประเทศต่าง ๆ มีต่อประเทศไทยนั้นก็ลดน้อยลงไป เพราะการที่คนอื่นจะมาลงทุนตั้งอุตสาหกรรมก็ดี การค้าขายก็ดีนั้น เขาจะต้องดูล่วงหน้าว่าความมั่นคง

ทางการเมืองของเรานั้นอยู่ในสภาพสภาวะที่เชื่อถือได้หรือไม่ เพราะว่าถ้าเชื่อถือไม่ได้ หรือไม่มีความมั่นคงทางการเมืองแล้ว ถ้าเขามาลงทุนทำกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นการลงทุนที่ต้องใช้เงินมาก แล้วเขาจะต้องมีความระแวงระวังและพยายามหาความมั่นใจและแน่ใจในความมั่นคงทางการเมืองของประเทศไทย เพราะถ้าประเทศของเราไม่มั่นคงแล้ว ถ้าพวกเขาการลงทุนทำสัญญาอย่างนั้นอย่างนี้ว่าจะต้องปฏิบัติต่อกันอย่างไรบ้าง ถ้าเปลี่ยนรัฐบาลชุดใหม่ รัฐบาลใหม่บอกยกเลิกสัญญานั้นทำใหม่อย่างนี้ แสดงว่าไม่เกิดความแน่ใจ สมัยหนึ่งผมเคยรับราชการอยู่ที่ประเทศอินโดนีเซีย ก็อยากจะเล่าให้ฟังว่า ความไม่มั่นคงทางการเมืองในประเทศนั้นทำให้การลงทุนของประเทศต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในอินโดนีเซียต้องระส่ำระสาย เงินตราของอินโดนีเซียตกต่ำลงมาก ค่าเงินของอินโดนีเซียเปลี่ยนแปลงไปทุกวัน ผมได้รับหน้าที่เป็นทูตทหารที่นั่น ทูตทหารคนก่อนเขาเอาเงินมายื่นให้ผม นำมาแลกเปลี่ยนกันเป็นเงิน ๕๐๐,๐๐๐ เขาบอกว่าเงินจำนวนนี้ไม่มีความหมายเลยไม่ต้องไปแลกมากเงินมันตกทุกวัน แลกแค่พอใช้จ่ายก็พอแล้ว ผมอยู่ที่นั่นถึง ๒ ปี พอคนใหม่มาก็เป็นลักษณะแบบนี้ เงินมันตกต่ำมาก เราจะเห็นว่าความมั่นคงทางการเมืองมีความสำคัญเป็นอย่างมากและเกี่ยวโยงในเรื่องเศรษฐกิจและเรื่องอื่น ๆ

ต่อไปจะกล่าวถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจนั้นเกี่ยวกับการผลิตของเราอย่างไรบ้าง ประเทศชาติก็เหมือนกับชีวิตคนเรา ถือว่าถ้าเราทำมาหากินและเอาผลผลิตผลออกไปขายได้ ไม่ว่าจะเป็ชวชนา ชาวไร่ก็ตาม เราได้ผลปีละ ๓,๐๐๐.- บาท เราใช้จ่ายเพียง ๒,๘๐๐.- บาท ก็แสดงว่าเรามีความมั่นคงพอสมควรคือใช้จ่ายไม่เกินที่เราหาได้ แต่ว่าถ้าเราหาได้มา ๓,๐๐๐.- บาท เราจ่าย ๔,๐๐๐.- บาท อย่างนี้แสดงว่าไม่มั่นคงแล้ว ในขณะนี้ในด้านเศรษฐกิจของเรานั้นอยู่ในสภาวะที่ไม่ค่อยจะดีนัก เพราะรายจ่ายและรายรับในประเทศของเราในสวนรวมแล้ว ยังต้องกู้หนี้ยืมสินเขามาใช้จ่ายอยู่ ถึงแม้ว่าที่เรากู้มานั้นอัตราจะน้อยกว่าอัตราที่ผ่อนส่งหนี้เก่าก็ถือว่ายังอยู่ในสภาวะที่ยังไม่ดีขึ้นเอง เพราะเราต้องจ่ายเงินต้นเก่าและดอกเบี้ย รวมทั้งต้องคอยนึก

ถึงวันข้างหน้าที่ต้องกู้หนี้ยืมสินมาในการพัฒนาประเทศในขณะนี้อีก เพราะถ้าเราจะสามารถเปลี่ยนสินค้าเข้าออกของเราให้ไปประเทศอื่น โดยไม่ต้องแข่งขันกับตลาดโลก ในขณะนี้ก็พยายามจะเปลี่ยนสภาพของชาวนาของเราที่ผลิตข้าวเป็นหลัก ให้ผลิตอย่างอื่นเสียบ้างเพื่อจะให้ทันต่อความต้องการของตลาดโลก เพราะเวลานี้ข้าวของเรานั้นผลิตได้มาก ในขณะเดียวกันทางประเทศจีนก็ผลิตได้มากเช่นเดียวกัน อันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่ง ถ้ากระเป๋ายาใหญ่กว่า เขาสามารถที่จะหาแหล่งได้ ส่วนเรากระเป๋ายาเล็กกว่าจะหาอย่างเขาไม่ได้ เพราะมูลค่าในการผลิตของเรานั้นค่อนข้างสูงพุดถึงการผลิตข้าวของเรานั้น จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายในการผลิตต้นทุนในการผลิตของเรานั้นค่อนข้างจะสูง เพราะการที่เราผลิตข้าวเอาชาวนาเป็นหลัก การที่เราจะทำนาเพียง ๑๐ ไร่ หรือ ๖๐ ไร่ หรือ ๑๐๐ ไร่ มาเฉลี่ยแล้วแต่ละคนที่ต้องเสียแรงงานไป คิดดูว่าจะเป็นตัวเงินเท่าไร แต่ในขณะเดียวกันเราใช้คน ๑๐ คน ทำงานอย่างนี้ได้ผลผลิตอย่างนี้ แต่คนอื่นเอาไปใช้คนเดียว เพราะอัตราค่าใช้จ่ายเพื่อจะได้มาซึ่งสิ่งของเท่า ๆ กัน ผลผลิตเขาใช้เงินเท่าไร การทำนาของเรายังอยู่ในลักษณะที่ค่อนข้างจะล้าสมัย เราไม่สามารถที่จะแข่งกับตลาดโลกได้ มีคนคิดกันว่าทำอย่างไรเราจะลดจำนวนชาวนาที่ผลิตข้าวให้น้อยลงบ้าง และมาผลิตอย่างอื่นแทน จะทำให้เราสามารถที่จะมีสินค้าพอจะแข่งกับตลาดโลกที่จะได้เงินตรามามากขึ้น ในขณะนี้เรากำลังผลิตถั่วเหลืองซึ่งตลาดยังมีความต้องการอยู่มากให้สู้กับตลาดโลกเขาได้

ต่อไปจะพุดถึงสังคมจิตวิทยา เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของประชาชน ถ้าประชาชนไม่มีสุขภาพอนามัยที่ดีแล้ว การที่จะคิดทำมาหากินหรือจะพัฒนาทำความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคมก็ไม่อาจทำได้ ก็ถือว่าเป็นความมั่นคงอันหนึ่ง นอกจากนั้นการมีวัฒนธรรม ความสงบเรียบร้อยเป็นความมั่นคงอย่างหนึ่ง และในขณะเดียวกันที่เรามีความมั่นคงในด้านอื่น ๆ ความมั่นคงในด้านการเมืองก็ดี เศรษฐกิจก็ดี สังคมก็ดีนั้น แต่ว่าถ้าเราจะมี ความมั่นคงทางทหารด้วยเรามีความจำเป็นต้องมีกำลังทหารเพื่อป้องกันประเทศนี้ก็เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นเหลือเกินเป็นความมั่นคงอย่างหนึ่ง ความมั่นคงทั้ง ๔

ประเภทที่เรียนให้ทราบนี้ก็มีความสัมพันธ์กันอย่างหนาแน่น จะมีความมั่นคงอันใดอันหนึ่งโดยปราศจากความมั่นคงด้านอื่นไม่ได้

จะเห็นได้ว่าความมั่นคงทุกอย่างที่ผมได้พูดให้ฟัง จะเป็นด้านการเมืองก็ดี เศรษฐกิจก็ดี สังคมก็ดี หรือทหารก็ตั้นั้น จะต้องกลมเกลียวสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่ใช่จะไปพึ่งเล็งความมั่นคงอันใดอันหนึ่งมากเกินไป สมมติว่ามีความมั่นคงทางด้านการทหารอย่างเดียว มีเงินก็บำรุงด้านทหารอย่างเดียว ก็ไม่ต้องมาพัฒนาประเทศ รายได้เข้าประเทศก็ไม่ดี เพราะบางครั้งบางครั้งเราต้องรู้ในด้านการทหารพอสมควรที่จะสนองได้ ไม่ใช่ว่าเป็นทหารบ้านเมืองจะต้องตามใจ จะเอาอย่างนั้นอย่างนี้ รัฐบาลจะต้องจัดหาให้ อย่างนั้นไม่ได้ แบบนี้บ้านเมืองก็พัง

ในภาวะปัจจุบันนี้จำเป็นต้องคำนึงทุก ๆ ด้านพร้อม ๆ กัน เราพูดถึงความมั่นคงอย่างนี้ นั่น แต่ละบุคคลหาแนวทางปฏิบัติเพราะเราได้มีโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ถือว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่เราจะสร้างให้เกิดความมั่นคงขึ้นในตัวบุคคล จะเห็นได้ว่าประเทศชาติที่เจริญแล้ว เขามีการพัฒนาในด้านจิตใจกันมากอย่างที่ประเทศเกาหลี หรือประเทศญี่ปุ่นเป็นต้น เขาพัฒนาประเทศชาติในด้านจิตใจควบคู่กันไป แผนการพัฒนาของประเทศของเราฉบับที่ ๑-๕ นั้น เกือบจะไม่ได้กล่าวถึงการพัฒนาในด้านจิตใจเลย

ดังนั้นพอมาถึงการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ ๖ จะมีเรื่องของการพัฒนาในด้านจิตใจ อย่างประเทศญี่ปุ่นเขาสนใจในด้านการพัฒนาจิตใจให้เกิดความสัมพันธ์ทางการเมือง มีความประหยัดมาตั้งแต่ก่อนแต่ออก เราเพิ่งจะมาเมดอินไทยแลนด์ ญี่ปุ่นเมดอินเจแปนไม่รู้กี่สิบปีแล้ว ญี่ปุ่นเป็นชาตินิยมมานานแล้ว ทำให้เขาเจริญรุ่งเรือง ฉะนั้นถึงเวลาแล้วที่เราต้องมาช่วยปลูกฝังอุดมการณ์ดี ๆ ให้เกิดขึ้นในชาติ อันจะเป็นหนทางสร้างเศรษฐกิจให้เข้มแข็ง

อยากจะเรียนว่าเป้าหมายในโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองมีอย่างไร คือมีเป้าหมายในการพัฒนาคน หมู่บ้าน ชุมชน และสังคม อันนี้

ถ้าเราตั้งไว้เฉย ๆ ว่าพัฒนาคน หมู่บ้านอย่างนี้ มันอาจจะเลื่อนลอย ในฐานะที่เราเกิดมาเป็นคนไทยเรามีสิ่งยึดเหนี่ยว เราสามารถจะมีสิ่งยึดเหนี่ยว และเราพยายามทำเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้นเพื่อให้เกิดความสันติและกำลังใจ ผมไม่ทราบว่าจะตอนนี้ใครเลิกทำอะไรหรือไม่ เอาเรื่องบุญก็ได้ ผมเลิกบุญหรือมา ๒๐ ปีแล้ว ทั้ง ๆ ที่ไม่รู้ว่าจะอดได้หรือไม่ แต่ผมก็เลิกมาแล้ว เพราะฉะนั้นการที่เราจะตั้งอุดมการณ์สักอย่างเพื่อใครแล้วเรายอมทำได้ ในฐานะที่เราเกิดมาเป็นคนไทย เป็นโซคมหาศาลของเราที่เรามีพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ

ดังนั้น พวกเราจึงควรทำอะไรสักอย่างเพื่อถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทุกคนคงเต็มใจที่เราจะตั้งอุดมการณ์เพื่อถวายพระองค์ท่าน ผมคิดว่าถูกต้องแล้ว และทุกคนเต็มใจที่จะทำกันทั้งสิ้น ในวาระที่พระองค์ท่านจะเถลิงถวัลย์ราชสมบัติครบ ๔๐ ปีในปี ๒๕๒๙ และมีพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษาในปี ๒๕๓๐ นั้น เราคิดว่าจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นการถวายความจงรักภักดีและพระมหากษัตริย์คุณที่พระองค์มีต่อประชาชนชาวไทย การที่เราจะทำอย่างไรบ้างจะต้องมีการพูดกันอีกมาก สำคัญที่สุดที่อยากจะเน้นเป็นเรื่องสุดท้าย ก่อนที่ผมจะมอบให้ท่านพระครูได้ชี้แจงต่อไปไม่ว่าความเจริญของโลกนี้จะเจริญขนาดไหนก็ตาม เราสามารถส่งคนไปดวงจันทร์สามารถไปเก็บหินจากดวงจันทร์เอามาเป็นตัวอย่าง และสามารถส่งข่าวจากดวงจันทร์มายังโลกและส่งภาพมาให้โลกเราเห็นนี่คือความเจริญก้าวหน้าของปัจจุบันนี้ แต่อย่างไรก็ตามคนยังเป็นปัจจัยสำคัญ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรคนนี่แหละสำคัญที่สุดที่จะบันดาลให้เจริญหรือเสื่อมได้ เพราะถ้าเราต้องการความเจริญ ต้องมีการพัฒนาทั้งด้านจิตใจและด้านร่างกาย รวมทั้งความเป็นอยู่เพราะเราได้เห็นแล้วว่า มันเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เราช่วยกันคนละไม้คนละมือ และเกือบจะไม่ต้องใช้งบประมาณเลย เราก็สามารถจะพัฒนาประเทศได้ ส่วนมากการพัฒนาอยู่ตรงนี้ อยู่ที่คนไม่ต้องใช้เงินเลย แต่จะต้องพัฒนาไปสู่ระดับหนึ่งที่จะช่วยสังคมของเราให้ดีขึ้น เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีสบายกว่านี้ด้วยความร่วมมือและความจริงต่อกัน ผมหวังเป็นอย่างยิ่ง

ว่าการที่ท่านมาอบรมครั้งนี้ นั้น คงจะเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อย อย่างน้อยก็คุ้มค่าในการเสียเวลาที่ท่านมานั่งที่นี่ และกลับไปใช้และดำเนินชีวิตต่อไป ผมขอขอบพระคุณอีกครั้งหนึ่ง ในความตั้งใจจริงของท่านที่มาอบรมในวันนี้ และเชื่อว่าหลังจากนั้นแล้ว พวกท่านทุกคนจะมีส่วนสำคัญในการสร้างแผ่นดินไทยของเราให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่อถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสครองราชย์สมบัติครบ ๔๑ ปี และมีพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา ในปี ๒๕๓๐ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ตลอดจนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ท่านเคารพนับถือ ดลบันดาลให้ท่านประสบผลสำเร็จในชีวิต คิดสิ่งใดขอให้สมปรารถนาทุกท่าน

ด้วยเหตุที่โรงเรียนสอนฝึกคนงานมีโรงเรียนอยู่เป็นอันมาก แม้จะมีโรงเรียนขนาดใหญ่อยู่บ้างก็ตาม
แต่โรงเรียนที่สอนฝึกคนงานส่วนใหญ่แล้วนั้น มีลักษณะเหมือนโรงเรียนที่สอนฝึกคนงานในต่างประเทศ

ภาคที่ ๕

แนวทางการส่งเสริมและ เผยแพร่อุดมการณ์

แนวทางส่งเสริมและเผยแพร่อุดมการณ์ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

๑. วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในหลักการและวิธีการของอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ให้เป็นที่เข้าใจกันอย่างแพร่หลาย เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง

เพื่อเผยแพร่ผลงานของโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินงานตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

เพื่อประสานงานให้โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาชนบทหรือพัฒนาชุมชน สามารถนำเอาอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ไปบูรณาการกับหลักการและวิธีการเฉพาะของโครงการและกิจกรรมนั้น ๆ

เพื่อให้คำแนะนำและช่วยเหลือแก่โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาชนบทและพัฒนาชุมชน รวมทั้งหน่วยงานและบุคคลที่สนใจให้สามารถนำอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ไปดำเนินการให้บังเกิดผลดีต่อการพัฒนาตนเอง ครอบครัว หมู่บ้าน และชุมชนต่อไป

๒. เป้าหมาย

ระยะสั้น (๒๕๒๕ - ๒๕๓๐)

บุคลากรหลักทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาชนบทและพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะหัวหน้าหน่วยงาน วิทยากรและผู้ปฏิบัติงาน

หมู่บ้านในชนบท โดยเฉพาะหมู่บ้านอาสาพัฒนาตามอุดมการณ์
แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ชุมชนในเมือง เน้นที่ชุมชนที่มีฐานะดี หมู่บ้านจัดสรรซึ่งมีความสนใจ
ที่จะเข้าร่วมในอุดมการณ์นี้

นักเรียน นิสิต นักศึกษาในระบบโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา
และนักศึกษาในมหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู

ระยะเวลา (๒๕๓๑ - ๒๕๓๔ ปีที่สิ้นสุดของแผนพัฒนาฯ ฉบับ
ที่ ๖)

ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจทุกสังกัด

นักเรียน นักศึกษา และเยาวชนนอกระบบโรงเรียน

หมู่บ้านในชนบทและชุมชนในเมือง (โดยเฉพาะชุมชนแออัดทั่วประเทศ)

๓. แนวทางการดำเนินงาน

กำหนดโครงสร้างการบริหารงาน โดยมีคณะกรรมการส่งเสริมและ
ประสานการเผยแพร่อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง รับผิดชอบด้าน
นโยบาย ตั้งคณะอนุกรรมการ คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ หรือคณะทำงาน
ขึ้นรับผิดชอบเฉพาะด้าน

กำหนดรูปแบบการประสานงานกับหน่วยงาน โครงการ กิจกรรม
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยจัดให้มีศูนย์ส่งเสริมและประสานการเผยแพร่อุดมการณ์
ในส่วนกลาง ในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ รวมทั้งในองค์กรภาคเอกชน
ที่เข้าร่วมการพัฒนาตามอุดมการณ์

กำหนดวิธีการเผยแพร่อุดมการณ์ โดยการสร้างสื่อเผยแพร่ในรูปแบบ
ของสิ่งพิมพ์และสื่อทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและสร้าง
ศรัทธาในอุดมการณ์ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติ

กำหนดรูปแบบการสนับสนุนส่งเสริมหน่วยงาน โครงการ กิจกรรม
ต่าง ๆ เพื่อจูงใจและกระตุ้นให้พัฒนาตามอุดมการณ์ โดยการยกย่องส่งเสริม

ตลอดจนให้การสนับสนุนในด้านการฝึกอบรม การจัดวิทยากร สนับสนุนในด้านวิชาการและงบประมาณตามความจำเป็น

กำหนดรูปแบบการประเมินผลความก้าวหน้าในการส่งเสริมและเผยแพร่อุดมการณ์ โดยเน้นเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ

๔. นโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน

การเผยแพร่อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ควรเน้นหนักการใช้สื่อสารมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ พร้อมกับเอกสารคู่มือ

การเผยแพร่สู่บุคคลควรใช้ระบบทวีคูณ จากกลุ่มเล็กไปสู่กลุ่มใหญ่ ขยายวงออกไป

การให้โอกาสศึกษาดูงานเยี่ยมชมซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และการมีกำลังใจที่จะพัฒนางานต่อไป อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางจิตใจ สังคมและเศรษฐกิจในทางที่ดีขึ้น

การยกย่องเชิดชูเกียรติของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานดีเด่นตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองจะช่วยส่งเสริมให้เห็นความสำคัญและเสริมกำลังใจให้ช่วยกันพัฒนางานให้มีผลดียิ่งขึ้น

การฝึกอบรมบุคลากรหลักและการจัดสัมมนา จัดนิทรรศการ เพื่อแสดงผลงานดีเด่น จะช่วยกระตุ้นและเร่งเร้าให้งานพัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

การส่งเสริมให้สถาบันทางศาสนา องค์กรภาคเอกชนร่วมผนึกกำลังกับหน่วยงานภาครัฐราชการอย่างใกล้ชิดในการพัฒนาตามอุดมการณ์

การกำหนดลำดับขั้นของการพัฒนา โดยเน้นที่การพัฒนาจิตใจก่อน ตามด้วยการพัฒนาสังคมตามวิถีทางประชาธิปไตย และการพัฒนาเศรษฐกิจตามวิถีการสหกรณ์ หรือด้วยยุทธศาสตร์จิตใจนำ วัตถุประสงค์ โดยให้มีการกำหนดหลักการตามแนวนี้นี้เข้าไปในนโยบายของชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๖

๕. วิธีดำเนินงาน

การดำเนินงานในส่วนกลาง

ให้คณะกรรมการฯ รับผิดชอบการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

เสนอแนวทางการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงาน ต่อ นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและพิจารณาเป็นระยะ ๆ

เสนอเรื่องและประสานงานกับกระทรวง ทบวง กรม ตลอดจนองค์กร ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือและขอความสนับสนุนในการนำ อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนา ตนเอง ครอบครัว หมู่บ้านและชุมชนต่าง ๆ โดยให้เป็นไปด้วยความสมัครใจ

ให้ศูนย์ส่งเสริมและประสานการเผยแพร่อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านการให้ข่าวสารข้อมูลและการให้คำแนะนำช่วยเหลือ เพื่อประโยชน์ในการ ดำเนินงาน

การดำเนินงานในส่วนภูมิภาค

การดำเนินงานระดับจังหวัด ให้มีศูนย์ส่งเสริมและประสานการเผยแพร่ อุดมการณ์ในระดับจังหวัด โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับผิดชอบ ควบคุม ดูแลการปฏิบัติงาน และให้ประสานงานกับหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในระดับ จังหวัด ทั้งส่วนราชการและภาคเอกชน รวมทั้งกองทัพภาคอย่างใกล้ชิด

การดำเนินงานในระดับอำเภอ ให้มีศูนย์ส่งเสริมและประสานการ เผยแพร่อุดมการณ์ในระดับอำเภอ โดยให้นายอำเภอรับผิดชอบ ควบคุม ดูแล การปฏิบัติงาน และให้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่ลงไปปฏิบัติงาน ในระดับอำเภอ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างใกล้ชิด

การดำเนินงานระดับตำบล หมู่บ้าน

ให้คณะกรรมการหมู่บ้านและสภาตำบลรับผิดชอบในการประสานงาน ส่งเสริมและเผยแพร่อุดมการณ์ โดยเฉพาะให้ประสานและร่วมมืออย่างใกล้ชิด

กับโรงเรียนและสถาบันทางศาสนา ตลอดจนผู้นำตามธรรมชาติ และผู้นำ ศรัทธาที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เพื่อให้การพัฒนา ตามอุดมการณ์นี้สัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น เน้นบทบาทของหมู่บ้าน ซึ่งเป็นรากฐาน สำคัญของการพัฒนาตามอุดมการณ์ เพราะความสำเร็จของการพัฒนาอยู่ที่ หมู่บ้าน หรือ “คำตอบอยู่ที่หมู่บ้าน”

๖. การประเมินผล

เกณฑ์การประเมินผล

สร้างเครื่องชี้วัดความเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของประชาชน ทางจิตใจ - เน้นหลักคุณธรรม จริยธรรม การมีจิตใจใฝ่ธรรมะ ใฝ่พัฒนา

ทางสังคม - เน้นหลักการอยู่ร่วมกันโดยวิถีทางประชาธิปไตย

ทางเศรษฐกิจ- เน้นหลักการพัฒนาด้วยการพึ่งตนเอง การช่วยเหลือ ชึ่งกันและกันตามวิถีทางสหกรณ์

วัดความเข้าใจในอุดมการณ์

วัดความเชื่อมั่นในอุดมการณ์

สังเกตและพิจารณาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและเผยแพร่อุดมการณ์

ประเมินการสานต่อการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชนแผ่นดินธรรม แผ่นดิน

ทองอย่างต่อเนื่อง

หน่วยงานทำการประเมิน

ตั้งคณะอนุกรรมการวิจัยและประเมินผลการพัฒนาตามอุดมการณ์ โดยสนับสนุนการวิจัยในแนวลึกไปพร้อมกันด้วย

ขอความร่วมมือผู้ตรวจราชการระดับกระทรวง ระดับกรมที่เกี่ยวข้อง ให้ตรวจและติดตามผลการดำเนินงาน

ขอความร่วมมือสื่อสารมวลชนทุกแขนง โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ในการเป็นสื่อกลางรับความคิดเห็นและถ่ายทอดข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน

การประเมินตนเอง โดยผู้ปฏิบัติงานประเมินตนเองตามรูปแบบและวิธีการที่ได้กำหนดขึ้น ให้กระทำในทุกระดับ คือ ระดับคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน ผู้ปฏิบัติงานและผู้ร่วมอาสาพัฒนาในหมู่บ้าน ชุมชน ซึ่งจะประเมินผลการทำงาน เพื่อปรับปรุงและแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ

ระยะเวลาในการประเมิน

ควรทำการประเมินผลในรอบ ๑ ปี โดยใช้โอกาสวันฉัตรมงคล ๕ พฤษภาคมของทุกปีเป็นวันแถลงผลงานและจัดนิทรรศการแสดงผลงานในทุกระดับ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เรียกชื่อว่า “นิทรรศการผลงานการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” ในงานสัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

๗. โครงการที่ควรริเริ่มจัดทำขึ้นในระยะเริ่มแรก

โครงการจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์และสร้างสื่อเผยแพร่อุดมการณ์

โครงการฝึกอบรมวิทยากรเพื่อเผยแพร่อุดมการณ์

โครงการสัมมนาบุคลากรหลักเพื่อเผยแพร่อุดมการณ์

โครงการศึกษาดูงานและเยี่ยมชมผลงานดีเด่นตามอุดมการณ์

โครงการยกย่องเชิดชูเกียรติผลงานดีเด่นตามอุดมการณ์

โครงการแนะนำนิเทศการปฏิบัติงานตามอุดมการณ์

โครงการจัดนิทรรศการแสดงผลงานดีเด่นตามอุดมการณ์

โครงการถวายเป็นความรู้แก่พระนักพัฒนาตามอุดมการณ์

โครงการแม่ชีอาสาพัฒนาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

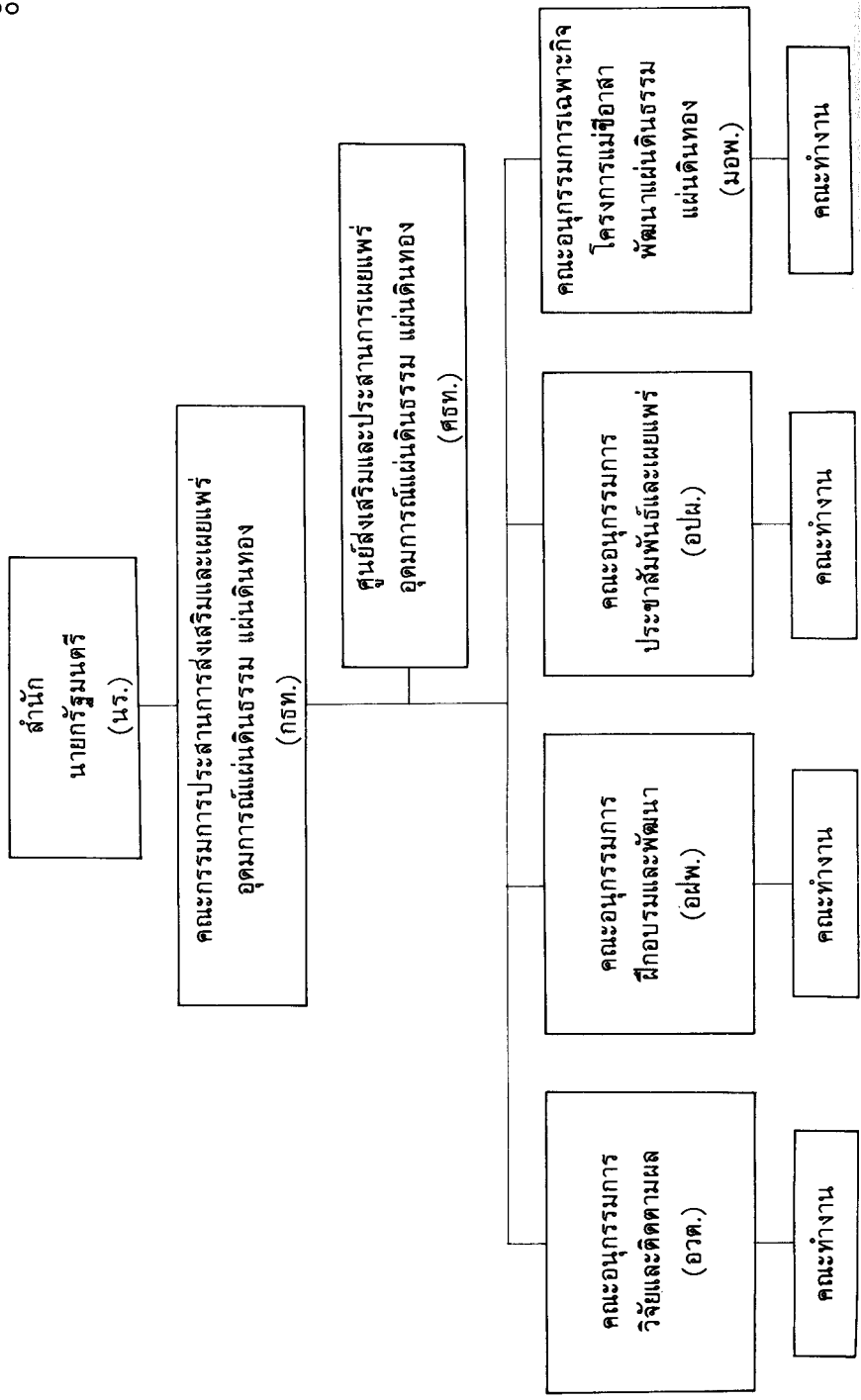
โครงการสัมมนาผู้แทนหมู่บ้าน ชุมชน วัด และโรงเรียนที่พัฒนาตาม

อุดมการณ์

โครงการจัดสัปดาห์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ในวันฉัตรมงคล ๕

พฤษภาคม ๒๕๒๙

แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานส่งเสริมและเผยแพร่อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๙๑/๒๕๒๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและประสานการเผยแพร่

อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ตามที่ได้มีการรณรงค์เผยแพร่อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนรับไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคน หมู่บ้าน ชุมชน และประเทศชาติ เพื่อสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง โดยเน้นการพัฒนาด้านจิตใจ และด้านวัตถุควบคู่กันนั้น ปรากฏว่า ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ตื่นตัวให้ความสนใจที่จะปฏิบัติตามแนวอุดมการณ์นี้กันอย่างกว้างขวาง และยังคงการที่จะให้ทางราชการให้การสนับสนุนส่งเสริมและประสานการเผยแพร่อุดมการณ์นี้ให้เป็นระบบยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจังและกว้างขวางต่อไป

ดังนั้น เพื่อให้การเผยแพร่ ปลุกฝังอุดมการณ์ดังกล่าวบรรลุผลตามความมุ่งหมายและส่งเสริมให้การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๙ (๖) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๒๕ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและประสานการเผยแพร่อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ขึ้น ประกอบด้วย

ที่ปรึกษา

๑. รองนายกรัฐมนตรี
(พลเอก ประจวบ สุนทราวงกูร) เป็น ประธานที่ปรึกษา
๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็น ที่ปรึกษา
๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็น ที่ปรึกษา
๔. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ เป็น ที่ปรึกษา

๕. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็น ที่ปรึกษา
 ๖. รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย เป็น ที่ปรึกษา

คณะกรรมการ

๑. นายกระมล ทองธรรมชาติ	เป็น ประธานกรรมการ
๒. นายวีระ มุสิกพงศ์	เป็น รองประธานกรรมการ
๓. นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์	เป็น รองประธานกรรมการ
๔. พลเอก เทียนชัย สิริสัมพันธ์	เป็น รองประธานกรรมการ
๕. นายชูชาติ ประมูลผล	เป็น กรรมการ
๖. นายชลอ ธรรมศิริ	เป็น กรรมการ
๗. พลโท จรวัย วงศ์สายัณห์	เป็น กรรมการ
๘. นายสมพร กลิ่นพงษา	เป็น กรรมการ
๙. นายพงษ์ โสโน	เป็น กรรมการ
๑๐. นายอุทัย สุดสุข	เป็น กรรมการ
๑๑. นายพะนอม แก้วกำเนิด	เป็น กรรมการ
๑๒. นายสมชัย วุฒิปรีชา	เป็น กรรมการ
๑๓. นายสนั่น วงศ์พัทพันธุ์	เป็น กรรมการ
๑๔. นายเชิญ บำรุงวงศ์	เป็น กรรมการ
๑๕. นายอุดม บุญประกอบ	เป็น กรรมการ
๑๖. นายโชคก วีระธรรม พูลสวัสดิ์	เป็น กรรมการ
๑๗. นายจำนง กุมาลย์วิสัย	เป็น กรรมการ
๑๘. นายยุวัฒน์ วุฒิเมธี	เป็น กรรมการ
๑๙. นายเมตตา พุ่มชูศรี	เป็น กรรมการ
๒๐. นายวิทยา ศิริพงศ์	เป็น กรรมการ
๒๑. นายสุทธิชัย เสียงขเยศ	เป็น กรรมการ
๒๒. นายสมพร เทพสิทธา	เป็น กรรมการ
๒๓. พลตรี สุจินดา คราประยูร	เป็น กรรมการ

๒๔. พลอากาศตรี ประกอบ บุรพรัตน์	เป็น กรรมการ
๒๕. พลอากาศตรี แผ้ว สติพันธุ์	เป็น กรรมการ
๒๖. นายอำนาจ อินทุภุติ	เป็น กรรมการ
๒๗. นายสถิตย์ เล็งไธสง	เป็น กรรมการ
๒๘. นายพิชัย วาสนาส่ง	เป็น กรรมการ
๒๙. คุณหญิงสุภาพ วิเศษสุรการ	เป็น กรรมการ
๓๐. คุณหญิงแสงเดือน ณ นคร	เป็น กรรมการ
๓๑. คุณพวงพวงรัตน์ วิเวกานนท์	เป็น กรรมการ
๓๒. คุณหญิงวรรณ วิทยะสิรินันท์	เป็น กรรมการ
๓๓. นางประพัตร์ สกุลรัตน์ะ	เป็น กรรมการ
๓๔. นาวาอากาศตรี ถาวร ชนะภัย	เป็น กรรมการ
๓๕. หม่อมราชวงศ์ กำลูนเทพ เทวกุล	เป็น กรรมการ
๓๖. นายสมบุญณ์ สุขสำราญ	เป็น กรรมการ
๓๗. นายสุนทร ทาช้าย	เป็น กรรมการ
๓๘. นายอนันต์ธนา อังกินันท์	เป็น กรรมการ
๓๙. นายวีรยุทธ วิเชียรโชติ	เป็น กรรมการ
๔๐. นางสาวทัศนีย์ อินทรสุขศรี	เป็น กรรมการ
๔๑. พลเรือตรี ประกอบ วะสินนท์	เป็น กรรมการและเลขานุการ
๔๒. นายสัญญาชัย ผ่องอุดม	เป็น กรรมการและผู้ช่วย เลขานุการ
๔๓. นายกำพล แก้ววทงศ์	เป็น กรรมการและผู้ช่วย เลขานุการ

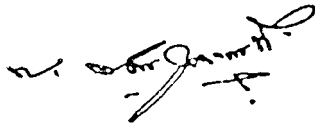
ให้คณะกรรมการฯ นี้ ทำหน้าที่ส่งเสริมและประสานการเผยแพร่
ปลูกฝังอุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง โดยเน้นที่การพัฒนาจิตใจ ให้
มีจิตใจใฝ่พัฒนา ละลดอบายมุข และยึดมั่นในคุณธรรม การพัฒนาทางสังคม
ตามวิถีทางประชาธิปไตย และการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยวิถีทางสหกรณ์ โดย

เน้นหลักการพึ่งตนเอง และร่วมมือกันประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ให้ประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานของรัฐกับภาคเอกชนอย่าง ใกล้เคียง และให้ประธานคณะกรรมการฯ มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ เพื่อช่วยดำเนินงานได้ตามความจำเป็น สำหรับค่าใช้จ่ายให้ตั้งเบิกจากสำนัก เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๘

พลเอก

(เปรม ติณสูลานนท์)

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์ส่งเสริมและประสานการเผยแพร่
อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง
สำนักนายกรัฐมนตรี